

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Filozofická fakulta

Katedra politologie a evropských studií

Bc. František Mudroňka

**Analýza připravenosti České republiky k přistoupení do
eurozóny**

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: Doc. Daniel Marek Ph.D., M.A.

OLOMOUC 2014

Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci vypracoval samostatně na základě uvedených pramenů a literatury.

V Olomouci dne 10. prosince 2014

Bc. František Mudroňka

Na tomto místě bych rád poděkoval Doc. Danielu Markovi, Ph.D., M.A. za odborné vedení, cenné rady a připomínky, které napomohly k vypracování této diplomové práce.

Obsah

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK	4
ABSTRAKT.....	6
ÚVOD	7
1. Teoretický koncept práce	18
1.1. Maastrichtská konvergenční kritéria	18
1.1.1. Vymezení maastrichtských konvergenčních kritérií	19
1.1.2. Nedostatky maastrichtských konvergenčních kritérií	22
1.1.3. Udržení ekonomické stability.....	23
1.2. Teorie optimální měnové oblasti.....	24
1.2.1. Sladěnost hospodářských cyklů	27
1.2.2. Sladěnost ekonomických šoků	28
1.2.3. Nedostatky teorie OCA	29
1.3. Výhody a nevýhody jednotné měny	30
2. Dosavadní příprava České republiky na vstup do eurozóny	34
2.1. Strategie zavedení eura v České republice	35
2.2. Scénář zavedení eura v České republice	36
3. Stav veřejného a politického mínění k zavedení eura v České republice	42
3.1. Veřejné mínění	42
3.1.1. Komunikační kampaň	44
3.2. Postoj politických stran	48
4. Analýza nominální a reálné konvergence České republiky vůči eurozóně.....	52
4.1. Analýza plnění maastrichtských kritérií.....	52
4.2. Analýza reálné konvergence České republiky	60
4.2.1. Aplikace teorie OCA.....	63
5. Ekonomické dopady vstupu České republiky do eurozóny	72
ZÁVĚR	77
SEZNAM PRAMENŮ A LITERATURY	84
Prameny	84
Literatura.....	92
SEZNAM PŘÍLOH.....	99

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

ANO	-	ANO 2011
ČNB	-	Česká národní banka
ČR	-	Česká republika
ČSSD	-	Česká strana sociálně demokratická
ČSÚ	-	Český statistický úřad
ECB	-	Evropská centrální banka
EK	-	Evropská komise
EP	-	Evropský parlament
ERM II	-	Evropský mechanismus směnných kurzů II
ESCB	-	Evropský systém centrálních bank
ESM	-	Evropský stabilizační mechanismus
EU	-	Evropská unie
HICP	-	Harmonizovaný index spotřebitelských cen
HMU	-	Hospodářská a měnová unie
HP	-	Hodrick-Prescottův filtr
KDU-ČSL	-	Křesťanská a demokratická unie – Československá strana lidová
KSČM	-	Komunistická strana Čech a Moravy
MF	-	Ministerstvo financí ČR
NKS	-	Národní koordinační skupiny
NMS7	-	Nové členské země mimo eurozónu (<i>New Member States Outside the Euro Area</i>)

OCA	-	Optimální měnová oblast (<i>Optimal Currency Area</i>)
ODS	-	Občanská demokratická strana
PLI	-	Index relativní cenové úrovně (<i>Price Level Index</i>)
PPP	-	Parita kupní síly (<i>Purchasing Power Parity</i>)
PPS	-	Standard kupní síly (<i>Purchasing Power Standard</i>)
PSP ČR	-	Poslanecké sněmovna Parlamentu ČR
SEPA	-	Jednotná oblast pro platby v eurech (<i>Single Euro Payment Area</i>)
SEZ ÚV	-	Sekce pro evropské záležitosti Úřadu vlády ČR
SFEU	-	Smlouva o fungování EU
SVAR	-	Strukturální model vektorové autoregrese (<i>Structural Vector Auto-regression</i>)
Svobodní	-	Strana svobodných občanů
Úsvit	-	Úsvit přímé demokracie

ABSTRAKT

Tato diplomová práce se zabývá připraveností České republiky k přistoupení do eurozóny. Česká republika v současné době nesplňuje požadavky nutné pro zavedení eura, nicméně vzhledem ke změně politického diskursu otevírajícího možnost vstoupit do měnové unie v dlouhodobějším horizontu, lze očekávat v nejbližší době celospolečenskou diskuzi o dopadech nahrazení české koruny za jednotnou měnu euro. Diplomová práce je koncipována způsobem, aby do této diskuze dokázala relevantně zasáhnout. K hodnocení dosavadní připravenosti České republiky na vstup do eurozóny práce využívá deskriptivně-analytické metody, přičemž věnuje pozornost následujícím oblastem: (1) organizačnímu, legislativnímu a technickému stavu přípravy, (2) stavem veřejného a politického mínění, (3) plnění nominálních konvergenčních kritérií a stavu reálné konvergence země vůči eurozóně za využití teorie optimální měnové oblasti a (4) ekonomickým dopadům vstupu České republiky do eurozóny.

Klíčová slova: euro, eurozóna, Hospodářská a měnová unie, Česká republika, Maastrichtská kritéria, teorie optimální měnové oblasti

ABSTRACT

This thesis deals with the Czech Republic's preparation for accession to the euro area. Czech Republic currently does not meet the requirements necessary for the introduction of the euro. However, due to a change in the political discourse which opens up opportunity to join the monetary union in the longer term, we can expect a nationwide discussion about the consequences of adopting the euro in the near future. The thesis is designed to contribute to this discussion. This study uses descriptive and analytical methods to evaluate the preparation of the Czech Republic to join the euro area. This text is aimed especially to the following areas: (1) organizational, legislative and technical level of preparation, (2) public and political attitude, (3) the fulfillment of nominal convergence criteria and the level of real convergence with the euro area countries using the theory of optimum currency areas, and (4) the economic impacts of the Czech Republic's accession to the euro area.

Key words: euro, euro area, Economic and Monetary Union, Czech Republic, Maastricht criteria, Theory of Optimum Currency Area

ÚVOD

Evropská unie (EU) si prošla ve své více než šedesátileté historii celou řadou stádií ekonomické integrace, jejímž dosavadním vyvrcholením se stalo vytvoření hospodářské a měnové unie (HMU). HMU je založena na vnitřním trhu Evropské unie, ve kterém členské státy koordinují hospodářské a fiskální politiky, společnou měnovou politiku prostřednictvím Evropského systému centrálních bank (ESCB) a společnou měnu euro. Zatímco hospodářské unie se účastní všechny členské země EU, samotnou evropskou měnovou unii, jak zní neoficiální název pro státy, jež vstoupily do poslední etapy HMU a splnily podmínky pro zavedení eura jako společné měny, tvoří v současné době pouze 18 členských států EU, které představují eurozónu. Ekonomická integrace poskytuje členským státům EU potenciál k hospodářské stabilitě, většímu ekonomickému růstu a vyšší zaměstnanosti. Jednotná měna se stala symbolem Evropské unie a jedním z nejvíce pozitivních výsledků evropské integrace.

HMU představuje důležitý milník v integraci ekonomik EU, jemuž předcházeli náročný proces vývoje, během kterého musely zúčastněné státy překonat řadu ekonomických a především politických překážek. Zpočátku evropského integračního procesu po druhé světové válce se do zasahování v oblasti hospodářské a měnové politiky nepočítalo. Prioritou zemí západní Evropy bylo především zrušit existující bariéry obchodu a rozšířit trhy ve snaze obnovit hospodářství po druhé světové válce. Měnová koordinace evropských zemí byla poprvé nastíněna v tzv. Římských smlouvách, nicméně až v důsledku oslabování brettonwoodského systému se vytvořil tlak na užší měnovou koordinaci zemí Evropského hospodářského společenství. Intenzivnější měnová integrace se podařila realizovat až v souvislosti s dokončením jednotného vnitřního trhu, v němž hraje jednotná měna jednu ze základních rolí. Následný postupný přechod členských států od národních měn k euru a přenesení měnové suverenity na Evropskou centrální banku (ECB) představuje v současné době nejvyšší stupeň evropského integračního procesu.

Česká republika (ČR) se svým vstupem do EU v roce 2004 zavázala, stejně jako další nové země Unie, k přijetí společné měny euro. Přechod od národní měny k euru by měl pro Českou republiku nejen velký politický a hospodářský význam, ale i celospolečenský dopad, neboť by takové rozhodnutí přineslo významné změny jak pro ekonomiku státu, tak rovněž i pro její občany. V současné době je na Českou republiku

uplatňována tzv. přechodná výjimka pro zavedení eura. Tato výjimka se vztahuje na všechny členské země EU, které nesplňují podmínky nutné pro zavedení eura, čímž se na ně nevztahují všechny povinnosti plynoucí z pravidel fiskální a měnové politiky, jež jsou aplikovány na členy měnové unie. Výše zmíněná výjimka však nezabavuje Českou republiku povinnosti usilovat o přijetí eura, nicméně vstup do eurozóny je odložen do doby, než budou splněny nezbytné podmínky pro zavedení jednotné měny. Základní podmínkou pro přijetí České republiky do měnové unie je nejen splnění maastrichtských konvergenčních kritérií, ale rovněž přijetí vhodných legislativních, institucionálních a technických úprav.

Vzhledem k závazku České republiky o přistoupení k jednotné měně je zásadním problémem identifikace vhodného načasování vstupu do eurozóny, kdy přínosy plynoucí z přijetí eura převáží nad jejími náklady, neboť v opačném případě by vstup do eurozóny představoval riziko pro ekonomický rozvoj nejen České republiky, ale i zemí měnové unie. Rozhodnutí o konkrétním termínu, ke kterému bude Česká republika usilovat o zavedení eura, je v kompetenci vlády, avšak vyhodnocení podmínek pro přijetí jednotné měny náleží orgánům EU. Česká republika se v současné době rozhodla nestanovovat závazný termín přijetí eura (MF ČR, ČNB 2013: 6-7), jeho datum je podmíněné zejména aktuálním stavem ekonomiky, reformováním veřejných financí a posílením pružnosti české ekonomiky. Právě situace, kdy si politická elita České republiky, i přes svůj závazek k EU, nestanovila plánovaný termín vstupu do eurozóny, vyvolává dlouhodobě odbornou diskuzi nad připraveností České republiky k přijetí eura a nad jejími přínosy a náklady v souvislosti s rychlostí jeho přijetí. Předložená diplomová práce si klade za cíl této odborné diskuzi přispět.

Předmětem zájmu diplomové práce je tedy kvalitativně i kvantitativně analyzovat připravenost České republiky k přijetí do třetí fáze HMU, tedy ke vstupu do eurozóny. Předkládaná diplomová práce nahlíží na připravenost země vstoupit do měnové unie nejen na základě splnění maastrichtských konvergenčních kritérií, ale zabývá se i dosavadním stavem organizačních, legislativních a technických příprav. Vstup České republiky do eurozóny by měl celospolečenské dopady, které ovlivní každého občana, proto se diplomová práce rovněž zabývá stavem veřejného mínění v této problematice, popřípadě postoji relevantních politických stran. Maastrichtská kritéria čelí v odborné literatuře kritice kvůli nedostatečné schopnosti postihnout komplexně ekonomickou konvergenci kandidátské země, proto se diplomová práce

zaměří na analýzu reálné konvergence České republiky k eurozóně nejen na základě vybraných makroekonomických ukazatelů, ale také za využití teorie optimální měnové oblasti (*Optimal Currency Area*, OCA), která je dominantním teoretickým přístupem v analyzování připravenosti země vstoupit do měnové unie. Předkládaná diplomová práce se rovněž zabývá analýzou přínosů a nákladů plynoucích z přijetí jednotné měny euro na ekonomiku České republiky, respektive negativními vlivy způsobenými neúčastí v eurozóně a s tím spojenými integračními iniciativami.

Česká republika těží již ze svého členství v EU, ať už v podobě zlepšení životní úrovně občanů, v posílení demokratického systému a právního státu či ve výrazném urychlení ekonomického růstu. Jak vyplývá z analýzy zaměřující se na ekonomické přínosy členství v EU vytvořené Sekcí pro evropské záležitosti Úřadu vlády (SEZ ÚV ČR *Ekonomické vyhodnocení členství České republiky v EU po deseti letech* (SEZ ÚV 2014). Jen samotné členství v EU přineslo České republice systematicky vyšší růst. Česká republika zaznamenala do začátku globální ekonomické krize v roce 2008 nejvyšší ekonomický růst ve své historii. Od svého vstupu do EU si česká ekonomika kumulativně přišla na více než 3 biliony korun v dnešních cenách, čímž tak získala o 12% vyšší HDP než v případě nepřistoupení do EU. Jen samotný vliv evropského jednotného trhu přinesl české ekonomice od roku 2004 zhruba 770 miliard korun, přičemž výše uvedená studie predikuje v následujících pěti letech vlivem dodatečných iniciativ EU příliv dalších 240 miliard korun do České republiky. Výsledky této analýzy, podobně jako výsledky podobných studií (viz Glopolis 2014) poukazují na výrazně pozitivní ekonomické přínosy vyplývající z členství České republiky v EU.

I přes zmíněné výhody plynoucí ze vstupu České republiky do EU, je zde stále prostor pro růst ekonomiky, který česká ekonomika nedokáže plně využít. Hlavním důvodem zvolení tématu diplomové práce je vedle nevyhnutelnosti postavit se problematice přijetí eura v blízké budoucnosti zejména potenciál, který vstup do měnové unie a tedy prohloubení integrace země ve strukturách EU nabízí pro českou společnost.

Dalším podstatným důvodem analýzy vybraného tématu diplomové práce je dlouhodobá atraktivita problematiky vstupu České republiky do měnové unie mezi laickou i odbornou veřejností, která v různých obdobích získávala na intenzitě. Je to zároveň téma, které do jisté míry dokáže polarizovat českou společnost v evropských

otázkách. Veřejné mínění se v současné době přiklání proti vstupu České republiky do měnové unie, rovněž politické strany se zvláště v souvislosti s ekonomickou krizí k přijetí eura stavějí spíše rezervovaně. Političtí reprezentanti země si již několikrát připravili plán zavedení eura v České republice. Prvotní termín byl zvolen ještě před samotným vstupem země do EU a počítal s rokem 2007, který byl postupně odložen na rok 2010, aby nakonec vláda Miroslava Topolánka rozhodla o oficiálním zrušení termínů vstupu země do měnové unie. Přestože byl termín zavedení jednotné měny politickým rozhodnutím nakonec zrušen, diplomová práce analyzuje dosavadní přípravu a strategii nahrazení české koruny za euro.

Zvolené téma této práce se českou společností v souvislosti s členstvím České republiky v EU táhne po dlouhou dobu jako červená niť. V posledních letech došlo opětovnému zesílení veřejné diskuze o zavedení jednotné měny v České republice zvláště v souvislosti se vstupem Slovenska do eurozóny počátkem roku 2009. Slovensko se tak z akademického hlediska může jevit jako atraktivní a vhodný studijní materiál k možnosti analýzy problematiky vstupu do měnové unie. Případná komparace české a slovenské připravenosti na euro a z toho plynoucí výhody či nevýhody jsou však do jisté míry zkresleny termínem vstupu Slovenska do měnové unie, který se překrývá s obdobím globální finanční krize, což výrazně zhoršuje kvantitativní analýzu krátkodobých i střednědobých dopadů zavedení eura.

Novým impulsem ke zvýšení odborného i laického zájmu o otázky spojené s nahrazením české koruny za jednotnou měnu euro pak byly zvláště důsledky globální finanční krize a šířící se hospodářské recese v zemích Evropské unie. Původní ekonomické dopady krize byly v členských státech EU rozdílné, nicméně zhoršení ekonomické výkonnosti mělo následně nežádoucí dopad na všechny členy Unie. Z finančních trhů se ekonomická krize přelila do státních rozpočtů jednotlivých zemí EU, čímž se prohloubila již tak porušovaná fiskální pravidla. Tato krize se projevila v České republice hlubokou a dvojitou recesí, která měla za následek postupné zaostávání v ekonomickém vývoji za průměrem osmadvacítky. Doznívající ekonomická krize v Unii výrazně upozornila na možné komplikace související s ekonomickou propojeností uvnitř osmadvacítky, čímž výrazně obohatila akademickou diskuzi nad přínosy či nevýhodami plynoucími z členství v měnové unii.

Diplomová práce ve své analýze reaguje na snahy EU optimalizovat institucionální nastavení měnové unie kontrolou a koordinací hospodářských politik ve snaze o finanční stabilitu, které mění náhled na přínosy a náklady plynoucí z přijetí eura pro Českou republiku. Evropská unie realizuje řadu iniciativ ovlivňující fungování eurozóny, čímž však zároveň zvyšuje nároky na její členy a mění tím podmínky, které panovaly v době vstupu České republiky do EU a tedy závazku vlády k přijetí eura.

Zvolené téma diplomové práce nabývá na aktuálnosti zvláště s ohledem na nově zvolenou vládu České republiky vzešlou z výsledku voleb do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR (PSP ČR) v roce 2013, která je oproti předchozí vládě více nakloněna k hlubší integraci v rámci EU, což mimo jiné dokládá i přistoupení České republiky do tzv. fiskálního paktu. Předseda vlády ČR Bohuslav Sobotka před volbami do Evropského parlamentu (EP) v květnu 2014 připustil v dlouhodobějším horizontu přesahující mandát současné vlády i vstup do měnové unie: *„V tuto chvíli Česká republika ještě připravena není, ale měli bychom rychle pracovat na tom, aby se zlepšila naše hospodářská situace a možná někdy kolem roku 2020 by mohl nastat termín pro přijetí společné evropské měny“* (Sobotka 2014).

Česká republika v současné době nesplňuje požadavky nutné pro zavedení eura, nicméně vzhledem ke změně politického diskursu otevírajícího možnost vstoupit do měnové unie v dlouhodobějším horizontu, lze očekávat v nejbližší době celospolečenskou diskuzi o posouzení výhod či nevýhod přechodu České republiky od koruny k euru. Tato diskuze na rozdíl od předešlých, které se v České republice uskutečnily po vstupu do EU, bude muset brát v úvahu i změny, kterými si prošla měnová unie ve snaze vyřešit ekonomickou krizi v Unii. Diplomová práce je koncipovaná způsobem, aby dokázala do této diskuze relevantně zasáhnout a přispět k odpovědi na otázku, zda je Česká republika připravena stát se součástí měnové unie. Předkládaná práce zároveň reflektuje dosavadní odborné analýzy přínosů a nevýhod plynoucích z přechodu na společnou měnu ať už z teoretických - převážně ekonomických - východisek, tak ze zkušeností nových států v měnové unii, přičemž reaguje na aktuální změny, jež se v eurozóně odehrály v reakci na globální finanční krizi.

Předmětem zájmu diplomové práce je analyzovat připravenost České republiky k přijetí do eurozóny, přičemž si klade za cíl zodpovědět následující výzkumné otázky:

1) Jaký je dosavadní stav přípravy České republiky k zavedení eura? Tedy jaké kroky již byly podniknuty v organizačních, legislativních a technických přípravách na nahrazení národní měny za euro? Jaké jsou základní strategie a jaký je praktický scénář zavedení eura? Kdy byla Česká republika nejvíce připravena na vstup do eurozóny a jaký je současný stav?

2) Jaký je stav veřejného a politického mínění k zavedení eura? Tedy jak se vyvíjí pohled veřejnosti ke vstupu České republiky do eurozóny a jakou roli sehrává komunikační kampaň? Jaký je postoj relevantních politických stran k přijetí jednotné měny?

3) Jaký je stav připravenosti české ekonomiky přijmout jednotnou měnu euro? Tedy jak plní Česká republika nominální konvergenční kritéria a jaká je reálná konvergence české ekonomiky vůči eurozóně? Jaký je stav sladění české ekonomiky s eurozónou za využití aplikace teorie optimální měnové oblasti?

4) Jaké jsou očekávané ekonomické dopady vstupu České republiky do eurozóny?

Na základě stanovených výzkumných otázek si autor stanovil následující hypotézu:

Česká republika se vyznačuje vysokým stupněm připravenosti a ekonomické sladění na vstup do eurozóny, přijetí eura však brání politická neochota plně integrovat zemi do evropských měnových struktur.

Metodologie diplomové práce ve snaze zodpovědět uvedené dílčí výzkumné otázky a dosáhnout objektivní analýzy připravenosti České republiky k přijetí do eurozóny využívá deskriptivně-analytické metody. Při vyhodnocení plnění jednotlivých maastrichtských konvergenčních kritérií autor vychází z implementace podle Smlouvy o fungování Evropské unie (SFEU) či podle ustanovení v Konvergenčních zprávách dle Evropské komise (EK) a ECB. K aplikaci teorie optimální měnové oblasti na českou ekonomiku autor používá statistický software pro analýzu dat IBM SPSS Statistics. Diplomová práce je vzhledem k využívání kvantitativních dat geograficky vymezena v širším pojetí na všechny členské státy Evropské unie. Ve snaze o objektivnější komparativní analýzu zemí vycházejících z podobných ekonomických podmínek je v užším pojetí práce geograficky vymezena novými členskými státy, které do Unie

přistoupily po roce 2004. Zvláštní pozornost je pak věnována komparaci tzv. nových členských zemí mimo eurozónu (*New Member States Outside the Euro Area*, NMS7), které se zavázaly přijmout euro, tedy Bulharsko, Česká republika, Maďarsko, Polsko, Rumunsko, Chorvatsko a Litva, ta však přistoupí do eurozóny v lednu 2015. Diplomová práce se také zabývá státy, které přistoupily spolu s Českou republikou v roce 2004 a jsou součástí měnové unie, tedy Estonsko, Kypr, Lotyšsko, Malta, Slovensko a Slovinsko. Text se však vzhledem k vybranému tématu zaměřuje především na Českou republiku. Ve snaze o analýzu vývoje české ekonomiky je diplomová práce časově vymezena od roku 1995, neboť od tohoto roku lze aplikovat jednotnou metodiku Eurostatu ESA 95 na Českou republiku. Časová řada je zobrazována v roční periodicitě, s výjimkou výpočtu ekonomické sladěnosti, kde se standardně používá čtvrtletní periodicitu. Zvláštní pozornost je pak věnována vstupu země do EU v roce 2004, dopadům ekonomické krize na českou ekonomiku po roce 2008 a současnému stavu české ekonomiky až po nejnovější přístupná data v roce 2013, respektive v případě výpočtu ekonomické sladěnosti až po 1. čtvrtletí 2014.

Struktura diplomové práce je rozdělena do dvou základních částí. První část, která se skládá ze tří kapitol, tvoří teoretická východiska zkoumané problematiky. V prvních dvou kapitolách jsou uvedeny způsoby hodnocení připravenosti země vstoupit do eurozóny. V první kapitole jsou vymezena nominální konvergenční kritéria pro vstup do eurozóny. Tato kritéria, která se podle místa jejich podpisu nazývají Maastrichtská konvergenční kritéria, představují soubor makroekonomických ukazatelů, které musí kandidátská země splnit ve snaze posoudit míru ekonomické konvergence země, a tedy její připravenost vstoupit do měnové unie bez vzniku nestability pro kandidátskou zemi i pro celou eurozónu. Tato kritéria jsou přesně definována v čl. č. 140/1 SFEU. Problémem těchto oficiálních kritérií je jejich nedostatečná vypovídací schopnost posoudit připravenost země na vstup do eurozóny. Z tohoto důvodu se v odborné literatuře využívají kritéria primárně vycházející z teorie optimální měnové oblasti, kterým je vyčleněna druhá kapitola. Tato teorie umí lépe posoudit reálnou úroveň konvergence kandidátské země a v odborné literatuře se stala OCA dominantním způsobem určení připravenosti země na vstup do měnové unie, přičemž rovněž napomáhá identifikovat problematické oblasti kandidátského státu. Tato teorie byla vytvořena v 60. letech 20. století Robertem A. Mundellem a rozpracována Peterem Kenenem a Ronaldem McKinnonem a dalšími. Její základní myšlenka doposud

zůstává stejná, nicméně v uplynulých desetiletích si tato teorie prošla dynamickým vývojem. Vzhledem k omezenému prostoru diplomová práce vychází z tzv. nové teorie optimální měnové oblasti, která vznikala převážně v 90. letech v reakci na podepsání Maastrichtské smlouvy v roce 1992. Tento směr akcentuje kritéria sladění hospodářských cyklů a ekonomických šoků, kterým jsou vyčleněny dvě podkapitoly. Přesto se i tato teorie nevyhnula řadě metodologickým a praktickým problémům, jež shrnuje závěrečná část druhé kapitoly. V poslední, třetí kapitole teoretické části, se autor věnuje analýze přínosů a nákladů spojených se zavedením společné měny pro národní ekonomiku a občany.

Druhá, analytická část diplomové práce si klade za cíl aplikovat uvedené teoretické koncepty v České republice ve snaze analyzovat její připravenost na vstup do měnové unie. Tuto část tvoří 4 kapitoly, které jsou koncipovány s ohledem na stanovené dílčí výzkumné otázky diplomové práce. První kapitola si klade za cíl analyzovat dosavadní stav připravenosti České republiky vstoupit do měnové unie, tedy na organizační, legislativní a technický stav přípravy nahrazení národní měny za euro. Tato kapitola zejména reflektuje relevantní vládní dokumenty včetně oficiálního plánu zavedení eura v České republice, zabývá se tedy i strategiemi a praktickými scénáři nahrazení české koruny eurem. Přijetí eura má celospolečenské důsledky, proto se v následující kapitole diplomová práce zabývá vývojem veřejného mínění a postoji relevantních politických stran ke vstupu České republiky do eurozóny. Třetí kapitola diplomové práce se zabývá analýzou nominální a reálné konvergence České republiky vůči eurozóně. Autor nejprve analyzuje stav připravenosti české ekonomiky podle maastrichtských kritérií. Následně analyzuje její reálnou konvergenci k zemím eurozóny prostřednictvím makroekonomických ukazatelů a aplikací teorie optimální měnové oblasti. Poslední kapitola si klade za cíl analyzovat hlavní dopady zavedení eura na českou ekonomiku.

Diplomová práce využívá primární i sekundární zdroje českých, ale také zahraničních odborníků. Problematika vstupu kandidátské země do měnové unie se stala předmětem zájmu mnoha odborných zahraničních prací, které diplomová práce reflektuje především v teoretické části, neboť specifická práce omezuje jejich využití v části analytické, kde naopak autor využívá především českou odbornou literaturu, jež se podobnou tematikou zabývala v minulosti. Autor vychází z celé řady vládních i unijních dokumentů, stejně tak z českých a evropských databází. Neocenitelným

zdrojem informací pak byly rovněž články z odborných časopisů. Autor čerpal zejména z periodik *Mezinárodní politika* či *Politická ekonomie*, ze zahraničních pak zvláště z *American Economic Review* a *Economic Policy* a dalších.

V teoretické části se diplomová práce opírá o monografie světových odborníků, kteří v obecné rovině nastiňují základní problematiku Hospodářské a měnové unie EU, včetně problematik, kterých se dotýká i tato práce. Jednou z bezesporu nejucelenějších odborných prací zabývajících se problematikou ekonomické integrace Evropské unie je kniha od Richarda Baldwina a Charlese Wyplosze *Ekonomie evropské integrace*, která je i díky českému překladu dostupná tuzemským čtenářům. Podobně rozsáhlé akademické práce, které jsou však bez českého překladu, nabízí např. Paul De Grauwe *Economics of Monetary Union*, Miroslav Jovanović *The Economics of European Integration*, či Jacques Pelkmans *European Integration: Methods and Economic Analysis*. Všechny tyto knihy mají společnou snahu o uvedení problematiky evropské integrace do širšího rámce politik Evropské unie, i přes tuto obecnost jsou však publikace přínosem pro tuto diplomovou práci, zvláště kniha od R. Baldwina a Ch. Wyplosze a P. De Grauwe obsahuje velice zajímavé postřehy v otázce připravenosti národních ekonomik na přechod ke společné měně. Z českých autorů nabízí podobně ucelenou publikaci především Lubor Lacina a kol. v knize *Měnová integrace: Náklady a přínosy členství v měnové unii*, která, jak již název napovídá, je více profilovaná k tématu této diplomové práce. Tato kniha je v českém akademickém prostředí jedinečná, neboť nabízí čtenáři velice detailní analýzu bezprostředních i dlouhodobých nákladů a přínosů spojených s členstvím v měnové unii jak v teoretické rovině, tak i za využití empirického testování.

První kapitola teoretické části je věnována Maastrichtským konvergenčním kritériím, která vymezuje čl. 140/1 SFEU. Problematice těchto kritérií se věnuje výše zmíněná literatura, detailní analýzu však nabízí např. P. De Grauwe v článku *Monetary union and Convergence Economics*. V české odborné literatuře k této problematice přispěl Petr Zahradník zejména publikací *Vstup do Evropské unie: Přínosy a náklady konvergence*. Texty se shodují, že jistý stupeň ekonomické konvergence musí předcházet vysokému stupni měnové integrace, rovněž však akcentují, že tato kritéria nemají dostatečnou vypovídací schopnost zhodnotit stav ekonomické konvergence a tedy připravenosti země na vstup do měnové unie, přičemž nutnost dodržovat striktní kritéria může dokonce vést k negativním dopadům na ekonomiku kandidátské země.

Teorii optimální měnové oblasti je vyčleněna druhá teoretická kapitola diplomové práce. Tato teorie je v různé modifikaci přítomná prakticky v každé odborné literatuře zabývající se tématem připravenosti kandidátské země na vstup do měnové unie. Přestože autor vychází z textů zakladatelů teorie Roberta Mundela, Petera Kenena, či Ronalda McKinnona, využívá zejména akademické práce, které modifikují tuto teorii ve snaze aplikovat ji na měnovou unii EU a reflektovat nové přístupy v ekonomických vědách, jedná se o tzv. novou teorii optimální měnové oblasti, jak o ní například hovoří Francesco Mongelli s příhodným názvem „*New Views on the Optimum Currency Area Theory: What is EMU Telling Us?*“. Díky tomuto přístupu lze lépe aplikovat tuto teorii na Českou republiku a zhodnotit přínosy a náklady z přistoupení ke společné měně. V České republice se danou problematikou zabývá zvláště Lubor Lacina. Zajímavým a ojedinělým příspěvkem je snaha aplikovat teorii na vybranou geografickou oblast, jak se to povedlo textem *Teorie optimální měnové oblasti a možnosti její aplikace na země střední a východní Evropy* od Zuzany Kučerové, či přímo na Českou republiku v práci Romana Horvatha a Lubose Komarka nazvaná *The Optimum Currency Area: An Approach for Thinking about Monetary Integration*.

O výhodách či nevýhodách plynoucích ze společné měny, která je předmětem třetí kapitoly, pojednává opět celá řada akademických prací. Nicméně základní vymezení podala Evropská komise již v roce 1990 článkem *One Market, One Money: An Evaluation of the Potential Benefits and Cost of Forming an Economic and Monetary Union*, jedná se o velmi ucelené pojednání na dané téma, z kterého vychází řada odborných textů. Vedle již zmíněných odborných publikací nabízí poměrně obsáhlou analýzu například článek *Benefits and Costs of Entering the Eurozone* od George S. Tavlase, který shrnuje základní vlivy plynoucí z přístupu kandidátské země do eurozóny a následně empiricky hodnotí vzešlé výhody a nevýhody. V české literatuře se touto tematikou zabývá v různých knihách opět Lubor Lacina (2007, 2010), který se zaměřuje nejen na výhody a nevýhody v obecné rovině, ale také možnými dopady společné měny na Českou republiku.

V analytické části autor vychází především z českých odborných prací a vládních dokumentů, které hodnotí připravenost České republiky a predikují možné přínosy a náklady vstupu do měnové unie, a z vlastních výpočtů. Z odborných publikací autor zvláště využívá knihu od Lubora Laciny a Petra Rozmahela *Euro: ano/ne?*, a Mojžíra Helíška et al. *Euro v ČR z pohledu ekonomů*, kteří z různé perspektivy hodnotí

připravenost České republiky ke vstupu do eurozóny. Zatímco Lacina a Rozmahel se snaží o komplexní zhodnocení připravenosti a důsledky takového kroku na Českou republiku, Helísek et al. (2009) se soustředí výlučně na využití ekonomických teorií k posouzení připravenosti a potenciálu pro tuzemské hospodářství.

Analytická část staví ve velké míře na vládních dokumentech vztahujících se tématu diplomové práce. Nejaktuálnější a velice komplexní kvantitativní analýzu převážně ekonomických přínosů a nákladů vyplývajících z působení země v EU a predikci vlivu zavedení eura na českou ekonomiku, nabízejí již zmíněné dvě odborné studie vztahující se k vyhodnocení deseti let členství České republiky v Unii od SEZ ÚV a analytického centra Glopolis. Autor rovněž vychází z konvergenčních zpráv ECB, z analýz stupně ekonomické sladění ČR s eurozónou od České národní banky (ČNB), či z vyhodnocování plnění Maastrichtských konvergenčních kritérií Ministerstva financí ČR (MF) a ČNB. Diplomová práce v hodnocení připravenosti ČR ke vstupu do eurozóny rovněž reflektuje původní vládní studie a strategie zavedení eura, jakým je zejména dokument *Volba scénáře zavedení eura v České republice* či přímo stěžejní dokument implementace eura *Národní plán zavedení eura v České republice*. Analýza stavu veřejného mínění vychází z průzkumu veřejného mínění zpracovaného Eurobarometrem. Ke zhodnocení politických postojů relevantních politických stran pak autor využívá především jejich volební programy. Analýza reálné konvergence České republiky k eurozóně je pak založena především na vlastních výpočtech autora za využití rozsáhlého souboru primárních dat tuzemských i evropských statistik, zejména pak dat *Českého statistického úřadu* (ČSÚ) a *Eurostatu*, které aplikuje na uvedený teoretický základ.

1. Teoretický koncept práce

Cílem této kapitoly je uvést teoretické předpoklady pro analytickou část diplomové práce ve snaze dosáhnout objektivní analýzy připravenosti České republiky ke vstupu do eurozóny. V následujících podkapitolách jsou uvedeny teoretické předpoklady nominálních konvergenčních kritérií pro vstup do měnové unie a dominantní přístup sloužící ke zkoumání reálné konvergence země za použití teorie optimální měnové oblasti. Součástí této kapitoly je rovněž teoretické vymezení přínosů a nákladů souvisejících se zavedením jednotné měny.

1.1. Maastrichtská konvergenční kritéria

Maastrichtská kritéria představují soubor ekonomických podmínek, které musí kandidátská země splnit před vstupem do měnové unie. Cílem těchto kritérií je makroekonomicky stabilizovat a posoudit míru ekonomické konvergence kandidátské země, tedy její schopnost se plynule integrovat do měnové unie bez vzniku nestability nejen pro uchazečský stát, ale také eurozónu jako celek (Lacina et al. 2007: 226).

Myšlenka zavedení společné měny v členských zemích tehdejšího Evropského společenství má poměrně dlouhou historii, která přesahuje limity této diplomové práce. K samotnému způsobu zavedení jednotné měny mezi členskými státy existovaly dva základní přístupy. První vycházel z představy, že měnová unie bude sama o sobě vést ke konvergenci, neboť její přínosy povedou k větší měnové integraci a není proto nutné vytvářet kritéria, jejichž splnění by bylo podmínkou pro vstup. Druhý, nakonec vítězný přístup vycházel z předpokladu, že přínosů z měnové unie bude dosaženo pouze v případě, pokud její členské země splní stanovený stupeň konvergence předem (Wyplosz 2006: 216-217). Pokud státy dosáhnou požadované ekonomické konvergence podle zformulovaných pravidel, je jejich úsilí „korunováno“ zavedením jednotné měny. Tento přístup byl následně označen jako „korunovační teorie“. Smysl těchto kritérií tedy vychází z předpokladu, že jistý stupeň ekonomické konvergence musí předcházet hlubší měnové integraci, a to i přesto, že samotný vstup do měnové unie míru konvergence prohloubí (Zahradník 2003: 146).

Počátek maastrichtských kritérií se odvíjí od zasedání Evropské rady v prosinci 1991 v nizozemském Maastrichtu, kde byl ujednán klíčový politický konsensus o vzniku Hospodářské a měnové unie se zavedením jednotné měny v rámci Evropské

unie. Právní základ HMU tvořila Smlouva o Evropské unii podepsaná v únoru 1992 v Maastrichtu, která vstoupila v platnost v lednu následujícího roku. Vzhledem k místu podpisu dostala kritéria i Smlouva přídomek maastrichtská (Sychra 2010: 70).

Podle této Smlouvy se přechod k jednotné měně uskuteční ve třech etapách, přičemž první dvě etapy HMU již byly dokončeny. Jednalo se zejména o odstranění veškerých vnitřních překážek pro volný pohyb kapitálu v EU, či koordinaci měnových a hospodářských politik členských států. Rovněž byl založen Evropský měnový institut, předchůdce Evropské centrální banky, který vznikl v červnu 1998. Poslední, a stále nedokončená, etapa představuje přechod členských zemí od národních měn k euru a zavedení jednotné měnové politiky pod vedením ECB. Tato poslední etapa započala 1. ledna 1999 stanovením neodvolatelných směnných kurzů a zavedením eura nejprve v bezhotovostní a od roku 2002 i v hotovostní podobě pro členské státy Evropské unie splňující podmínky pro přijetí jednotné měny (De Grauwe 2009: 144). K původním 11 členským státům, tedy Belgii, Německu, Španělsku, Francii, Irsku, Itálii, Lucembursku, Nizozemsku, Rakousku, Portugalsku a Finsku se v roce 2001 přidalo Řecko a v dalších letech postupně Slovinsko, Kypr a Malta, Slovensko, Estonsko, Lotyšsko a v lednu 2015 se přidá devatenáctý člen eurozóny – Litva (ECB 2014: 5).

1.1.1. Vymezení maastrichtských konvergenčních kritérií

Maastrichtská kritéria byla vyvozena z teoretických úvah o podmínkách nutných pro udržitelnost jednotné měny v rámci vzniklé eurozóny. Tato kritéria jsou vymezena článkem 140 Smlouvy o fungování EU a dále specifikována v Protokolu o konvergenčních kritériích č. 13. Postupem při nadměrném schodku se pak zabývá článek 126 SFEU a k ní připojený Protokol č. 12.

Samotné hodnocení a monitorování pokroků v členských státech EU provádí Evropská komise a Evropská centrální banka v rámci tzv. Konvergenčních zpráv, které se publikují každé dva roky, nebo na žádost členského státu. Konvergenční zprávy hodnotí vedle konvergence ekonomik i slučitelnost národní legislativy s legislativou EU ve vybraných oblastech. Pro vstup do měnové unie musí být splněny následující Maastrichtská kritéria (Úřední věstník 2012: čl. 140):

1. Kritérium cenové stability

2. Kritérium udržitelnosti veřejných financí¹

3. Kritérium směnného kurzu

4. Kritérium dlouhodobých úrokových sazeb

Smyslem kritéria cenové stability je prokázat, že kandidátská země se obejde bez kurzu národní měny coby nástroje pro obnovování cenové konkurenceschopnosti poté, co vstoupí do eurozóny. Cenová stabilita je rovněž nutná s ohledem na provádění jednotné měnové politiky ECB (Dědek 2008: 160). Kritérium cenové stability upravuje čl. 140 SFEU, specifikováno je však v čl. 1 Protokolu č. 13: *„kritérium cenové stability znamená, že členský stát vykazuje dlouhodobě udržitelnou cenovou stabilitu a průměrnou míru inflace měřenou v průběhu jednoho roku před provedeným šetřením, jež nepřekračuje o více než 1,5 procentního bodu míru inflace nejvýše tří členských států, které v oblasti cenové stability dosáhly nejlepších výsledků“* (Úřední věstník 2008a: čl. 1). V konvergenčních zprávách ECB a EK vypočítávají zmíněnou průměrnou míru inflace pomocí přírůstku průměru harmonizovaného indexu spotřebitelských cen (HICP) za posledních 12 měsíců oproti průměru předchozích 12 měsíců. K vymezení nejvýše tří členských států, jenž dosáhly v oblasti cenové stability nejlepších výsledků, se uplatňuje nevážený aritmetický průměr míry inflace u třech zemí s nejnižší mírou inflace v kladných hodnotách (ECB 2014: 10-11).

Cílem druhého kritéria udržitelnosti veřejných financí je předcházet negativním důsledkům plynoucích z rozpočtového deficitu a růstu veřejného zadlužení (Baldwin, Wyplosz 2013: 453-454). EU vyžaduje, aby byl: *„dlouhodobě udržitelný stav veřejných financí patrný ze stavu veřejných rozpočtů nevykazujících nadměrný schodek“* (Úřední věstník 2012: čl. 140, odst. 1). Udržitelnost veřejných financí se dělí na kritérium veřejného deficitu a na kritérium veřejného dluhu. Rozpočtová kázeň není dodržována:

A) Pokud poměr plánovaného nebo skutečného schodku veřejných financí k hrubému domácímu produktu překračuje referenční hodnotu 3 %, ledaže by buď tento poměr podstatně a nepřetržitě klesal a dosáhl úrovně poblíž referenční hodnoty, nebo by překročení referenční hodnoty bylo pouze výjimečné a dočasné poměr zůstával blízko k doporučené hodnotě.

¹ Kritérium udržitelnosti veřejných financí je rozděleno na dvě podmínky, proto některá odborná literatura uvádí pět maastrichtských kritérií (např. viz Baldwin, Wyplosz 2013).

B) Pokud poměr veřejného zadlužení k hrubému domácímu produktu překračuje referenční hodnotu 60 %², ledaže by se tento poměr dostatečně snižoval a blížil se uspokojivým tempem k referenční hodnotě (Úřední věstník 2012: čl. 126, odst. 2).

Kritérium směnného kurzu představuje praktický test prokazující schopnost země nahradit národní měnu za společnou (Lacina et al. 2007: 230). Kandidátský stát se musí alespoň po dobu dvou posledních let před šetřením účastnit Evropského mechanismu směnných kurzů II (ERM II), přičemž musí kurz své národní měny udržovat v povoleném flukтуаčním pásmu $\pm 15\%$ (MF ČR, ČNB 2013: 12) od bilaterální centrální parity, přičemž kandidátská země rovněž nesmí iniciovat devalvaci centrální parity své měny (Úřední věstník 2008a: čl. 3).

Cílem kritéria dlouhodobých úrokových sazeb je zhodnotit, zda splnění kritérií cenové stability a směnných kurzů není pouze dočasným jevem. Toto kritérium se snaží posoudit trvalost ekonomické konvergence kandidátské země (Plchová, Abrahám, Helisek 2010: 182). Podle Protokolu č. 13 o kritériích konvergence: „*kritérium konvergence úrokových sazeb znamená, že v průběhu jednoho roku před šetřením průměrná dlouhodobá nominální úroková sazba členského státu nepřekračovala o více než 2 procentní body úrokovou sazbu nejvýše tří členských států, které dosáhly v oblasti cenové stability nejlepších výsledků*“ (Úřední věstník 2008a: čl. 4). Při implementaci tohoto kritéria se dlouhodobá úroková sazba vypočítává jako aritmetický průměr za posledních 12 měsíců. Zmíněná úroková sazba nejvýše tří členských států, které dosáhly v oblasti cenové stability nejlepších výsledků, se určuje jako nevážený aritmetický průměr dlouhodobých úrokových sazeb tří zemí s nejnižší mírou inflace (ECB 2014: 18).

Vedle výše zmíněných čtyř ekonomických kritérií Maastrichtská smlouva podmínila vstup do měnové unie také splněním páté, legislativní, povinnosti. Kandidátská země musí plnit požadavek právní konvergence. Určitý stupeň slučitelnosti národní legislativy s evropským právem již vyplývá ze samotného členství země v EU. Součástí právní konvergence je požadavek nezávislého postavení centrální banky (Úřední věstník 2012: čl. 131), mezi hlavní opatření patří např. ochrana centrální banky před politickými tlaky či její finanční a personální nezávislost. Tato povinnost bývá

² Referenční hodnoty stanoveny v protokolu o nadměrném schodku (viz Úřední věstník 2008b: čl. 1).

často upozadována na úkor ekonomických kritérií, nicméně je nezbytné pro fungování nezávislé ESCB (Dědek 2008: 184-185).

1.1.2. Nedostatky maastrichtských konvergenčních kritérií

Maastrichtská kritéria se stala od svého vzniku předmětem kritiky. Kritika plyne ze samé podstaty maastrichtských kritérií, které vycházejí z formálně nastavených rigidních pravidel jen těžko aplikovatelných pro jiný účel než posouzení připravenosti kandidátské země na vstup do eurozóny. Jednotné podmínky nutí kandidátské země učinit patřičná ekonomická opatření bez ohledu na vlastní historický a specifický vývoj, což může vést k celé řadě negativních konsekvencí působících na ekonomiku kandidátských zemí, neboť mohou být tak nuceny měnit své dlouhodobé ekonomické preference.³

Kriticky byl přijímán i výběr kritérií, které jsou do jisté míry duplicitní, a jejich vývoj je provázaný. Naopak chybí celá řada jiných důležitých ekonomických ukazatelů poukazujících na stav ekonomiky kandidátské země, jedná se například o flexibilitu trhu práce, mobilitu pracovních sil, otevřenost ekonomiky a řadu dalších (Jovanović 2013: 451). Snaha o plnění jednotlivých kritérií může vést v důsledku k ekonomickému poklesu kandidátské země, čímž se podkopává proces reálné konvergence k eurozóně (De Grauwe 1996: 1094). Bez ohledu na požadavek SFEU o udržitelnosti plnění konvergenčních kritérií (Úřední věstník 2012: čl. 140), dochází k snahám o jednorázové splnění těchto podmínek k stanovenému datu, i přes dlouhodobé důsledky takových opatření (Holger 2012: 3). Diskutabilní je rovněž samotná aplikace těchto kritérií, které dovolují interpretační volnost, čímž mohou do eurozóny za jistých okolností vstoupit i země, které neplní všechna kritéria (Zahradník 2003: 149).

I přes řadu studií hovořících o prospěšnosti nominálních kritérií, která dokážou stimulovat konvergenční proces kandidátské země (např. Tsionas, Christopoulos 2003), v akademické obci převládají pochybnosti nad samotným smyslem maastrichtských kritérií, tedy nad jejich vypovídající schopnosti postihnout komplexně ekonomickou konvergenci kandidátské země, a tedy i její připravenost na vstup do měnové unie (Zahradník 1999: 38). Podle kritiků tato kritéria nedokážou dostatečně zhodnotit reálnou konvergenci země, za tímto účelem se v odborné literatuře využívá především

³ Např. Řecko a Itálie musely ve snaze splnit kritérium cenové stability opustit od upřednostňování vyšší inflace (Lacina et al. 2007: 233).

teorie optimální měnové oblasti. Důvodem, proč si tvůrci maastrichtských kritérií vybrali makroekonomické ukazatele namísto mikroekonomických, které upřednostňuje teorie OCA, je podle Paula De Grauwa především strach z inflace a z ní plynoucích rizik ovlivňujících stabilitu měnové unie.⁴

1.1.3. Udržení ekonomické stability

V Evropské unii byly přítomné obavy, aby členské státy, které úspěšně zvládly výše uvedená kritéria a využívají jednotnou měnu, byly trvale dále motivovány udržovat měnovou stabilitu v eurozóně. Udržení ekonomické stability měnové unie vyžaduje po členských státech nejen hospodářskou koordinaci, ale také jejich disciplinovanost. Důležitým krokem k udržení kázně členů měnové unie bylo schválení Paktu stability a růst Evropskou radou v roce 1997 v Amsterdamu, který v návaznosti na maastrichtská kritéria upravuje fiskální disciplínu členských států (Dyson 2002: 7).

Pakt, který prošel následně reformami, dohlíží na plnění kritérií udržitelnosti veřejných financí, z čehož plyne například i nutnost členských států stanovovat střednědobé rozpočtové cíle. Zásadním impulsem k prohloubení koordinace hospodářských politik byly důsledky globální finanční krize a šířící se hospodářské recese v EU, která znovu poukázala na soustavné porušování fiskálních pravidel. V reakci na tuto krizi Unie našla konsensus k výraznému posílení koordinace fiskálních politik. Na základě této snahy byl nejprve na konci roku 2011 přijat balíček šesti legislativních opatření (tzv. Six-Pack) a o dva roky později pak další dva legislativní balíčky (tzv. Two-Pack). Cílem těchto balíčků bylo především posílit rozpočtovou kázeň mezi členskými státy, součástí opatření je také možnost stanovovat sankce pro členy eurozóny (Micossi, Peirce 2014: 5-6).

Posílit hospodářskou a fiskální koordinaci si kladl za cíl další projekt EU nazvaný evropský semestr, v jehož rámci Komise vydává doporučení, které členské státy zohledňují při svém rozhodování o státním rozpočtu (Council of the European Union 2012: 1). Mezi další snahy o zajištění stability eurozóny v návaznosti na globální finanční krizi je pak zvláště Smlouva o stabilitě koordinaci a správě v hospodářské měnové unii, známá jako fiskální pakt. Tato mezivládní smlouva přináší dílčí změny nad rámec pravidel Paktu stability a růstu, jehož součástí je přijetí legislativní normy,

⁴ Vztahem maastrichtských kritérií a inflací se detailně zabývá Paul De Grauwe (viz De Grauwe 2009: 145).

které mohou unijní instituce využívat při nedodržování fiskální stability (Bird, Mandilaras 2013: 2, 15). Doposud nedokončeným projektem je bankovní unie, která vznikla v reakci na ekonomickou krizi. Cílem bankovní unie je zajistit jednotný dohled nad bankovním trhem, jehož součástí je i možnost restrukturalizovat ohrožené banky. Unie by měla tak přispět k omezení vztahu mezi státními dluhy a bankovním sektorem, který se negativně projevil během ekonomické krize (EC 2014a: 7). Zajistit stabilitu eura má také Evropský stabilizační mechanismus (ESM). Tento záchranný finanční fond má k dispozici 500 miliard eur na podporu ohrožených států eurozóny (EC 2012: 5).

Snahou těchto projektů je především zlepšení ekonomické stability EU vycházející z lepší koordinace a disciplinovanosti členských států, čímž by měla osmadvacítka předcházet podobnému hospodářskému ochromení, které způsobila globální finanční krize.

1.2. Teorie optimální měnové oblasti

Při posuzování připravenosti kandidátské země vstoupit do třetí etapy HMU je klíčové, aby její hospodářský vývoj vykazoval ekonomickou sladěnost s ostatními členy eurozóny, neboť vstupem země do měnové unie ztratí některé nástroje jak samostatně reagovat na nepříznivé exogenní i domácí faktory ovlivňující její ekonomiku, přičemž její případná nedostatečná ekonomická sladěnost by mohla ohrozit i stávající členy eurozóny (Mongelli 2002: 34).

Předejít těmto rizikům mají právně maastrichtská konvergenční kritéria, nicméně jak bylo poznamenáno výše, tato kritéria jakožto normativní pravidla pro vstup do eurozóny sledují pouze vybrané nominální veličiny, které nemají dostatečnou vypovídací schopnost posoudit připravenost kandidátské země opustit národní měnu ve prospěch společné. Z tohoto důvodu se využívají i základní makroekonomické ukazatele pro posouzení reálné konvergence země k EU, popřípadě k eurozóně. Diplomová práce využívá základní makroekonomické ukazatele sledující sbližování ekonomické úrovně a sbližování cenových hladin. (Helísek et al. 2009: 34).

Diplomová práce zmíněné ukazatele počítá z datového souboru Eurostatu následovně: Sbližování ekonomické úrovně se měří porovnáním HDP v tržních cenách přepočteného ve standartu kupní síly (*Purchasing Power Standard*, PPS). Přepočet na

uměle vytvořenou jednotku PPS je standardní metodou při snaze o mezinárodní komparaci, neboť jsou zohledněny různé cenové hladiny a kupní síla jednotlivých národních měn v různých členských státech EU. Sbližování cenových hladin je operacionalizováno pomocí indexu relativní cenové úrovně (*Price Level Index*, *PLI*) v poměru vůči průměru vybraných států EU. Zvolené byly členské státy, které přistoupily před rokem 2004, tzv. EU-15,⁵ neboť jejich průměr ekonomické úrovně vykazuje vyšších hodnot než česká ekonomika, čímž lze lépe posoudit konvergenční tendence České republiky. *PLI* je rovna podílu paritě kupní síly (*Purchasing Power Parity*, *PPP*) a směnného kurzu, čímž je rovněž dosažena srovnatelnost dat v různých zemích (viz ČSÚ 2014a).

V odborné literatuře je však hlavním teoreticko-metodologickým přístupem posouzení připravenosti členské země na vstup do měnové unie tzv. teorie optimální měnové oblasti, která si klade za cíl vymezit atributy ekonomik, jejichž naplnění minimalizuje rizika a zvýší přínosy členství národních hospodářství ve společné měnové unii (Horvath, Komarek 2002: 16). V rámci akademické obce neexistuje jednotná definice optimální měnové oblasti, některé studie vymezují *OCA* v užším pojetí, jiné v širším. Kompromisním vymezením může být pojetí Francesca Mongelliho, tedy, že se jedná o „*geografickou oblast s jednotnou měnou, či s několika měnami, jejichž měnové kurzy jsou neodvolatelně ustáleny a mohou být sjednoceny. Vůči zbytku světa jednotná měna, nebo vzájemně propojené měny, mohou volně fluktuovat*“ (Mongelli 2002: 7).

Teorie *OCA* ve své obecné rovině vytváří kritéria, jejichž potencionální splnění umožní vytvořit měnovou unii dvou a více zemí. Základní myšlenky této teorie uveřejnil Robert Mundell v roce 1961, následně ji rozšířil Peter Kenen a Ronald McKinnon. Tito autoři měli největší zásluhu na vytvoření základních kritérií definujících optimální měnovou oblast, která snižuje riziko tzv. asymetrických šoků (Pelkmans 2006: 385-386). Asymetrický šok je klíčový ekonomický termín této teorie, Zuzana Kučerová jej definuje: „*jako šok globální, ovlivňující simultánně negativně či pozitivně více zemí, ale s asymetrickým, tedy nestejným, opačným dopadem na každou*

⁵ EU-15 tvoří prvních patnáct členů Evropské unie, tedy Belgie, Dánsko, Finsko, Francie, Irsko, Itálie, Lucembursko, Německo, Nizozemsko, Portugalsko, Rakousko, Řecko, Spojené království, Španělsko, Švédsko.

z nich. Za asymetrický šok může být považován i šok, kdy dopad na obě země je symetrický, ale s různou intenzitou“ (Kučerová 2005: 14-15, 24).

Zakladatelé teorie OCA vytvořili tři hospodářská kritéria, která byla následně doplněna o tři kritéria politická, která minimalizují nebo usnadňují adaptaci na asymetrické šoky v měnové oblasti. Optimální měnové oblasti jsou podle Mundellova kritéria takové oblasti, v jejichž rámci se lidé snadno pohybují, klíčová je tedy mobilita pracovní síly (viz Mundel 1961). Podle Kenena mohou vstoupit do této oblasti pouze země, jejichž výroba a vývozy jsou široce diverzifikovány a jsou podobné struktury (viz Kenen 1969). Otevřenost ekonomiky je pak klíčová složka McKinnonova kritéria pro optimální měnovou oblast (viz McKinnon 1963). Politická kritéria se pak zabývají připraveností různých zemí společně čelit asymetrickým hospodářským šokům (Baldwin, Wyplosz 2013: 431-432).

Součástí této teorie je i hypotéza endogenního charakteru kritérií optimální měnové oblasti. Podle této hypotézy se prohlubující ekonomickou integrací země postupně naplňují požadavky optimální měnové oblasti. (Rozmahel in Lacina et al. 2007: 118). Kandidátské země tak nemusí nutně plnit kritéria optimální měnové oblasti před vstupem do měnové unie, neboť je splní v důsledku připojení k jednotné měně, která má za následek mimo jiné rostoucí obchod a sblížení ekonomik mezi členy měnové unie (De Grauwe, Mongelli 2005: 5). V reakci na tuto hypotézu vznikla tzv. hypotéza specializace, podle které naopak zvýšením vzájemného obchodu dojde k větší specializaci na produkci zboží s komparativní výhodou. Tato specializace povede k snižování strukturální podobnosti ekonomik a větší pravděpodobnosti vzniku asymetrických šoků, tedy i ke zvýšení nákladů účasti v měnové oblasti. Výsledky empirických studií tento vztah nepotvrzují. Podle Zuzany Kučerové většina empirických studií naznačuje endogenní charakter kritérií, tedy že měnová integrace vede ke zvýšení vzájemného obchodu mezi státy, což následně vede k vyšší korelaci hospodářských cyklů těchto zemí (Kučerová 2005: 60, 65).

V reakci na vytvoření HMU vznikala v průběhu 90. let tzv. nová teorie optimální měnové oblasti, která modifikovala kritéria reálné konvergence ve snaze zahrnout současně více původních kritérií v souladu s novými poznatky v ekonomických vědách. Nová teorie OCA se neustále vyvíjí a rozšiřuje sledovaná kritéria s cílem komplexněji postihnout podobnosti ekonomik. Vzhledem k omezenému prostoru, tato diplomová

práce aplikuje v odborné literatuře nejpoužívanější kritérium sledující sladěnost hospodářských cyklů. Reflektována bude rovněž používaná metoda podobnosti poptávkových a nabídkových šoků. (Lacina, Rozmahel 2010: 23).

1.2.1. Sladěnost hospodářských cyklů

Ukazatel sladěnosti hospodářských cyklů se stal v současné době dominantním indikátorem k analýze podobnosti ekonomik vycházejících z teorie OCA. Hospodářské cykly poukazují na hospodářský vývoj kandidátské země ve stanovené časové řadě, čímž lze zhodnotit dynamiku a stupeň ekonomické konvergence k členským státům měnové unie.

Teorie OCA vychází z předpokladu, že pro vstup do měnové unie je potřeba minimalizovat rizika, přínosy z členství v eurozóně tedy musí převýšit náklady z takového kroku. Hlavním rizikem vycházejícím ze vstupu do měnové unie je ztráta autonomie země v její monetární politice, která je důležitým stabilizačním nástrojem v případě přítomnosti ekonomických šoků. Důležitost tohoto kritéria spočívá v předpokladu, že se zvyšováním úrovně sladěnosti a dynamiky konvergence hospodářských cyklů kandidátské země s členy eurozóny se minimalizují rizika způsobená z absence její vlastní monetární politiky (Dizdarević, Volčjak 2012: 3-4).

Moderní přístup měření hospodářských cyklů se zaměřuje na ekonomické fluktuace cyklů zvoleného indikátoru (nejčastěji HDP) v časové řadě, který osciluje kolem svého trendu. Hospodářský cyklus je tedy třeba rozdělit na trendovou a cyklickou složku, tedy oddělit od sebe dlouhodobý vývoj a fluktuaci s kratším horizontem, a následně se zaměřit na vývoj mezery výstupu v jednotlivých časových řadách (Chagny, Döpke 2001: 1-2). Nejčastějším způsobem dekompozice časové řady v makroekonomických analýzách je využití Hodrick-Prescottova filtru (HP) (Plašil 2011: 490).

Základní předpoklad výpočtu HP filtru je následující:

$$y_t = g_t + c_t \quad (1)$$

kdy y_t znázorňuje pozorovanou řadu, g_t trendovou složku a c_t cyklickou složku. Vyhlazenost trendové složky se měří pomocí součtu čtverců druhých diferencí. Cyklická složka je dle autorů tohoto filtru chápána jako odchylka od trendové, průměry

odchylek se v delší časové řadě blíží nule. Diplomová práce vychází z následujícího matematického modelu výpočtu trendové složky:

$$\text{Min}_{\{T_t\}_{t=-1}^T} \{ \sum_{t=1}^T c_t^2 + \lambda \sum_{t=1}^T [(g_t - g_{t-1}) - (g_{t-1} - g_{t-2})]^2 \} \quad (2)$$

kde $c_t = y_t - g_t$. Klíčovým parametrem je λ , tedy tzv. vyhlazující parametr, který omezuje variabilitu trendové složky. Diplomová práce si zvolila hodnotu $\lambda = 1600$ která odpovídá zvolené čtvrtletní periodicitě dat (Hodrick, Prescott 1997: 3-4) v časovém období 1995 až první čtvrtletí 2014. Tato časová řada byla zvolena s ohledem na dostupnost dat Eurostatu ke všem zkoumaným subjektům. HP filtr se aplikuje v této časové řadě vzhledem k dostupnosti dat na sezónně neočištěné HDP v běžných cenách ve čtvrtletní periodicitě všech členských zemí EU.

Přestože je toto kritérium nejpoužívanější v teorii OCA, neexistuje v odborné literatuře metodologický konsensus, jak sladěnost hospodářských cyklů měřit. Diplomová práce využívá patrně nejrozšířenější metodu tzv. křížové korelace hospodářských cyklů, která zkoumá intenzitu závislosti cyklů mezi vybranými státy v časové řadě. Výstupem této metody je míra sladěnosti vybraných ekonomik podle hospodářského cyklu v intervalu -1 až +1 dle Pearsonova korelačního koeficientu. Koeficient přibližující se hodnotě +1 indikuje vysokou podobnost vývoje hospodářských cyklů mezi vybranými státy za zkoumané období, při záporném znaménku koeficient indikuje negativní korelaci, tedy že se veličiny vyvíjejí protichůdně, a hodnota 0 indikuje nulovou míru korelace. Hospodářské cykly se zpravidla rovněž rozdělují na několik časových řad, aby byl lépe zdokumentován střednědobý trend vývoje sladěnosti hospodářských cyklů.⁶

1.2.2. Sladěnost ekonomických šoků

Sladěnost ekonomických šoků je druhým používaným indikátorem k posouzení vhodnosti vstupu kandidátské země do měnové unie. Teorie OCA se zabývá měřením podobnosti výskytu a efektu poptávkových a nabídkových šoků na jednotlivé země. Zjištěním míry symetrie ekonomických šoků s ostatními zeměmi eurozóny se obdobně jako u kritéria sladěnosti hospodářských cyklů sleduje míra rizika plynoucího z potencionálního vstupu kandidátské země do měnové unie (Kučerová 2005: 78).

⁶ Srovnávací studii zabývající se nejpoužívanějšími metodologickými postupy měření hospodářských cyklů viz Fidrmuc, Korhonen (2006).

Toto kritérium vychází z teoretického konceptu modelu AS-AD, který se zabývá analýzou a procesy agregátní nabídky a agregátní poptávky. K tomuto makroekonomickému šoku dochází v případě vychýlení agregátní nabídky či poptávky od rovnovážného stavu modelu AS-AD. Poptávkové šoky vycházejí ze strany agregátní poptávky způsobené např. zvýšenou spotřebou či státními výdaji. Pozitivní poptávkové šoky dlouhodobě vedou pouze k růstu cenové hladiny (k růstu produktu pouze dočasně), stimulují tedy ekonomiku. Naopak negativní poptávkové šoky mají opačný efekt vedoucí k útlumu ekonomiky. Nabídkové šoky postihují nabídkovou stranu ekonomiky s dlouhodobým efektem nejen na cenovou hladinu, ale také na produkt, proto se tyto šoky nazývají reálné. Nejčastěji vycházejí z nákladových šoků, tedy např. z technologických změn výroby, či z růstu energetických surovin nebo mzdových požadavků. Zatímco pozitivní nabídkový šok vede k poklesu cenové hladiny a k růstu produktu, negativní nabídkový šok má nepříznivý vliv na ekonomiku, neboť současně dochází k poklesu produktu a k růstu cenové hladiny.⁷

K identifikaci poptávkových a nabídkových šoků se využívají strukturální modely vektorové autoregrese (*Structural Vector Auto-regression*, SVAR),⁸ který lze aplikovat obdobně jako HP filtr. SVAR rozloží ve vybraném časovém období nabídkové a poptávkové šoky na trvalé a dočasné, analyzuje jejich rozsah, a hlavně schopnost zemí se jim přizpůsobit. Výstupem tohoto modelu je obdobně jako u sladění hospodářských cyklů interval -1 až +1. Vysoké kladné hodnoty naznačují, že jsou šoky symetrické, záporné či nízké odpovídají asymetrickým šokům.⁹

1.2.3. Nedostatky teorie OCA

Teorie OCA se v současné době těší v odborné literatuře velké oblibě, neboť její různá kritéria se snaží postihnout reálnou konvergenci vybraných zemí a empiricky tak analyzovat výnosy a náklady spojené s přijetím jednotné měny s cílem ohodnotit

⁷ Podrobně o teorii AS-AD viz Lacina et al. 2007: kap. 4.

⁸ Strukturální VAR modely slouží k analýze kauzálních vztahů mezi proměnnými. Výsledek těchto modelů je poté odhadnut s cílem ověřit empirickou platnost ekonomické teorie. VAR se používají k analýze vlivu náhodných šoků na jednotlivé proměnné v systému. Matematické vyjádření modelu:

$$y_t = A_1 y_{t-1} + \dots + A_p y_{t-p} + Bx_t + \varepsilon_t \quad (3)$$

kde y_t je vektor endogenních proměnných, x_t je vektor exogenních proměnných, $A_1 \dots A_p$ jsou matice odhadovaných koeficientů, ε je vektor šoků (Kučerová 2005: 78).

⁹ Více o fungování SVAR viz práce zakladatelů modelu Bayoumiho, Eichengreena (1994).

schopnost kandidátské ekonomiky stát se členem měnové unie. Tato kritéria jsou však předmětem celé řady kritik.

Největším nedostatek teorie OCA vyplývá z absence jednotné metodologie, která by umožnila porovnávat dosažené výsledky napříč různými empirickými studiemi. Zároveň je velmi složité zahrnout do analýzy všechna kritéria OCA současně, studie si tak vybírají pouze některá kritéria. Vzhledem k neexistenci konsensu nad hraničními hodnotami jednotlivých kritérií, podle kterých by se posuzovaly naměřené údaje, studie zabývající se problematikou vstupu kandidátské země do měnové unie vykazují odlišné výsledky a interpretace. Navíc některá kritéria OCA jsou rovněž špatně měřitelná, studie tak přistupují k různým operacionalizacím proměnných a tím dochází i ke zkreslení výsledků analýz. V kontextu střední a východní Evropy je navíc potřeba brát rovněž ohled na specifickou tranzitních ekonomik, které se nemusí vyvíjet v souladu s ekonomickými teoriemi, na kterých je teorie OCA postavena. Současně lze provádět u těchto ekonomik analýzu pouze v relativně krátké časové řadě.¹⁰

Výsledky analýzy kandidátské země a její možnosti vstupu do měnové unie za využití teorie OCA je tak potřeba interpretovat v kontextu s použitými kritérii a zejména se zvolenou metodologií, popřípadě i dalšími faktory, které mohou mít vliv na zjištěné hodnoty reálné konvergence země, ať už se jedná o vnitřní specifikaci či vnější například v podobě probíhající ekonomické krize (Dědek 2008: 199-201).

1.3. Výhody a nevýhody jednotné měny

Kandidátské země, které úspěšně zvládly nominální konvergenční kritéria a vstoupily do měnové unie EU, musí počítat s pozitivními i negativními ekonomickými a celospolečenskými důsledky takového rozhodnutí. Nicméně samotné výhody či nevýhody společné měny lze jen s obtížemi kvantifikovat, neboť jsou závislé na mnoha proměnných, jedním z důležitých faktorů může být například specifická země (její velikost, ekonomické preference apod.), jiné se mohou měnit v čase. Některé dopady související s přijetím společné měny jsou pouze bezprostřední a jednorázové, jiné jsou trvalé s dlouhodobým efektem majícím na ekonomiku větší vliv (Lacina, Rozmahel 2010: 38-39).

¹⁰ Přehled rozdílných výsledků a interpretací aplikace teorie OCA na země střední a východní Evropy ilustruje zejména publikace od Zuzany Kučerové (Kučerová 2005: 78-96, 113-114).

Vzhledem k této různorodosti odborná literatura klasifikuje výhody a nevýhody související se zavedením eura do různých kategorií s různým zaměřením. Nejčastěji se jedná o přímé a nepřímé dopady na konkrétní ekonomiku, tedy dopady buď bezprostředně vyvolány zavedením eura, nebo dopady zprostředkované, které se projeví v dané ekonomice v delším časovém horizontu.¹¹ Základním východiskem se může jevit vymezení přínosů a nákladů jednotné měny od Evropské komise, která ve své obecné rovině v sobě absorbuje většinu kritérií obsažených ve specifických studiích analyzující konkrétní ekonomiku. Studie si kladla za cíl postihnout a analyzovat hlavní aspekty měnové unie a vysledovat tak její klady i zápory. Výsledkem těchto analýz je celkem pět základních kategorií, které pozitivně i negativně ovlivní kandidátskou zemi při jejím vstupu do měnové unie. Jedná se o mikroekonomickou efektivnost, makroekonomickou stabilitu, regionální dopady, externí efekty, a tranzitní efekty (EC 1990: 50).

Ke zvýšení mikroekonomické efektivnosti země po vstupu do měnové unie dochází zejména díky omezení kurzového rizika a snížení transakčních nákladů. Tyto dopady jsou v odborné literatuře označovány jako nejdůležitější výhody vyplývající z členství v měnové unii (Pelkmans 2006: 388). Díky omezení obou jevů dochází u podnikatelských subjektů i domácností k úsporám nákladů, které by musely být vynaloženy na směnu národních měn či na ochranu proti volatilitě kurzu (Dědek 2008: 153). Právě omezení kurzového rizika je hlavním předpokladem pro všechny nepřímé přínosy plynoucí z přijetí společné měny, zároveň by mělo následně podpořit vzájemný obchod a zprostředkovaně i ekonomický růst (Lacina et al. 2007: 84-85). Efekt těchto dvou mikroekonomických jevů na ekonomiku je okamžitý a trvalý (EC 1990: 51). Vlivem omezení nejistoty a nestability směnných kurzů a úspor transakčních nákladů dochází k větší integritě trhu a tedy nepřímým pozitivním dopadům na obchod, přeshraniční investice a zlepšení kapitálových toků, čímž dochází k dalším dynamickým efektům v rámci měnové unie, které snižují segmentaci trhu a posilují celkovou hospodářskou soutěž (De Grauwe 2009: 65-67).

Negativním mikroekonomickým efektem plynoucím ze vstupu do měnové unie jsou administrativní a technické náklady přechodu na euro. Přechodem na euro je potřeba přizpůsobit účetnictví, daňová přiznání a řadu dalších technických i právních náležitostí. Tyto náklady zvláště dopadnou na bankovní sektor, neboť banky budou

¹¹ Příkladem může být studie zaměřená konkrétně na Českou republiku, viz MF ČR 2007a.

muset zajistit výměnu národní měny za euro (např. přizpůsobit bankomaty), rovněž dojde k omezení příjmů z devizových transakcí. Národní banka pak bude muset vynaložit prostředky spojené s přípravou a samotným zaváděním eura (Lacina, Rozmahel 2010: 51). Zvláštností jsou také tzv. psychologické náklady vyplývající z přechodu na novou měnu, které mohou odeznívat velmi pomalu, na druhou stranu jednotnou měnou dochází i k možnosti srovnatelnosti cen napříč eurozónou. Omezením psychologických nákladů se naopak zvýší výdaje na nutnost zobrazovat výslednou cenu v národní i společné měně na přechodné období, či přímo samotné přepočítávání a zaokrouhlování obou měn ve vybraném koeficientu, což však může vést k obavám k bezprostřednímu růstu cenové hladiny (Mongelli 2002: 33-34).

Ekonomika členského státu měnové unie těží ze zvýšené makroekonomické stability. Měnová politika EU si klade za cíl zajistit cenovou stabilitu bez inflačních rizik a tím důvěryhodné makroekonomické prostředí (Tavlas 2004: 94). Díky snaze udržet nízkou inflaci ECB může udržet nízké úrokové sazby, což členskému státu snižuje náklady na obstarávání kapitálu na finančních trzích (Lacina, Rozmahel 2010: 43). Intenzivnější hospodářská integrace vede k prohloubení výrokové diferenciace, čímž by se měl redukovat jeden z faktorů vedoucích k asymetrickým šokům. Odstraněním volatility kurzů pak dochází k omezení vzniku překvapivé inflace a větší dostupnosti externího financování. Tyto faktory přispívají ke zlepšení cenové stability oproti prostředí s národní měnou (EC 1990: 50-51).

K docílení cenové stability a omezení inflačních rizik nicméně jednotlivé státy eurozóny musí respektovat měnovou politiku EU. Právě ztráta autonomní měnové politiky a ztráta kurzové politiky je jedním z největších nákladů vstupu do měnové unie, neboť se vládám zužuje nabídka nástrojů, jak ovlivňovat vlastní ekonomiku (Tavlas 2004: 98). Zvláště citlivá jsou fiskální omezení, neboť v souvislosti s ekonomickou krizí se stále zvyšují nároky na fiskální disciplínu jednotlivých členských států. Vzhledem k přenesení odpovědnosti za nastavení měnové politiky a směnných kurzů na ECB, má členská země jen omezené možnosti jak samostatně reagovat na asymetrické šoky (Mongelli 2002: 34).

Vzhledem k výše uvedeným efektům je výhodou vstupu do měnové unie také předpokládaná schopnost méně vyspělé národní i regionální ekonomiky rychleji konvergovat k vyspělým členům měnové unie, neboť se zvětší distribuční efekty mezi

členskými státy a regiony v eurozóně. Tyto regionální dopady mohou mít různou intenzitu, neboť jsou přímo závislé na počátečních makroekonomických podmínkách států, či regionů, a strategii hospodářské politiky (EC 1990: 51).

Následující dvě kategorie výhod a nevýhod plynoucích z členství v eurozóně zmíněných ve zprávě EK, tedy tranzitní a externí efekty, přejala akademická obec pouze marginálně. Samotné tranzitní efekty jsou pro potencionální teoretickou aplikaci na situaci České republiky bezvýznamné, neboť se zabývaly problematikou spojenou s mezidobím před vytvořením měnové unie.

Pozitivní externí efekty na členskou zemi měnové unie vyplývají zejména z úspor transakčních nákladů vzniklých z mezinárodního oběhu jednotné měny. Měnová unie EU má dopad na mezinárodní měnový a ekonomický systém, čímž její členové zlepšují své vyjednávací postavení a obchodní možnosti, mohou se tedy stát atraktivnější pro zahraniční investory (Dědek 2008: 156-157). Mezinárodní postavení měnové unie však v sobě skrývá také stinnou stránku. Potíže jen některých jejích členů, způsobené například neschopností udržet fiskální disciplínu a s tím související ohrožení cenové stability, může vést k tlakům na úrokové sazby a ke kolísání mezinárodní důvěry v měnovou unii jako celek (Mongelli 2002: 34).

2. Dosavadní příprava České republiky na vstup do eurozóny

Jak již bylo řečeno, vstupem České republiky do EU v roce 2004 převzala země rovněž závazek účastnit se třetí etapy HMU, přičemž samotné stanovení termínu vstupu je plně v kompetenci české vlády. Česká republika si již několikrát připravila plán na zavedení eura. V prvních vypracovaných strategiích, které se připravovaly ještě před samotným vstupem země do EU, se počítalo s rokem 2007, který byl postupně zpřesněn na rok 2010. Již ke konci roku 2006 však Topolánková vláda rozhodla, že Česká republika nebude usilovat o vstup do systému směnných kurzů ERM II v roce 2007, čímž se zrušil i původní plán přistoupení ČR do eurozóny v roce 2010 (Helísek et al. 2009: 21). Ačkoliv od té doby došlo k mnoha prohlášením o možných datech vstupu ČR do třetí etapy HMU, nové datum nebylo dosud oficiální oznámení. Nejaktuálnějším podobným prohlášením z úst nejvyšších politických představitelů země padlo před volbami do EP v květnu 2014, kdy předseda vlády ČR Bohuslav Sobotka připustil možný termín vstupu do měnové unie kolem roku 2020, tedy v termínu přesahující mandát současné vlády (Sobotka 2014).

V současné době zatím nejsou k dispozici žádné aktuální dokumenty, které by reflektovaly stanovené datum zvolené předsedou vlády. Podle Národního koordinátora pro zavedení eura Oldřicha Dědka k žádnému podobnému kroku zatím nedojde, neboť MF zatím nevidí v této problematice prioritu. Národní koordinační skupiny (NKS) tedy nedostaly pokyn k zintenzivnění přípravy na zavedení eura v České republice. (Dědek 2014).

Záměrem této kapitoly je tedy přiblížit dosavadní kroky, které učinila Česká republika v přípravě na vstup do eurozóny. Mezi základní dokumenty upravující vstup ČR do měnové unie patří zejména *Strategie přistoupení k eurozóně* z roku 2003 a její aktualizovaná verze z roku 2007. Dále dokument *Institucionální zajištění zavedení eura v České republice* z roku 2005, který ustanovil Národního koordinátora a zřídil Národní koordinační skupiny pro zavedení eura. V gesci NKS byl o rok později vytvořen dokument *Volba scénáře zavedení eura v České republice*, který byl v následujícím roce doplněn o *Národní plán zavedení eura v České republice*, tedy stěžejní dokument v implementaci eura v ČR. V návaznosti na tento dokument vypracovalo NKS řadu dalších doplňujících dokumentů specifikující různé technické či legislativní záležitosti související se vstupem ČR do eurozóny.

2.1. Strategie zavedení eura v České republice

Vůbec první dokument zabývající se strategií vstupu České republiky do třetí etapy HMU vznikl za vlády Vladimíra Špidly v roce 2003. Dokument *Strategie přistoupení České republiky k eurozóně* si kladl za cíl shrnout základní východiska samotného procesu integrace ČR do třetí etapy HMU, včetně nutností plnit maastrichtská konvergenční kritéria. Strategie se rovněž zabývá základními přínosy a náklady související se vstupem země do eurozóny. Závěrem této strategie je konstatování, že Česká republika by měla přistoupit do evropské měnové unie, pokud pro to budou vytvořeny ekonomické podmínky. Samotné načasování vstupu je tedy podmíněno do velké míry rychlostí procesu reálné konvergence země k EU pomocí strukturálních reforem a procesem nominální konvergence, zejména pak důslednou realizací fiskální konsolidace, které zajistí dostatečnou ekonomickou sladěnost se zeměmi Unie. Pokud budou tyto podmínky splněny lze podle tohoto dokumentu očekávat přistoupení ČR do eurozóny v horizontu let 2009-2010 (Vláda ČR, ČNB 2003: 3-4, 8-9).

V návaznosti na tento dokument vznikl o čtyři roky později aktualizovaná verze Strategie, která reflektovala dosavadní proces připravenosti České republiky na vstup do měnové unie. Z analýzy dosavadního plnění konvergenčních kritérií dokument dochází k závěru, že zejména vzhledem k deficitu veřejných financí a hrozby nesplnění kritéria cenové stability, je potřeba opustit od původního termínu zavedení eura v ČR. Strategie se mimo plnění maastrichtských kritérií zabývá dopady vstupu ČR do měnové unie, přičemž jako zásadní pro růst tuzemského hospodářství po ztrátě samostatně měnové politiky je pružnost ekonomiky a schopnost přizpůsobit se ekonomickým šokům. Česká republika může těžit zejména z vysoké a rostoucí otevřenosti ekonomiky a její provázanosti se zeměmi eurozóny. Naopak hlavním nedostatkem české ekonomiky je zejména nekonsolidovaný stav veřejných financí a nízká pružnost trhu práce. Autoři Strategie docházejí k závěru, že ačkoliv česká ekonomika dosahuje některých z předpokladů pro realizaci jednotné měny, jsou zde stále přítomny vysoká rizika bránící realizaci výhod plynoucích z nahrazení národní měny za euro. Samotné datum tohoto nahrazení musí být spjato s vyřešením problematických míst, zejména tedy reformou veřejných financí a posílením pružnosti trhu práce (Vláda ČR, ČNB 2007: 5-6, 8-9).

2.2. Scénář zavedení eura v České republice

Přestože Česká republika nemá na základě politického rozhodnutí z konce roku 2006 a z výše uvedeného dokumentu stanoven termín vstupu země do měnové unie, byla již podniknuta řada organizačních, legislativních a technických příprav na nahrazení české koruny za euro.

Prvním dokumentem přibližující samotný přechod zavedení eura byl zmíněný dokument *Institucionální zajištění zavedení eura v České republice*. Vzhledem k tomu, že vstup země do eurozóny přináší komplexní proměnu ekonomické prostředí, je cílem tohoto dokumentu připravit plán potřebných legislativních, technicko-organizačních a institucionálních opatření tohoto procesu. Největší přínos dokumentu tkví v ustanovení potřebných institucí za účelem koordinace technických příprav zavedení eura. Institucionální zabezpečení přechodu na euro zajišťuje Národní koordinační skupiny pro zavedení eura, v jejímž čele je Národní koordinátor. Členy NKS jsou zástupci relevantních institucí státní správy a profesních organizací, kteří jsou rozčleněny do šesti skupin, tedy do skupiny pro finanční a nefinanční sektor, pro veřejnou správu, legislativu, komunikaci a informatiku (MF ČR 2005: 10), samotná činnost pak byla zahájena na začátku roku 2006 (Plchová, Abrhám, Helísek 2010: 174).

Vytvoření NKS je klíčové v přechodu země ke společně měně. Jak vyplývá z doporučení EK pro kandidátské státy usilující o členství ve třetí etapě HMU, je právě vytvoření zvláštní vyhrazené struktury k řízení organizace přechodu z národní měny k euru nezbytné k hladkému vstupu do eurozóny, neboť si každá kandidátská země musí vypracovat podrobný národní plán přechodu na euro, který bude zahrnovat všechny aspekty organizace takové přechodu (EK 2008: 2).

Prvním relevantním výstupem NKS pak byl dokument *Volby scénáře zavedení eura v České republice* analyzující výhody a nevýhody tří možných variant procesu zavedení eura v České republice. První variantou je tzv. madridský scénář, který byl použit při první vlně členství v eurozóně. Tento scénář počítá s využitím přechodného období, kdy je euro nejprve používáno pouze bezhotovostně a dále se užívá národní měna, aby v druhé fázi byla národní měna definitivně nahrazena eurem i v hotovostní podobě. Druhou variantou je jednorázový přechod na euro, tzv. „velký třesk“ (označován rovněž jako „Big Bang“), jenž počítá se současným zavedením bezhotovostní i hotovostní euro do oběhu. Poslední variantou je scénář „Phasing-Out“,

který je založen na období postupného zrušení. Euro je nahrazeno za národní měnu, nicméně lze dočasně (nejdéle po dobu 12 měsíců) používat nadále národní měnu ve vybraných platebních nástrojích (např. složenky, daně apod.). Výsledkem analýz pracovních skupin NKS bylo podpoření, jakožto nejvhodnější formy zavedení eura v ČR, druhý scénář označovaný jako tzv. „velký třesk“. K podobnému postoji se připojila i ČNB a MF. Největšími přednostmi scénáře je především jeho jednoduchost a přehlednost pro všechny zúčastněné subjekty, ačkoliv je oproti madridskému scénáři náročnější na koordinaci, může Česká republika těžit ze své nedávné zkušenosti měnové odluky v roce 1993, navíc i z hlediska nákladů se jedná pravděpodobně o nejlevnější variantu (MF ČR 2006: 11-12).

Zvolený scénář „velkého třesku“ je preferovaný způsobem přechodu na společnou měnu u většiny kandidátských zemí do třetí etapy HMU (EK 2005: 5). V první vlně přechodu od národních měn k euru v letech 1999 až 2002 byla zvolena dlouhá přechodná fáze, během které nebylo možné platit eurem v hotovosti. Jak však vyplývá ze zkušenosti těchto států, bylo přechodné období příliš dlouhé, což způsobilo mimo jiné obtíže s udržení informovanosti a připravenosti veřejnosti na přechod k hotovostnímu euru. Vzhledem k faktu, že celá řada zemí již společnou měnu přijala a je tedy více dostupná i pro kandidátskou zemi (zvláště v příhraničí či v turistických oblastech), EK nedoporučuje dlouhé přechodné období pro státy, které v budoucnu vstoupí do eurozóny. Samotné zavádění eura do oběhu musí pak být co nejrychlejší, neboť postupným zaváděním eura vzniká celá řada komplikací pro zúčastněné subjekty. Zároveň ze zkušeností členských států eurozóny vyplývá, že období duální cirkulace, tedy souběžného oběhu obou měn, musí být krátké. Samotnému praktickému přechodu z národní měny k euru musí předcházet dlouhá a pečlivá příprava, nicméně kandidátské státy mají do jisté míry zjednodušenou pozici vzhledem k většímu celospolečenskému povědomí o jednotné měně (EK 2004: 6, 8).

V návaznosti na výše zmíněné rozhodnutí o volbě scénáře zavedení eura v České republice byl v roce 2007 připraven komplexní plán samotného přechodu. Dokument *Národní plán zavedení eura v České republice* popisuje detailně samotný scénář a časový harmonogram zavedení jednotné měny v ČR pokrývající přípravu od rozhodnutí vlády až po samotné nahrazení tuzemské měny za euro. Ve své druhé části se dokument zabývá konkretizací úkolů v jednotlivých sektorech české ekonomiky, které odpovídají

rozčlenění NKS do šesti skupin. V každém sektoru dokument definuje úkoly, které je potřeba v souvislosti se zavedením jednotné měny v České republice splnit včetně obecných časových harmonogramů přípravy.

Schválený scénář jednorázového komplexního nahrazení české koruny za euro je rozčleněn do pěti časových fází. První, předpřípravná fáze, probíhá ještě před zrušením tzv. přechodné výjimky pro zavedení eura. Tato fáze se vyznačuje především technickou a organizační přípravou na přechod ke společné měně, ve všech transakcích se nadále bude používat česká koruna. Druhá fáze je odstartována po rozhodnutí o datu zrušení přechodné výjimky a končí den před vstupem do eurozóny. V této fázi dochází tzv. duálnímu označování cen, které bude trvat rok po zavedení jednotné měny. Ve všech finančních transakcích se nadále používá česká koruna, nicméně veškeré cenové údaje (ceny v obchodech, výpisy z bank, údaje na výplatních páskách apod.) jsou uváděny v korunách i v eurech podle přepočtu stanoveného přepočítacího koeficientu. Tato přípravná fáze by měla podle předpokladů trvat přibližně půl roku. Po jejím konci dochází k tzv. velkému třesku a Česká republika vstupuje do eurozóny. Začíná třetí fáze, tedy období duální cirkulace trvající dva kalendářní týdny, během kterých jsou všechny bezhotovostní platby prováděny již pouze v eurech, ale pro hotovostní platby se mohou používat jak dosud platné české koruny tak i jednotná měna. Nicméně obchodníci vrací do oběhu pouze eura. Období mezi koncem duální cirkulace a koncem duálního označování cen je ve všech transakcích nadále používáno výhradně euro, ale pro lepší porovnávání cen jsou ceny nadále uváděny také v českých korunách. Závěrečná, pátá, fáze zavedení eura již počítá pouze s dobrovolným duálním označováním cen (MF ČR 2007b: 9).

Tento scénář je potřeba zasadit do komplexnějšího harmonogramu přechodu z národní měny k euru, který dokument stanovil ve čtyřech základních etapách. Harmonogram se odvíjí od rozhodnutí české vlády a ČNB o termínu vstupu země do systému směnných kurzů ERM II a na plnění maastrichtských konvergenčních kritérií. První etapa je ve znamení přípravy zavedení eura a přístupových procedur do systému směnných kurzů ERM II s orgány EU. Druhá etapa začíná vstupem země do tohoto systému a končí rozhodnutím o přijetí České republiky v eurozóně. Samotné členství v ERM II musí trvat nejméně dva roky. Během této doby probíhá mimo jiné komunikační kampaň, legislativní příprava apod. Konci této etapy musí předcházet

pozitivní hodnocení od orgánů EU o připravenosti ČR ke vstupu do třetí fáze HMU a vydání doporučení o zrušení výjimky pro zavedení eura v ČR, v souvislosti s tímto doporučením dochází také ke stanovení přepočítávacího koeficientu. Třetí etapa trvá v období od zrušení výjimky o zavedení eura až k samotnému vstupu do eurozóny. V této etapě se dokončují veškeré technické přípravy spojené s nahrazením české koruny eurem, je tedy potřeba například zabezpečit dostupnost eurových bankovek a mincí či aplikovat duální označování cen v obchodech a prohloubit informovanost veřejnosti. Poslední etapa se váže na dobu po vstupu do eurozóny, kdy je především potřeba zajistit po dobu čtrnácti dnů duální cirkulaci a stahování české koruny z oběhu. Dále je potřeba zajistit dodržování pravidel pro povinné období duálního označování cen a zabránit možnému zneužití zavedení eura k navyšování cen. (MF ČR 2007b: 13).

Zvolený způsob scénáře a harmonogramu přechodu České republiky do eurozóny, který obsahuje vypracovaný *Národní plán zavedení eura v České republice* je v souladu s doporučeními Evropské komise, které však Komise vypracovala rok po zveřejnění tohoto plánu (viz EK 2008). Ve své době se Česká republika dočkala pochvaly od EK, jakožto dobrý příklad včasné přípravy na přechod na euro i v případě, že není stanovené cílové datum (EK 2007: 10).

Hlavním právním předpisem vytvářejícím předpoklady pro zavedení eura v ČR je *Obecný zákon o zavedení eura v České Republice – základní principy* z roku 2008, jehož vypracování předpokládal Národní plán. Dokument si klade za cíl pokrýt nejzávažnější právní aspekty související se vstupem země do eurozóny, jeho závěry by měly být východiskem pro novelizaci souvisejících právních předpisů. Obecný zákon vyjadřuje v procesu zavedení eura v ČR nutnost zajistit princip kontinuity právních závazků. S tímto principem souvisí i princip předcházení zvyšování cen v souvislosti se zavedením jednotné měny. Dále je nutné dodržet princip nepoškození občana a princip neutrality, tedy že zavedení jednotné měny má mít neutrální dopad na všechny zúčastněné subjekty a neměl by mít vliv na veřejný rozpočet. Zaokrouhlovat ceny se má podle dokumentu na dvě desetinná místa, u vybraných komodit (např. energie, pohonné hmoty apod.) pak na tři až na čtyři desetinná místa, přičemž zaokrouhlovat se mají konečné částky. Obecný zákon také upravuje proces výměny oběživa či duální cirkulace české koruny a eura. Zabývá se dále duálním označováním cen, konverzí peněžních prostředků na účtech a přeměny jmenovité hodnoty cenných papírů. Nicméně tento

dokument uvádí pouze hlavní principy, které mají být v budoucnu dále řešeny (NKS 2008a: 4-7).

Legislativní aspekty vstupu České republiky do eurozóny byly dále rozpracovány v dokumentu *Příprava právního prostředí na zavedení eura v České republice*, který přibližuje dva základní přístupy ke změně právního řádu při zavedení eura, tedy způsob jakým budou peněžní údaje v právních normách uvedeny po zavedení eura. První přístup vychází z principu jednorázové změny právního řádu, předpokládá tedy, že v den vstupu země do eurozóny budou provedeny novely všech právních předpisů související se zavedením jednotné měny. V praxi tedy v momentu vstupu do měnové unie budou veškeré právní normy obsahovat pouze částky v nové měně. Druhý, vládou nakonec schválený přístup je založen na postupné změně právního řádu. Tento způsob umožní novelizovat jen vybrané právní normy. Zbytek legislativních předpisů bude ponecháno po určitou dobu v českých korunách, ale bude se na tyto částky pohlížet v eurech podle přepočítacího koeficientu (NKS 2009a: 2-3).

V návaznosti na Národní plán a Obecný zákon zavedení eura v České republice NKS vypracovala ještě řadu dokumentů metodické povahy zabývajících se dílčími technickými aspekty přechodu k euru. Jsou to například doporučené postupy při duálním označování spotřebitelských cen (viz NKS 2009), či metody a způsoby zaměřené na sledování vývoje cen v období před a po zavedení eura ve snaze předejít umělému navyšování cen (viz NKS 2008b). Posledním relevantním dokumentem vypracovaným NKS k dané problematice je materiál zabývajících se přípravou finančního sektoru na zavedení eura. Jedná se o metodické pokyny k přechodu z českých korun na euro a duální označování cen na kapitálovém trhu, konverze úrokových sazeb pro přijetí eura, a metodika přepočtu zůstatků na účtech včetně zaokrouhlování (viz NKS 2009b).

Aktivita v přípravě dalších dokumentů vztahujících se k praktickým aspektům vstupu České republiky do třetí etapy HMU se výrazně snížila se závěrem roku 2009. Jak vyplývá ze Zpráv o činnosti NKS rozsah jejích činností se od té doby viditelně snížil i s ohledem na vytvoření Nečasovy vlády, pro kterou zavedení eura nebylo prioritou (NKS 2011: 2), přičemž v roce 2011 bylo rozhodnuto o „provedení personální i obsahové redukci aktivit“ (NKS 2012: 27).

Ke konci roku 2009 byla tak připravenost země na vstup do eurozóny největší, což bylo do velké míry způsobené skutečností, že klíčové dokumenty upravující vstup země do měnové unie byly vytvořeny v roce 2005, tedy v době, kdy byly příznivější domácí politické okolnosti ve vztahu ke vstupu České republiky do eurozóny (Helísek et al. 2009: 27).

Pokročilé stádium příprav země dokládá i zpráva EK, z které vyplývá, že Česká republika spolu s Estonskem, Lotyšskem a Litvou jsou označeny jako nejlépe připravené země na přechod k jednotné měně. Důvodem tohoto hodnocení je zejména již připravený Národní plán na zavedení eura, jehož součástí je podrobná strategie spolu s rámcovým harmonogramem činností souvisejícím se vstupem země do eurozóny, a další doprovodné dokumenty technicko-organizační a legislativní povahy.¹²

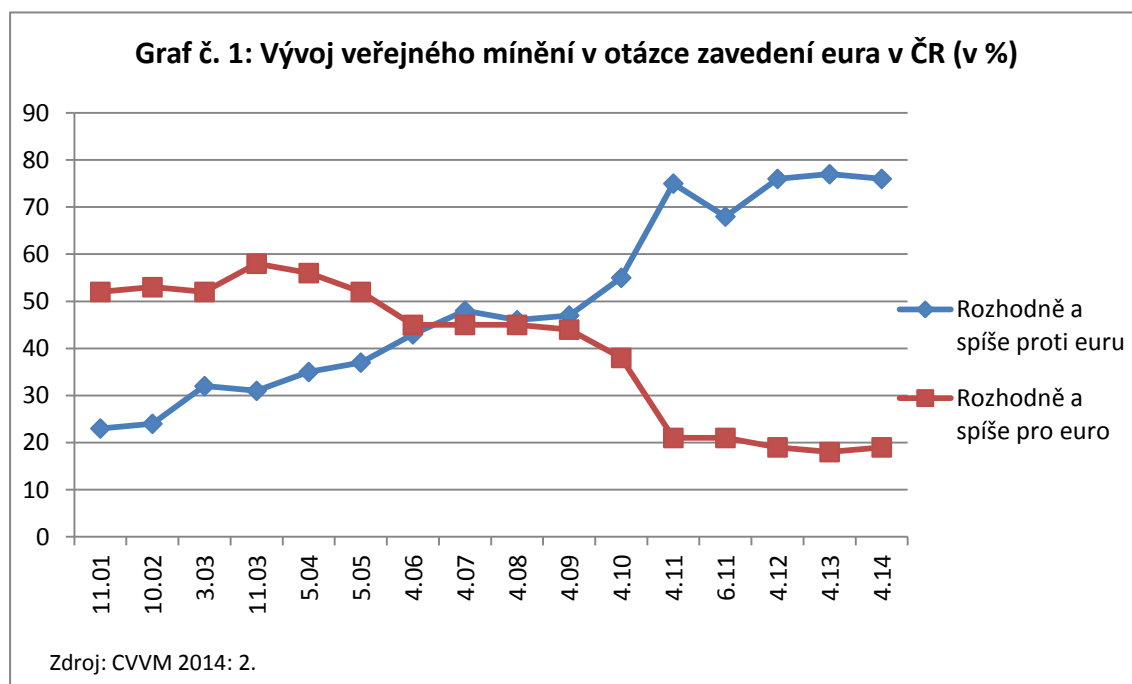
¹² Nejblíže k této čtveřici pak bylo Maďarsko, které však mělo připravený pouze obecný strategický rámec přechodu země k euru. Hodnocení všech kandidátských zemí viz EC (2009).

3. Stav veřejného a politického mínění k zavedení eura v České republice

Zavedení jednotné měny v České republice by byl jedním z nejviditelnějších dopadů členství země v EU, neboť by ovlivnilo její občany v každodenním životě. „Přechod na euro je velmi komplexní sociální přechod, který má ideologické, ekonomické a kulturní dopady, a který zasahuje do dalších procesů a systémů společenského života, jako jsou trhy, veřejná mínění, vláda, vzdělávací systém a sociální psychologie“ (Plaza 1999: 139). Nezbytným předpokladem pro politické rozhodnutí o vstupu České republiky do eurozóny je tedy podpora veřejnosti.

3.1. Veřejné mínění

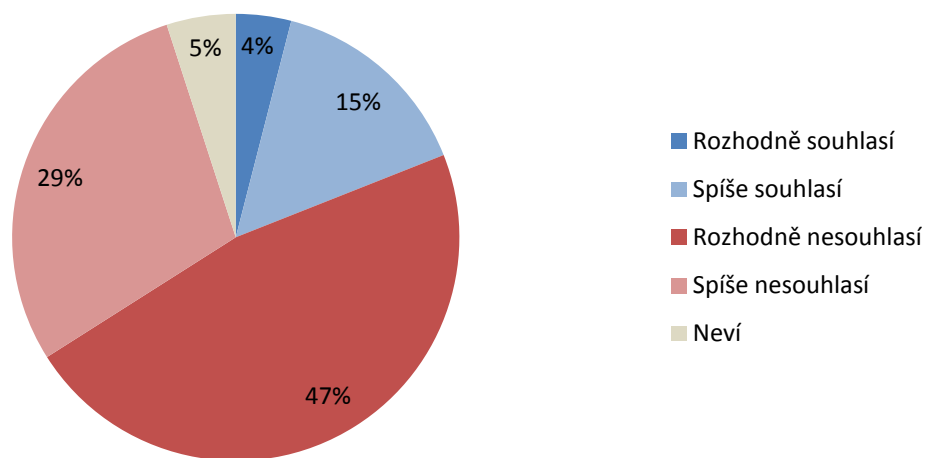
Otázka zavedení eura v České republice je téma, které má potenciál polarizovat českou společnost v evropských záležitostech, neboť vstup země do eurozóny bude mít celospolečenské dopady a ovlivní každého občana. Zajistit pozitivní veřejné vnímání a dostatečnou informovanost občanů o euru je tak pro politické reprezentanty klíčové k hladkému vstupu země do třetí etapy HMU.

Jak znázorňuje graf č. 1, vývoj veřejného mínění k zavedení jednotné měny v ČR není v časovém období 2001-2014 konstantní. Jestliže na začátku tohoto období většinové preference společnosti převládaly ve prospěch zavedení eura v České republice, přičemž tento trend byl patrný do roku 2005, v současné době se výrazná část

občanů staví proti nahrazení české koruny za jednotnou měnu euro. V letech 2006 až 2009 byly tábory podporovatelů i odpůrců vstupu země do eurozóny vyrovnané, nicméně od roku 2010 je znát znatelný nárůst odmítavého postoje společnosti k euru. Tyto postoje kulminovaly v roce 2013 s 77 % občanů stavící se proti nahrazení české koruny ve srovnání pouze s 18 % podporovatelů vstupu do eurozóny. V České republice se za posledních 14 let o více než 50 % zvýšil počet občanů, kteří si nepřejí zavést euro, naopak zastánců takového kroku ubylo o třetinu. Negativní posun vnímání eura v těchto letech lze přičítat globální ekonomické krizi a následným problémům některých zemí eurozóny, které ovlivnilo vnímání jednotné měny ve společnosti. Je otázkou, na kolik byla společnost ovlivněna také vládou, která se v posledních letech stavěla negativně k zavedení eura v ČR. Zlepšující se ekonomické situace, potažmo i nástup nové vlády podporující evropskou integraci, mohou stát za drobným nárůstem preferencí společnosti ve prospěch zavedení eura v posledním roce.

Graf č. 2: Současný stav veřejného mínění v otázce zavedení eura v ČR

Zdroj: CVVM 2014: 1.

Jak poukazuje graf č. 2, k dubnu 2014 pouze 4 % občanů rozhodně souhlasilo se zavedení eura v ČR, oproti tomu téměř 50 % s tímto názorem rozhodně nesouhlasilo. Rozhodně nebo spíše se vstupem země do eurozóny tak bylo v dubnu pouze 19 % občanů, majorita (76 %) společnosti se staví proti zavedení jednotné měny v ČR. Jak vyplývá z průzkumu veřejného mínění CVVM tak zastánci eura jsou především vysokoškolsky vzdělaní, hodnotící svou životní úroveň jako dobrou, hlásící se k pravému středu, ČSSD nebo ANO, kteří rovněž důvěřují EU. Podpora eura naopak

klesá s rostoucím věkem, odpůrci vstupu do eurozóny jsou převážně občané se špatnou životní úrovní, stoupenci KSČM, kteří nedůvěřují vládě, EU a jejím institucím (CVVM 2014: 2).

Eurobarometr nabízí detailnější informace o vztahu české veřejnosti ke vstupu země do eurozóny. Sedm z deseti respondentů je přesvědčeno, že Česká republika v budoucnu vstoupí do eurozóny, více než dvě třetiny dotázaných pak předpokládá tento vstup v období 2019 nebo 2020, naopak pětina občanů se domnívá, že země nikdy společnou měnu nepřijme. Přestože většina dotázaných nechce v současné době přijmout euro v ČR, po velkém propadu způsobený globální ekonomickou krizí je patrný opětovný postupný nárůst důvěry v pozitivní vliv eura na země, které jej používají. Nicméně obecně lze konstatovat, že země, které nejsou členy eurozóny, ve srovnání se zeměmi platící eurem, mají tendenci vnímat výhody spojené s jednotnou měnou negativně (EC 2014c: 20). Zvláště čeští občané jsou ve srovnání se skupinou NMS7 pesimisté v důsledcích zavedení jednotné měny. Pouze minorita dotázaných se domnívá, že jednotná měna zajistí zdravější veřejné finance či zajistí nižší úrokové sazby. Průzkum poukazuje také na skutečnost, že pouze třetině dotázaných si spojuje zavedení eura s pocitem většího evropanství. Češi spíše vnímají praktické výhody spojené s přijetím eura, jako je jednodušší nakupování a odstranění transakčních nákladů. Mezi dotazovanými panuje velká obava, že zavedení eura bude mít za následek zvýšení cen. Více než dvě třetiny dotázaných pak věří, že vstup do eurozóny bude znamenat ztrátu části národní identity, což je zdaleka nejvíce ze všech NMS7 (EC 2014b: 15, 71-79, 89). Právě tyto obavy akcentují ve svých volebních programech politické subjekty, které mají negativní vztah k přijetí eura v ČR.

3.1.1. Komunikační kampaň

Z dosavadních zkušeností států v eurozóně vyplývá, že hladký průběh nahrazení jednotné měny eurem se do určité míry odvíjí od schopnosti států dostatečně informovat občany o nové měně, neboť v případě nedostačující investice do komunikace a informací hrozí negativní postoj veřejnosti k tomuto kroku (EK 2004: 7). Vstup země do třetí fáze HMU má celospolečenské dopady, proto je nezbytné vytvořit odpovídající a správně načasovanou komunikační strategii, neboť: „*proces přechodu na euro vyžaduje jasné pozice a srozumitelné, zřetelné, silné, atraktivní, solidní a důvěryhodné působení v komunikační džungli*“ (Plaza 1999: 139).

Jedním z klíčových prvků v procesu zavádění eura v zemi je tedy komunikace s veřejností. Komise ve svých doporučeních pro usnadnění přechodu na euro apeluje na jednotlivé kandidátské země, aby zajistily v dostatečném předstihu komplexní informovanost občanů a hospodářských subjektů. Tato kampaň by měla zahrnovat veškeré aspekty procesu přijetí jednotné měny a její praktické dopady na společnost (EK 2008: 2).

V České republice se veřejné mínění staví v otázce přijetí eura negativně, proto je zajištění komunikační kampaně klíčové bez ohledu na skutečnost, zda by rozhodnutí o zavedení jednotné měny předcházelo konání referenda, jak prosazují některé politické strany, či nikoliv. Tato kampaň by měla být založena na snadné dostupnosti informací, přehlednosti co lze v souvislosti s přijetím eura očekávat, nezbytná je také koordinace mezi zdroji informací a jejich důvěryhodnost. Tyto informace je potřeba neustále zviditelňovat, neboť multiplicita posiluje výsledné sdělení. Kampaň musí cílit zejména na dopad přechodu na každodenní život občanů. Lidé se více zajímají a zároveň potřebují znát plán nahrazení české koruny a samotné nové peníze než obecné parametry eura. Intenzivní část kampaně by měla začít až těsně před zavedením eura, čímž se zintenzivní její efekt na zájem a informovanost veřejnosti (MF ČR 2007a: 253, 255).

Hlavní důraz by pak měla kampaň klást na ekonomické výhody přijetí eura, měl by být kladen důraz na roli eura jako stabilizačního faktoru evropské ekonomiky a postupu k další integraci. Kampaň by měla poukazovat na dopady na makroekonomiku státu, firmy i spotřebitele za využití kladných i záporných zkušeností zemí používající euro, čímž by se měl podle Lubora Laciny a Petra Rozmahela: „*vyvážet mnohdy zcela neopodstatněné politické argumenty o ztrátě národní suverenity*“ (Lacina, Rozmahel 2010: 216). Zvláště postoj politických stran v této problematice je klíčový, neboť rozhodnutí o vstupu České republiky do eurozóny je především politické rozhodnutí.

Vzhledem k významu komunikace s veřejností v procesu zavádění eura je součástí Národního plánu na zavedení eura v České republice také komunikační kampaň, jejímž hlavním cílem je přispět k bezproblémovému přechodu země ke společné měně. K hladkému nahrazení české koruny za euro má především přispět dostatečná a kvalitní informovanost občanů, soukromé i veřejné sféry (MF ČR 2007b: 61).

Dostatečná informovanost občanů má především předejít možné materiální újmě. Jak vyplývá ze zkušenosti členů eurozóny, „psychický“ přechod na euro zabere podstatně delší čas než fyzický přechod (EK 2004: 7), nicméně tento efekt lze omezit duálním zobrazováním cen po určitý čas (Mongelli 2002: 33-34) s kterým NKS počítá. Jak vyplývá z Národního plánu, jsou právě občané hlavními adresáty kampaně, přičemž zvláštní pozornost je kladena především na znevýhodněné skupiny obyvatelstva (senioři, zdravotně či sociálně znevýhodněné osoby apod.), Soukromá sféra bude informována v souvislosti s přípravou aktivit na přijetí eura se zvláštním zaměřením na živnostníky a podnikatelé, malé a střední podniky a neziskové organizace. Neziskovým organizacím popřípadě vybraným podnikům bude podle tohoto plánu také poskytována podpora pro jejich vlastní aktivity související s nahrazením české koruny společnou měnou. Kraje, města a obce, jakožto zastupitelé veřejné správy, by měla být také poskytnuta podpora, která má posílit jejich role a aktivitu zprostředkovatelů informací v regionech České republiky, zvláštní pozornost pak bude věnována regionům s vysokou mírou nezaměstnanosti (MF ČR 2007b: 61, 63).

Samotná komunikace je založena na definování informačních potřeb jednotlivých cílových skupin, přičemž pro úspěšnost komunikační kampaně je důležitá dostupnost informací. Pokud občanovi není nabídnuta možnost si rychle a přehledně nalézt informace na místech, kde je očekává, hrozí ztráta zájmu se zabývat přijetím eura (Lacina, Rozmahel 2010: 210). Důležité bude tedy zvolit vhodné komunikační kanály, nezastupitelnou úlohu v tomto procesu mají zvláště média. Dalšími významnými zprostředkovateli informací pak jsou různé spotřebitelské organizace, profesní sdružení, finanční instituce apod. (MF ČR 2007b: 62).

Hlavními cíly kampaně by mělo být především vysvětlení závazku přijmout euro, které plyne z členství ČR v EU a praktické aspekty tohoto procesu, tedy jaké přínosy a náklady lze očekávat z takového kroku. Mezi praktické informace také patří seznámení občanů s jednotlivými etapami vstupu do třetí fáze HMU a scénářem vlastního přechodu ke společné měně, tedy například informovat veřejnost o duálním označování cen a duální cirkulace obou měn, přepočítávacím koeficientem, apod. Samostatnou kapitolou je také informovat veřejnost o opatřeních přijatých na ochranu spotřebitelé, které slouží především k předcházení obav z umělého navýšení cen spojeného se vstupem do eurozóny. Součástí informační kampaně by mělo být rovněž

seznámení s podobou euromincí a eurobankovek, včetně jejich ochranných prvků. Ze strategie vyplývá, že mezi hlavní nástroje k dosažení vytyčených cílů komunikační kampaně budou vedle médií hrát roly také vlastní aktivity, mezi které patří zejména internetové stránky věnované zavádění eura, PR aktivity jednotlivých institucí, využití sítě Eurocenter v ČR, či Europe Direct, dále příprava a distribuce tištěných, audiovizuálních a multimediálních materiálů, popřípadě odborné konference, přednášky, školení a semináře (MF ČR 2007b: 62).

Jak vyplývá z výročních zpráv NKS, pouze některé nástroje komunikační kampaně se stihly připravit. Byla vytištěna informační brožura *Příprava České republiky na zavedení eura* a připraveno několik konferencí a seminářů (NKS 2008c: 12). Nicméně po roce 2009 se aktivity NKS, jak již bylo řečeno, utlumily. Jediným komunikačním nástrojem, jenž lze využívat v současné době jsou internetové stránky www.zavedenieura.cz, které v roce 2008 připravilo ministerstvo financí jako oficiální internetové stránky k zavedení jednotné měny v ČR, a jsou dosud pravidelně aktualizovaný. Na této internetové stránce lze přehledně nalézt velké množství informací vztahující se k problematice zavedení eura v České republice (NKS 2009d: 8), nicméně své plné využití tyto stránky získají v momentě, kdy budou znovu obnoveny technické přípravy na zavedení eura. Vedle informací spojených se zavedením eura v ČR, jsou v současnosti stránky téměř výhradně aktualizovány pouze v souvislosti s poskytováním základních informací o vývoji v eurozóně, potažmo stavu přípravy jiných členských států EU na zavedení eura. Správa těchto stránek se tak v současné době stala jednou z mála činností Národního koordinátora pro zavedení eura (NKS 2014: 2, 5).

Z průzkumu veřejného mínění i přes nízkou aktivitu NKS vyplývá, že téměř polovina občanů se cítí dobře informována o euru, což je nejvíce ve srovnání se skupinou NMS7. České občany zvláště zajímá, jaké praktické kroky souvisí s přechodem na euro, jaké důsledky plynou z tohoto kroku, potřeba je rovněž informovat o pravidlech souvisejících s nahrazením jednotné měny (EC 2014b: 38, 52). Komunikační kampaň zvolila správné cíle i nástroje k informování občanů o zavedení eura v ČR, neboť jsou, jak poukazuje průzkum veřejného mínění, v souladu s preferencemi občanů.

3.2. Postoj politických stran

Vstup České republiky je primárně výsledkem politického rozhodnutí, proto je nezbytné v analýze připravenosti České republiky k přistoupení do eurozóny posoudit současné postoje jednotlivých relevantních politických stran v této problematice. Informace o postoji politických stran v otázce přijetí eura jsou primárně sbírány z volebních programů, přičemž do analýzy byly zahrnuty politické strany, které získaly mandát z voleb do PSP ČR v roce 2013 nebo z voleb do EP v roce 2014, tedy: ANO 2011 (ANO), Česká strana sociálně demokratická (ČSSD), Křesťanská a demokratická unie – Československá strana lidová (KDU-ČSL), Komunistická strana Čech a Moravy (KSČM), Občanská demokratická strana (ODS), Strana svobodných občanů (Svobodní), TOP 09, a Úsvit přímé demokracie (Úsvit).

V souvislosti s volbami do EP v květnu 2014 se opět zvýšil zájem politických stran o problematiku evropské integrace a s tím spojenou otázku přijetí jednotné měny v České republice. Přestože v obecné rovině lze hovořit o postupném zvyšování zájmu českých politických stran o EU, což dokládá postupná úprava jejich volebních programů v důsledku profilace v postoji k evropské integraci (Frízlová 2006: 2), nestala se témata související s EU na tuzemské politické scéně relevantní, a i nadále se akcentují témata související s domácí politikou (Hloušek, Pšeja 2009: 118, 124), což dokládají i volební programy vybraných politických stran, které dané problematice převážně věnují pouze malý prostor.

Hnutí ANO, jakožto nový subjekt na politické scéně, se ke svým prvním volbám do PSP ČR v roce 2013 k problematice vstupu ČR do eurozóny nevyjádřilo, pouze podotklo, že hodlá „*rozvíjet naše ekonomické postavení v Evropské unii*“ (ANO 2013). Z volebního programu hnutí ANO k volbám do EP pak vyplývá rezervovaný postoj k jednotné měně. I přes skutečnost, že strana připouští výhody eura zvláště v dobách krize, kdy může být česká koruna zranitelnější než společná měna, z pohledu ANO není vhodná doba pro stanovení data přijetí této měny v ČR. Hnutí ANO podle svého volebního programu spíše doporučuje nadále pokračovat v plnění maastrichtských konvergenčních kritérií a sledovat další kritéria, jakým je míra sladění ekonomiky ČR se zeměmi eurozóny a její schopnost tlumit asymetrické šoky. ANO také vyjádřila obezřetnost nad záchrannými mechanismy v eurozóně, a zda by přijetí eura v důsledku neznamenalo pro ČR nutnost finančně přispívat méně výkonným členům měnové unie.

Hnutí ANO si je zároveň vědomo, že země stojící mimo eurozónu, má pouze omezený vliv a nemůže ovlivnit rozhodnutí v rámci euroskupiny, které se ji přímo dotýkají (ANO 2014: 9).

ČSSD, jakožto nejsilnější subjekt v současné PSP ČR a současně výrazná proevropská strana (Marek, Baun 2010: 59), věnuje problematice vstupu země do eurozóny pouze malý prostor. V dlouhodobém programu se ČSSD k této problematice nevyjadřuje (viz *Dlouhodobý základní program ČSSD*), ve svém volebním programu k volbám do PSP ČR v roce 2013 pak strana pouze zmiňuje obecnou tezi, že je národním zájmem pokračovat v procesu evropské integraci, a klade se za cíl vstoupit do eurozóny v okamžiku, „*kdy to bude pro naši zemi ekonomicky a sociálně výhodné*“ (ČSSD 2013: 33). ČSSD je zastáncem přijetí společné měny v ČR, nicméně se k této problematice vyjadřuje pouze vágně, zvláště oproti době, kdy stranu vedl Jiří Paroubek. Ve volebním programu pro volby do PSP ČR v roce 2010 se ČSSD přijetí eura zabývala detailněji, neboť jejím cílem bylo „*připravit zemi na zavedení eura*“ (ČSSD 2010: 16).

Podobně jako ČSSD je i KDU-ČSL podporovatelkou hlubší evropské integrace (Dürr, Marek, Šaradín 2004: 33), zároveň patří mezi nejvýraznější zastánce přijetí eura v ČR. KDU-ČSL ve svém volebním programu z let 2010 – 2014 volala po přijetí eura bez zbytečných odkladů a nabídla několik důvodů, proč je tento krok pro Českou republiku výhodný. Základní tezí KDU-ČSL bylo, že: „*rychlé přijetí jednotné evropské měny v nejbližším možném termínu je v ekonomickém i politickém zájmu České republiky*“ (KDU-ČSL 2010: 42). V následujícím volebním programu pro období 2013 – 2017 je však KDU-ČSL v této problematice již výrazně opatrnější, neboť podporuje vstup do eurozóny „*až na to bude naše ekonomika připravena*“ (KDU-ČSL 2013: 11). Obdobně strohý postoj k přijetí eura v ČR pak KDU-ČSL zopakovala i ve svém volebním programu k volbám do EP v roce 2014 (KDU-ČSL 2014: 6).

KSČM v obecné rovině nezaujala ke členství v EU jasný postoj. Na jedné straně pojímá EU jako kapitalistický projekt, na druhé straně připouští evropskou integraci jako nevyhnutelný proces, v jejímž rámci lze utvořit mezinárodní spolupráci levicových politických stran (Marek, Baun 2010: 63). Postoj KSČM k přijetí eura je také nejednoznačný. Ve volebních programech, ať už do voleb do EP či do PSP ČR, se touto otázkou v posledních letech nezabývá. Naposledy se KSČM k této problematice vyjádřila stroze v roce 2006, kdy strana respektovala možnosti ekonomiky ČR ke

vstupu do měnové unie, ale tento přechod by neměl být na úkor sociální a hospodářské stability země (KSČM 2006: 4).

ODS je stranou stavící se pesimisticky vůči současné podobě EU, kritizuje zvláště předávání části národní suverenity nadnárodním strukturám (Kopecký, Mudde 2002: 306), nicméně její kritický postoj k evropské integraci se postupem času mírní (Frízlová 2006: 7). Sama ODS se označuje za eurorealisty, která je zdrženlivá vůči prohlubování evropské integrace. Tento postoj dokládá i její vztah k euru. Podle ODS je eurozóna nestabilní systém čelící krizi ze samotné své podstaty. I proto chce strana prosazovat trvalou výjimku ze zavedení eura, aby se ČR nemusela vzdát české koruny, neboť by jejím nahrazení mohlo dojít k plošnému zvýšení cen, a vzhledem k současné globální finanční krizi by přijetí jednotné měny poškodilo českou ekonomiku. Jako jeden z negativních vlivů vstupu do eurozóny pak strana uvádí podmínku poskytnout 350 miliard korun do fondu na řešení nezodpovědně hospodařících států. Vedle ekonomických důvodů odmítá ODS nahradit českou korunu z důvodu omezení národní suverenity (ODS 2014: 8, 13). V případě rozhodnutí o přijetí společné evropské měny bude ODS trvat na konání referenda, neboť se výrazně změnily závazky spojené s přijetím eura oproti období vstupu České republiky do EU (ODS 2013: 29).

Svobodní, kteří získaly ve volbách do EP jeden mandát, navazují na základní ideologické principy ODS. Ve vztahu k EU lze tuto stranu označit za silně euroskeptickou (Hanley 2011: 125). Samotný postoj strany k zavedení eura v ČR je předmětem postupného názorového vývoje. Ve volbách do EP v roce 2009 strana připouští výhody plynoucí z jednotné měny, a rozhodnutí o vstupu do eurozóny podmiňuje referendem (Svobodní 2009: 2). O pět let později strana označuje euro jako největší „euronesmysl“, a klade si za cíl vyjednat podmínku, aby nemusela jednotnou měnu zavést, neboť by vstup do eurozóny znamenal pro ČR zdražování a „*nutnost posílat miliardy na krachující státy*“ (Svobodní 2014: 1). Ve svém dlouhodobém volebním programu strana pouze zmiňuje, že zvolení platidla má být na svobodném rozhodnutí občanů. Platit eurem by tak mělo být zcela výsledkem svobodné dohody smluvních stran (Svobodní 2013: 19).

Silně proevropsky orientovaná TOP 09 (Marek, Baun 2010: 64) je zastáncem přijetí eura v ČR, neboť podle názoru strany přinese dlouhodobou stabilitu a prosperitu české ekonomiky. TOP 09 apeluje na nutnost pečlivě analyzovat vhodný okamžik

vstupu země do eurozóny. V roce 2013 za takový okamžik strana považovala období 2018 – 2020 (TOP 09 2013: 21-22). Jako jediná z analyzovaných stran TOP 09 uvedla konkrétní časové období přijetí eura, nicméně v následujícím volebním programu k volbám do EP v roce 2014 se tento termín již nevyskytuje. Vhodným okamžikem přijetí eura tak bude podle TOP 09 situace, kdy bude vstup do eurozóny pro ČR výhodný, neboť dojde k dostatečné stabilizaci eurozóny a prověření pravidel jejího fungování. Na rozdíl od ODS, Svobodných či Úsvitu, strana TOP 09 zpochybňuje podmínění přistoupení k eurozóně referendem, neboť se ČR k takovému kroku zavázala svým vstupem do EU (TOP 2014: 6).

Úsvit má ve svých volebních programech pouze vágní a strohé vymezení svého vztahu k evropské integraci. Z deklarovaných postojů nicméně vyplývá její pesimistický vztah k EU, neboť strana odmítá oslabování pravomocí ČR a nechce „*být nevolníky Evropské unie*“ (Úsvit 2014). Strana schválí přijetí eura pouze na základě referenda v případě, že bude vstup do eurozóny pro ČR výhodný (Úsvit 2013).

4. Analýza nominální a reálné konvergence České republiky vůči eurozóně

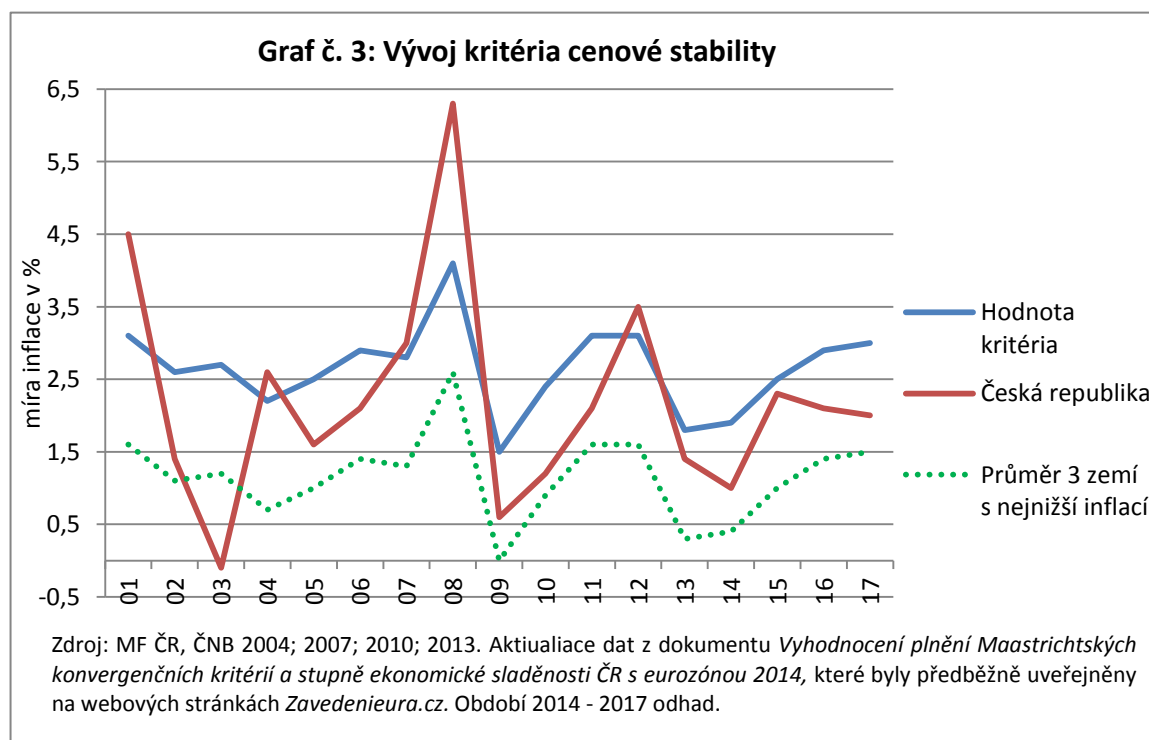
Připravenost České republiky zavést euro se vedle organizačních, legislativních, a technických aspektů přípravy, a stavem veřejného a politického míně, odvíjí především od ekonomické sladění země s eurozónou. Vstup České republiky do třetí etapy HMU je tak podmíněn nutností splnit maastrichtská konvergenční kritéria, která mají posoudit ekonomickou připravenost a schopnost země plynule se integrovat mezi členské státy eurozóny. K analýze ekonomické připravenosti České republiky vstoupit do měnové unie však nelze aplikovat pouze tato nominální kritéria, neboť jsou předmětem časté odborné kritiky pro jejich nízkou vypovídací schopnost postihnout komplexně ekonomickou konvergenci kandidátské země. Z tohoto důvodu se k analýze reálné konvergence země využívají také makroekonomické ukazatele a teorie OCA.

4.1. Analýza plnění maastrichtských kritérií

Jak již bylo poznamenáno v teoretické části diplomové práce, maastrichtská konvergenční kritéria se skládají z (1) kritéria cenové stability; (2) kritéria udržitelnosti veřejných financí, které se dále dělí na kritérium veřejného deficitu a veřejného dluhu; (3) kritérium směnného kurzu; (4) kritérium dlouhodobých úrokových sazeb. Ke vstupu do eurozóny musí Česká republika splnit všechny požadavky, které stanovená kritéria vyžadují.

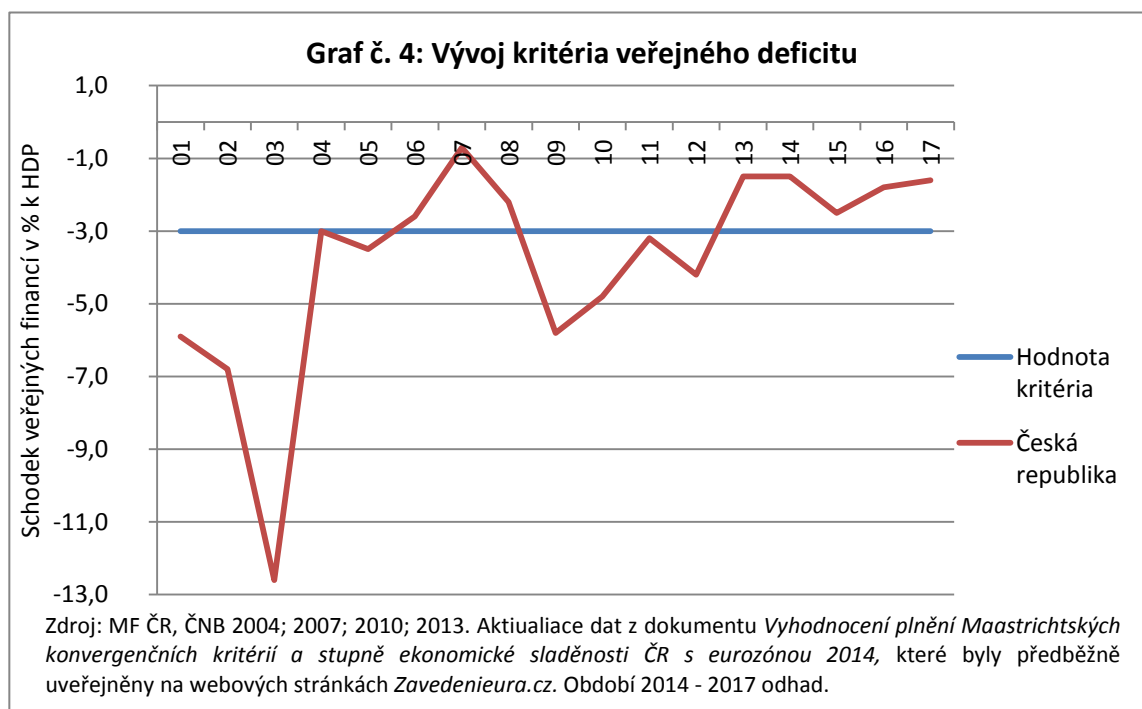
Samotné hodnocení a monitorování pokroků v členských státech EU neplatícím eurem provádí Evropská komise a Evropská centrální banka, zjištěné poznatky se publikují každé dva roky, nebo na žádost členského státu v rámci tzv. *Konvergenčních zpráv*. Tyto zprávy sledují vedle konvergence ekonomik i slučitelnost národní legislativy s legislativou EU ve vybraných oblastech, právní konvergence se tak stala také důležitým aspektem při posuzování připravenosti země vstoupit do měnové unie. Vedle tohoto dokumentu si Česká republika zpracovává vlastní dokument *Vyhodnocení plnění Maastrichtských konvergenčních kritérií a stupně ekonomické sladění ČR s eurozónou*. Jak z názvu vyplývá, tento dokument hodnotí schopnost země plnit maastrichtská kritéria a stupeň ekonomické sladění s eurozónou. Tento dokument je každoročně předkládán české vládě, slouží především jako podklad k rozhodnutí vstupu do kurzového mechanismu ERM, od kterého se dále odvíjí termín zavedení eura.

S roční periodicitou je také připravován další klíčový dokument *Konvergenční program České republiky*, který se zabývá stavem veřejných financí v souvislosti s plněním a udržitelnosti maastrichtských kritérií.

K splnění prvního kritéria cenové stability musí Česká republika v období jednoho roku dosahovat míry inflace, která nepřekročí o více než 1,5 procentního bodu míru inflace tří členských států s nejlepšími inflačními výsledky. Míra inflace je měřena pomocí 12měsíčního průměru HICP. Jak vyplývá z grafu č. 3, Česká republika se vyznačuje poměrně nízkoinflačním prostředím a po většinu sledovaného období splňuje kritérium cenové stability, přičemž vykazuje pouze mírně vyšší inflaci než je průměr tří členských zemí s nejnižší inflací. Krátce po vstupu země do EU se postupně zvyšovala míra inflace meziročně o necelých 0,3 %, v období mezi rokem 2007 až 2008 pak došlo ke skokovému vzrůstu inflace o téměř 1,5 %, aby se v následujícím roce snížila o 2,6 %. Od roku 2009 pak docházelo mírnějšímu růstu inflace, která kulminovala v roce 2012. Příčinami zvýšené inflace v letech 2007-2008 a v roce 2012 jsou především nepříznivé nabídkové šoky v podobě vysokých cen ropy a potravin, popřípadě administrativní opatření (např. zvýšení sazby DPH z 5 % na 9 % či zvyšování spotřebních daní). Tyto jednorázové nebo exogenní faktory mají pouze krátkodobý efekt (MF ČR, ČNB 2010: 9). ČNB si stanovila inflační cíl na 2 %, od této hodnoty je možné skutečnou míru

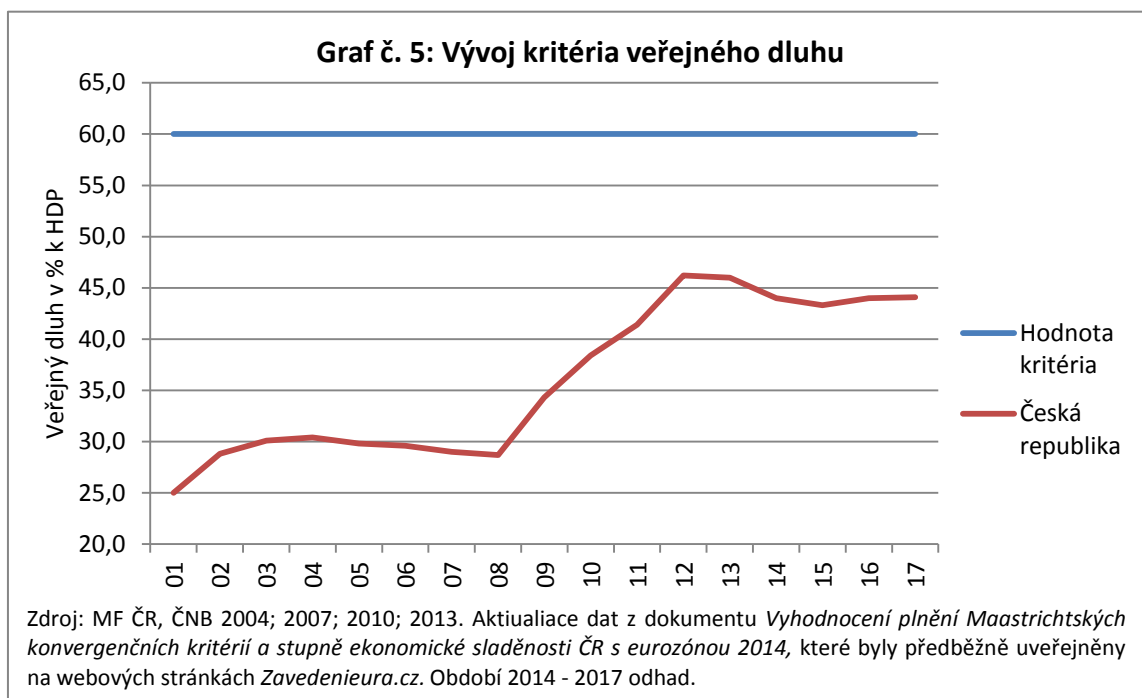
inflace odchýlit maximálně o jeden procentní bod (MF ČR, ČNB 2013: 3), Česká republika má tudíž i proto příznivé předpoklady pro plnění kritéria cenové stability.

První podmínka kritéria udržitelnosti veřejných financí sleduje stav schodku veřejných financí k HDP, která nesmí přesahovat 3 %. Výjimkou je situace, kdy se veřejný schodek výrazně snížil a přiblížil hodnotě kritéria, nebo k překročení této hodnoty došlo pouze výjimečně. Stav veřejných financí EU prostřednictvím Paktu stability a růstu trvale monitoruje, v případě porušení stanovených pravidel je se zemí zahájena tzv. procedura při nadměrném schodku.

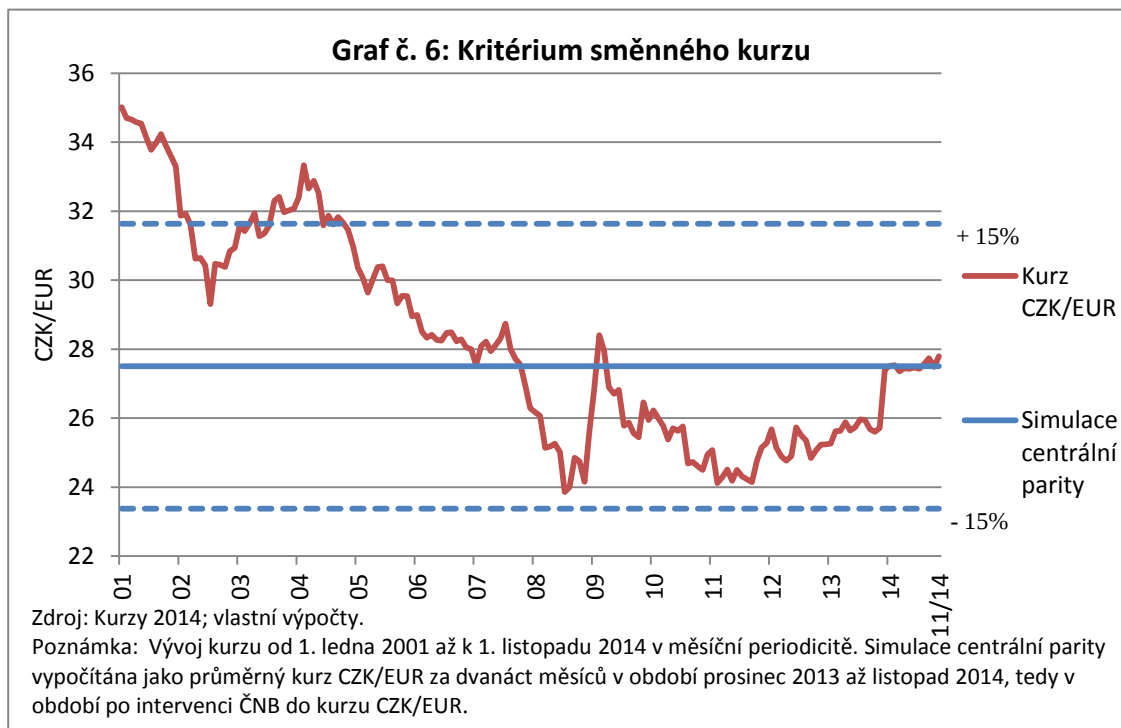
Jak poukazuje graf č. 4, Česká republika ve stanoveném období porušovala hodnotu kritéria veřejného deficitu. Mezi lety 2007 až 2009 se zvýšil schodek veřejných financí o 5,1 % k HDP. Vzhledem k tomuto růstu veřejného deficitu byl s Českou republikou na základě koordinačních mechanismů stanovených v Paktu stability a růstu zahájena již dvakrát procedura při nadměrném schodku. První procedura při nadměrném schodku byla s Českou republikou vedena hned po vstupu země do EU. Konsolidací veřejných rozpočtů a příznivého fiskálního výsledku v roce 2007 byla o rok později tato procedura ukončena (MF ČR, ČNB 2009: 9). Druhá procedura pak byla zahájena hned v roce 2009, kdy schodek veřejného deficitu dosáhl nejvyšší hodnoty od vstupu země do EU, konkrétně 5,8 % HDP, což byl důsledek zejména fiskálních dopadů globální finanční krize na ekonomický vývoj země. Vládní rozpočtová opatření označila Komise

jako dostatečná po pěti letech v červnu 2014, kdy proceduru při nadměrném schodku s Českou republikou ukončila (Prouza 2014). Česká republika se tedy od svého vstupu do EU potýkala s vyšší mírou vládního deficitu, než je stanovená referenční hodnotou 3 % HDP. Vláda však dokázala postupně konsolidovat veřejné rozpočty a deficit postupně klesal pod stanovenou hodnotu na hodnotu 1,5 %, přičemž i ve střednědobém výhledu by měla Česká republika podle predikcí plnit kritérium pro velikost vládního deficitu.

Druhou podmínkou, která se sleduje v rámci kritéria udržitelnosti veřejných financí, je pak hodnota veřejného dluhu k HDP, která nesmí přesáhnout 60 %. Graf č. 5 znázorňuje nízkou zadluženost České republiky, která je výrazně pod stanovenou hodnotou kritéria. Česká republika zde těží s výchozí zadluženosti před vstupem do EU. I přes velký nárůst vládního dluhu v období 2008 až 2013, který vzrostl v důsledku ekonomické krize o téměř 18 %, schází v současné době i po mírném poklesu zadluženosti země k referenční hodnotě 15 % HDP. Česká republika je tak jednou z nejméně zadlužených zemí v EU, jen v roce 2013 dosáhla osmého nejmenšího procentuálního dluhu k HDP (Eurostat 2014a). Současný stav zadlužení země je 44 % k HDP, přičemž ve střednědobém horizontu by neměla tato hodnota narůstat. V současné době tedy země plní i tuto podmínku kritéria udržitelnosti veřejných financí. České republice nicméně hrozí dlouhodobá ekonomická rizika spojená s negativními dopady stárnutí obyvatelstva, bez strukturálních reforem zaměřených na dlouhodobou

udržetelnost veřejných financí lze v delším časovém horizontu očekávat problematické plnění kritéria veřejného dluhu (MF ČR, ČNB 2013: 11).

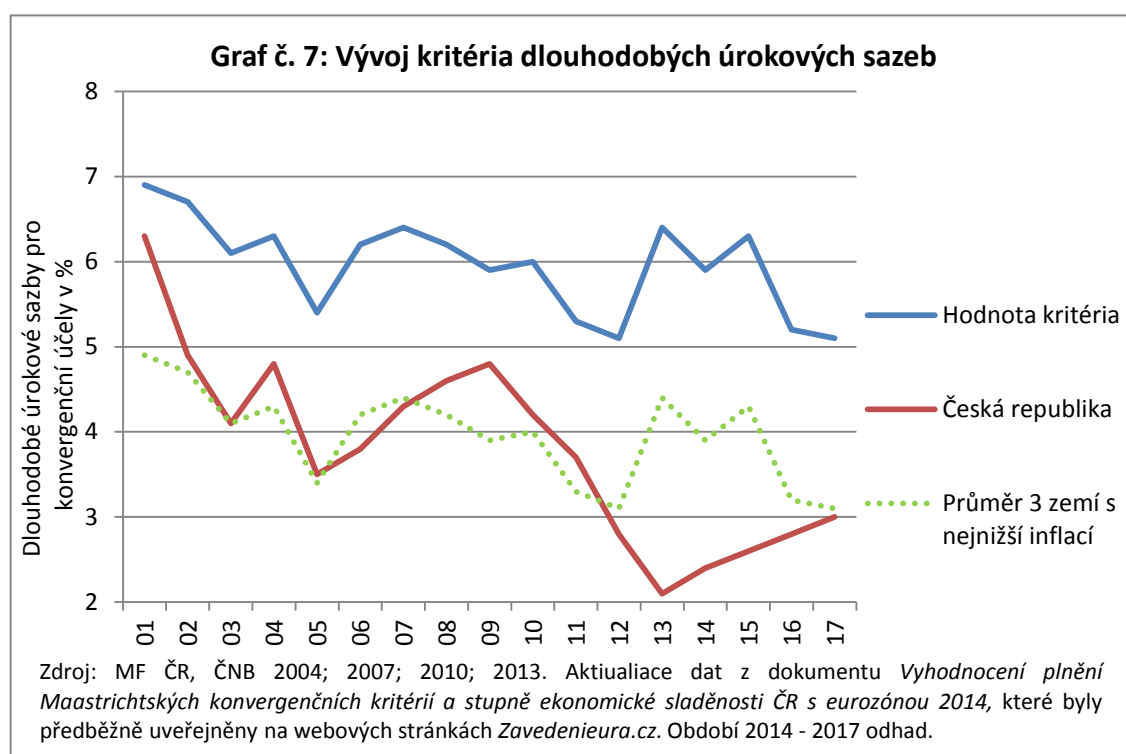

Kritérium směnného kurzu je založeno na nutnosti se po dobu alespoň dvou let před šetřením účastnit ERM II, v jehož rámci se musí národní měna udržet ve flukтуаčním pásmu $\pm 15\%$ od stanovené bilaterální centrální parity. Česká republika tento krok dosud neučinila, není tedy možné formálně posoudit plnění této podmínky maastrichtských konvergenčních kritérií. Hodnotit plnění kritéria směnného kurzu tak lze pouze simulovat. Jak lze pozorovat na grafu č. 6, česká koruna od vstupu do EU postupně posilovala až do roku 2008, kdy kurz české koruny vůči euru dosáhl nejnižších hodnot, svého maxima dosáhla 21. července kurzem pod 23 korun za euro. Trend posilování koruny vůči euru byl krátce přerušen významným oslabením v roce 2009, které následně vedlo k dlouhodobému opětovnému posilování. Nicméně tento výkyv kurzu poukazuje na možné obtížnosti plnění kritéria směnného kurzu, je proto klíčové vhodně načasovat vstup do kurzového mechanismu ERM II v období, kdy se zmírní exogenní i domácí faktory ovlivňující kurz měny (MF ČR, ČNB 2009: 12).

V reakci na přetrvávající ekonomický útlum se ČNB v listopadu 2013 rozhodla k měnové intervenci a významně oslabila kurz české koruny z 25,76 CZK/EUR na téměř 27 CZK/EUR, čímž chtěla primárně zabránit hrozbě deflaci české ekonomiky, který vyvolává pokles cen v ekonomice. Tímto krokem došlo zejména k posílení

konkurenceschopnost českých exportérů, kteří vzhledem k oslabení koruny dosahovali nominálně vyšších výnosů, nicméně intervencí české koruny došlo k dalším pozitivním efektům, které i přes některá související rizika vyvolávají postupný růst české ekonomiky (Dubská 2014: 6, 16-17). ČNB se zavázala udržovat kurz koruny vůči euru poblíž hladiny 27 korun za euro do prvního čtvrtletí roku 2016, poté by měla opustit od používání kurzu jako nástroje měnové politiky, to by však podle svých prognóz nemělo znamenat posílení kurzu na úroveň před vstupem do intervenčního režimu (ČNB 2014a).

Vzhledem k této predikci lze očekávat ve střednědobém horizontu plnění kritéria směnného kurzu. Z národní strategie přistoupení k eurozóně pak vyplývá, že Česká republika se rozhodla setrvat v kurzovém mechanismus ERM II jen po minimální nutnou dobu, tedy dva roky (MF ČR 2007b: 75). Jak poukazuje graf č. 7, česká koruna má od současného kurzu možnost zesílit či oslabit o více než 4 koruny za euro. V simulované centrální paritě stanové z průměru kurzu české koruny k euru po intervenci ČNB nedošlo k prolomení spodní hranice kritéria, Česká republika by v této simulaci plnila podmínky kritéria zhruba od října 2004, kdy došlo k prolomení horní 15 % hranice od stanovené centrální parity. Lze tedy předpokládat, i vzhledem k měnové politice ČNB, že v případě rozhodnutí vlády zapojit se do kurzového uspořádání ERM II, je schopná toto kritérium v podmínkách stabilní ekonomické situace splnit.

Poslední součástí souboru maastrichtských konvergenčních kritérií je kritérium dlouhodobých úrokových sazeb, které může plnit Česká republika za předpokladu, že její průměrná dlouhodobá nominální úroková sazba nepřekročí o více než 2 procentní body průměrnou úrokovou sazbu tří členských států dosahujících nejlepších výsledků v oblasti cenové stability. Pro měření tohoto kritéria se využívají výnosy desetiletých státních dluhopisů nebo srovnatelných cenných papírů.

Česká republika si dlouhodobě zachovává důvěru finančních trhů. Jak poukazuje graf č. 7, ve sledovaném období Česká republika plnila kritérium dlouhodobých úrokových sazeb s velkou rezervou. Tento pozitivní vývoj je především důsledkem kvalitního ratingového hodnocení České republiky (viz ČNB 2014b), která je dlouhodobě důvěryhodná a schopná splácet své závazky. Česká ekonomika se vyznačuje nízkou zadlužeností, nízkou mírou inflace i stabilním kurzem proto jsou její dlouhodobé úrokové sazby v časovém období nejen pod hodnotou kritéria, ale dosahují také nižších hodnot než průměru 3 zemí s nejnižší inflací. To je však způsobeno zvýšením rizika spojeného s fiskální nedisciplinovaností některých zemí eurozóny v důsledku ekonomické krize, což se odrazilo v růstu úrokových sazeb. Lze však očekávat ve střednědobém horizontu postupný návrat výnosů českých státních dluhopisů na úroveň vybraných tří zemí. Na základě dosavadního vývoje lze však usuzovat, že Česká republika nebude mít v budoucnu problém s plněním ani se čtvrtou podmínkou maastrichtských konvergenčních kritérií.

Vedle výše zmíněných ekonomických kritérií je podmínkou vstupu České republiky do eurozóny také dosažení stupně slučitelnosti národní legislativy s evropským právem vztahující se na fungování HMU, přičemž hlavní důraz je kladen na nezávislost postavení centrální banky. Jak vyplývá z Konvergenčních zpráv ECB, Česká republika dlouhodobě nedodrжуje požadavek právní konvergence, zejména zákon ČNB č. 6/1993 Sb. o České národní bance není zcela slučitelný s povinnostmi stanovených v článku 131 SFEU. České republice je vytýkána nezávislost centrální banky, zachování mlčenlivosti zákazu měnového financování a právní integrace do Eurosystému (ECB 2014: 75). Příprava nového zákona o ČNB a další vnitrostátní úpravy legislativy související se vstupem České republiky do eurozóny jsou součástí Národního plánu zavedení eura, samotný harmonogram legislativních prací souvisejících se zavedením eura se odvíjí od rozhodnutí o přijetí jednotné měny (viz MF ČR 2007b: 56-61).

Z výše uvedeného vyplývá, že Česká republika má předpoklady splnit všechny maastrichtská konvergenční kritéria. Česká republika se vyznačuje nízkoinflačním prostředím, což dokládá její nižší míra inflace než je stanovená hodnota kritéria. Vzhledem k měnové politice ČNB lze nadále předpokládat plnění kritéria cenové stability i ve střednědobém horizontu. Česká republika plní i obě podmínky kritéria udržitelnosti veřejných financí. Přestože se vláda potýkala s porušováním kritéria veřejného deficitu, dokázala zkonsolidovat veřejné rozpočty, a i ve střednědobém výhledu lze očekávat naplnění tohoto kritéria. Podobně optimistický výhled platí také u kritéria veřejného dluhu, neboť Česká republika patří mezi nejméně zadlužené země EU. Bezproblémové je také plnění kritéria dlouhodobých úrokových sazeb, a to i ve střednědobém odhadu. Naopak kritérium, které Česká republika neplní je kritérium směnného kurzu, neboť vláda se rozhodla neúčastnit kurzového mechanismu ERM II. Nicméně jak ukazuje simulace na grafu č. 6, lze i vzhledem k měnové politice ČNB usuzovat, že v případě politického rozhodnutí zapojit se do ERM II, je Česká republika schopná toto kritérium také plnit. Česká republika v současné době rovněž nedodržuje požadavek právní konvergence. Národní plán zavedení eura však počítá s přípravou požadovaných legislativních opatření po rozhodnutí o vstupu země do eurozóny.

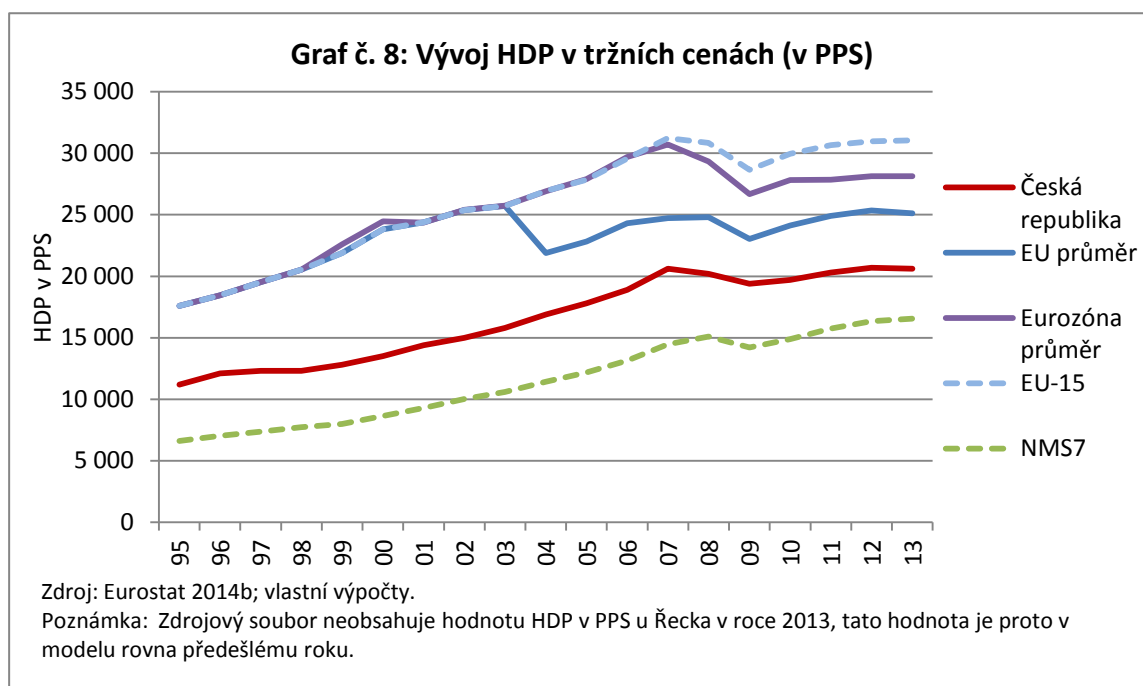
Z Konvergenční zprávy sledující plnění závazků kandidátských zemí do třetí fáze HMU za rok 2014¹³ vyplývá, že si Česká republika ve srovnání se skupinou NMS7 vede v plnění maastrichtských konvergenčních kritérií poměrně úspěšně. V současné době plní všechna kritéria pouze Litva, neboť v lednu 2015 vstoupí jako devatenáctý člen do třetí etapy HMU. Vedle Litvy je Chorvatsko jediným státem, který plní podmínku právní konvergence. Chorvatská ekonomika se však zároveň potýká s příliš velkým veřejným deficitem a vysokou zadlužeností, neplní tedy kritérium udržitelnosti veřejných financí, zároveň její vláda nerozhodla o vstupu země do kurzového mechanismu ERM II. Podobně jako Česká republika si počtem splněných maastrichtských konvergenčních kritérií vede Bulharsko, které také neplní kritérium směnného kurzu a právní konvergenční. Maďarsko, Polsko a Rumunsko mají problém vejít se vedle těchto podmínek do dalších. Konkrétně Maďarsko nesplňuje podmínku maximálně 60 % dluhu veřejných financí k HDP. Polsko naopak neplní kritérium veřejného deficitu. Tři kritéria z pěti, počítáme-li i právní konvergenční, neplní také Rumunsko, které vedle kritéria směnného kurzu a právní konvergence, dosahuje vyšší

¹³ Shrnutí stupně konvergence vybraných zemí viz EK 2014.

míry inflace než je stanovena referenční hodnota a neplní tedy požadavek cenové stability. Žádná z těchto zemí nemá problém plnit kritérium dlouhodobých úrokových sazeb.

4.2. Analýza reálné konvergence České republiky

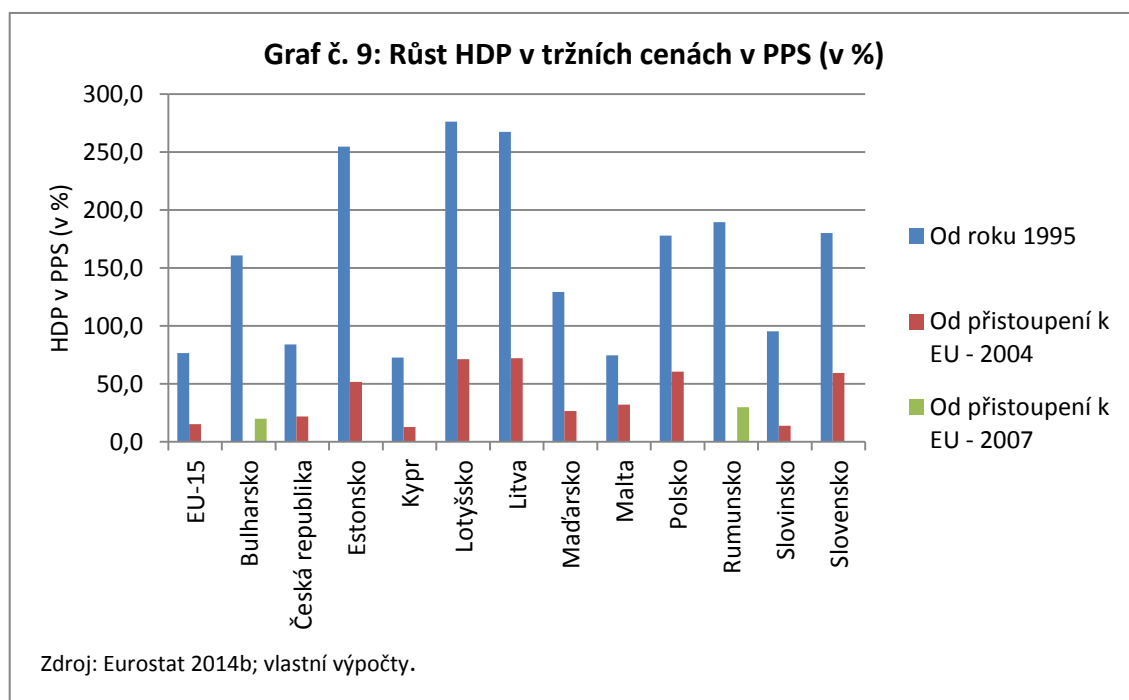
Česká republika má tak podle maastrichtských konvergenčních kritérií dobré předpoklady integrovat se do měnové unie bez vzniku nestability v eurozóně a v české ekonomice. Jak však bylo podotknuto v teoretické části diplomové práce, tato kritéria jsou předmětem odborné kritiky, neboť mají pouze omezenou vypovídací schopnost ohodnotit komplexně reálnou konvergenci země a tedy i její připravenost účastnit se měnové unie. Vhodným doplňkem k posouzení připravenosti země opustit českou korunu ve prospěch eura tak skýtají vybrané makroekonomické ukazatele, zejména pak sbližování ekonomické úrovně a sbližování cenových hladin. Konvergence ekonomické úrovně je vypočítávána v HDP tržních cenách přepočtených na PPS. Sbližování cenových hladin je přepočteno na PLI v poměru vůči EU-15. Tato operacionalizace umožňuje ve stanoveném časovém období 1995-2013 srovnatelnost dat.

Ekonomická výkonnost České republiky od roku 1995 s různou dynamikou roste a pomalu konverguje k nejvyspělejšímu státu EU. Graf č. 8 nastiňuje vývoj HDP v přepočtu na PPS v období 1995-2013, kde je patrný trend postupného růstu ekonomické výkonnosti, který je přerušen dvěma krátkými krizemi. Česká republika se v 90. letech vyrovnávala s důsledky ekonomické transformace, rostoucí příliv

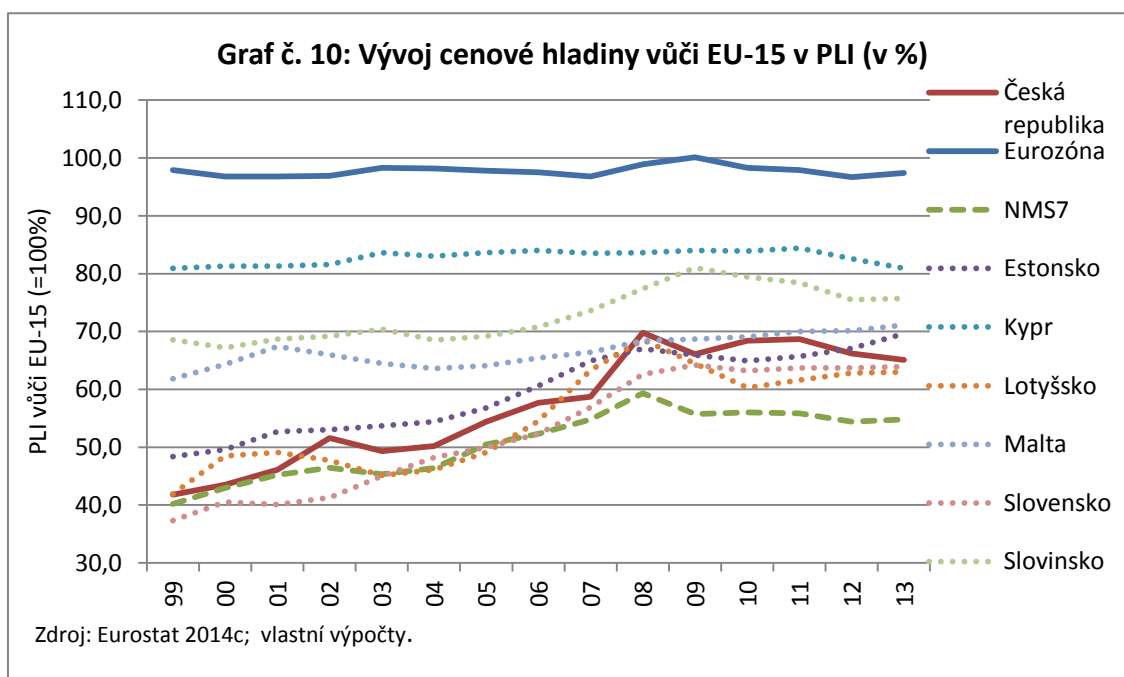
zahraničního kapitálu přerostl v letech 1996-1997 v měnovou krizi, během které musela ČNB poprvé intervenovat na devizovém trhu ve prospěch koruny (Jonáš 2001: 7). Po tomto krátkém ekonomickém poklesu však nastal desetiletý růst, zvláště po roce 2000 a po přistoupení do EU byl tento růst dynamický, kdy ekonomika až do začátku globální ekonomické krize rostla meziročně průměrně o více než 4 % (ČSÚ 2014b). Globální krize zastavila růst české ekonomiky, nicméně v roce 2013 se hodnota HDP v PPS dostala na předkrizovou hodnotu v roce 2007.

Jak je patrné z výše uvedeného grafu, česká ekonomika do velké míry kopíruje vývoj ostatních členských států EU. Česká republika si za celé období udržuje odstup od méně vyspělých států NMS7, nicméně nedosahuje významných konvergenčních tendencí k nejvyspělejším zemím EU. Přiblížení ekonomické výkonnosti k eurozóně či k EU je zkresleno snížením jejich průměrné ekonomické výkonnosti po vstupu méně vyspělých nových členských států po roce 2004. Mezi novými členskými státy EU, které přistoupily po roce 2004, Česká republika zaznamenává po Kypru, Maltě a Slovinsku čtvrtou nejvyšší hodnotu HDP v PPS. Nicméně Česká republika konvergovala k průměru EU-15 za celé sledované období pouze o 2,6 % HDP v PPS, naproti tomu pobaltské státy se přiblížily této skupině zhruba o 30 % (Eurostat 2014b). Tento rozdíl je však způsoben nízkou vstupní ekonomickou vyspělostí těchto států. Kypr, Malta či Slovinsko, tedy silnější ekonomiky mezi novými členskými státy EU, mají obdobně nízkou hodnotu konvergence k EU-15 jako Česká republika.

Rozdílný růst ekonomické výkonnosti jednotlivých členských států EU dokládá graf č. 7, kde je patrný výše zmíněný vztah mezi vstupní ekonomickou výkonností a růstem. Česká republika patří mezi vyspělejší nové členské státy EU, tudíž se její růst obdobně jako u Kypru, Malty a Slovinska blíží spíše průměru EU-15. Od roku 1995 její ekonomická výkonnost vzrostla o téměř 84 % své původní hodnoty, za 10 let členství v Unii pak o více než 20 %. Pro srovnání EU-15 vzrostla za stejné období o 76,5 %, respektive o 15,3 % HDP v PPS. Všechny ostatní znázorněné země rovněž v různé míře reálně konvergovaly k tomuto průměru.

Pobaltské státy za celé období rostly v průměru o více než 7 %, přičemž tento progres pokračoval i po vstupu do EU. Pouze Bulharsko a Rumunsko mělo srovnatelně výchozí nízkou ekonomickou výkonnost jako Estonsko, Litva a Lotyšsko, jejich růst však vykazoval menších hodnot a od roku 1995 se zvýšilo HDP v PPS o 160 respektive o 190 %, zmíněným pobaltským státům pak o více než 250 %. Polsko a Slovensko dokázali rovněž udržet svůj vysoký růst ekonomické výkonnosti i po vstupu země do Unie. Naopak Maďarsko se zmíněnému vztahu mezi vstupní ekonomickou výkonností a růstem vymyká. Přestože mělo o něco lepší výchozí podmínky než Polsko či Slovensko, dosahovalo ve sledovaném období nižšího růstu, po roce 2004 dosahovalo Maďarsko pouze polovičního meziročního růstu než oba výše zmíněné státy. Jestliže na začátku sledovaného období byly znatelné velké ekonomické rozdíly v rámci této skupiny členských států EU, jsou v současné době patrné rozdíly pouze ve srovnání s Bulharskem, Rumunskem a Chorvatskem.

Graf č. 10 znázorňuje vývoje cenové hladiny vybraných států vůči EU-15 od vzniku eurozóny v roce 1999. Sblížení cenových hladin je předpokladem pro zmenšení hypotetických cenových skoků při přijetí eura (Helísek 2009: 34). S výše zmíněným procesem reálné konvergence je také spjato přibližování cenové hladiny k vyspělejším státům EU (Lacina, Rozmahel 2010: 72), což dokládá i graf, kde cenová hladina států je obdobně seřazena jako jejich ekonomická výkonnost. Česká republika je silnější než Lotyšsko či Slovensko, ale vykazuje nižší cenovou hladinu než Kypr, Slovinsko a Malta. Výjimku z tohoto trendu představuje Estonsko, které dosahuje nižší ekonomické výkonnosti než ČR, ale má vyšší cenovou hladinu.

Z výsledků výše zmíněných makroekonomických ukazatelů plyne, že Česká republika dosahuje pozvolné konvergenční tendence k nejvyspělejším zemím EU, přičemž česká ekonomika patří mezi nejvýkonnější ve srovnání s ostatními zeměmi, které přistoupily do EU po roce 2004. Dlouhodobý trend reálné konvergence země v obou makroekonomických ukazatelích byl však přerušen ekonomickou krizí, zvláště cenová hladina ve srovnání s eurozónou stagnuje.

4.2.1. Aplikace teorie OCA

Hlavní teoreticko-metodologický přístup k posouzení připravenosti země vstoupit do eurozóny je dle odborné literatury aplikace teorie OCA. Tato teorie se zaměřuje na kritéria, jejichž splnění minimalizuje rizika a usnadní adaptaci na asymetrické šoky a zvýší přínosy z přistoupení do měnové unie. Diplomová práce se zaměří v odborné literatuře na aplikaci nejpoužívanějšího kritéria z tzv. nové teorie OCA, tedy sladěnost hospodářských cyklů. Reflektováno bude rovněž kritérium sledující podobnost ekonomických šoků. Symetrie či asymetrie hospodářských cyklů a podobnosti výskytu a efektu poptávkových a nabídkových šoků jsou dle této teorie vhodným ukazatelem připravenosti České republiky vstoupit do měnové unie.

Vhodným předpokladem pro přijetí eura v České republice je především sladění hospodářských cyklů. Dostatečná sladěnost hospodářských cyklů české ekonomiky s eurozónou má podle teorie OCA předpoklad k minimalizování rizik způsobených zejména z absence vlastní monetární politiky po vstupu do měnové unie. K analýze sladěnosti hospodářských cyklů byla použita metoda tzv. křížové korelace, která zkoumá intenzitu závislosti cyklů v rámci EU.

Tabulka č. 1: Sladěnost hospodářských cyklů členských zemí EU v období 1995-Q1 2014																															
	EU	EUR	CZ	BE	BG	DK	EE	FI	FR	HR	IE	IT	CY	LT	LV	LU	HU	MT	DE	NL	PL	PT	AT	RO	GR	SK	SI	UK	ES	SE	
EU	-	957	691	798	549	900	793	898	774	339	724	802	446	706	804	784	757	348	743	650	835	746	732	740	325	518	562	653	694	771	
EUR	957	-	760	889	593	926	759	948	835	314	647	929	488	714	804	768	796	316	706	741	838	835	727	772	380	592	633	455	798	741	
CZ	691	760	-	547	738	726	617	779	410	674	357	664	713	771	704	326	827	624	640	392	797	762	763	814	659	817	799	100	479	419	
BE	798	889	547	-	386	826	501	791	875	007	451	835	336	388	543	769	636	021	385	864	703	724	459	564	157	288	414	248	886	718	
BG	549	593	738	386	-	538	470	690	142	759	229	490	669	696	605	172	740	734	677	087	556	716	806	898	737	745	701	093	185	209	
DK	900	926	726	826	538	-	686	874	731	351	567	835	532	671	703	677	733	429	640	664	779	791	663	705	372	510	631	412	735	747	
EE	793	759	617	501	470	686	-	741	551	518	786	525	495	867	909	609	619	411	572	435	594	491	684	639	362	636	665	571	569	605	
FI	898	948	779	791	690	874	741	-	649	469	569	798	653	772	799	622	774	482	770	613	762	840	795	786	464	618	739	372	674	644	
FR	774	835	410	875	142	731	551	649	-	155	560	681	120	335	567	835	462	184	310	927	677	463	301	406	-106	185	227	396	879	724	
HR	339	314	674	007	759	351	518	469	155	-	224	237	708	754	575	-073	580	880	548	-190	349	475	698	642	852	812	764	099	-037	048	
IE	724	647	357	451	229	567	786	569	560	224	-	482	176	603	722	663	453	128	471	429	479	327	466	421	105	335	323	695	517	556	
IT	802	929	664	835	490	835	525	798	681	237	482	-	380	528	582	563	729	255	517	628	694	810	519	717	361	447	522	212	737	655	
CY	446	488	713	336	669	532	495	653	120	708	176	380	-	684	540	123	536	701	487	147	429	599	700	549	680	721	785	047	261	309	
LT	706	714	771	388	696	671	867	772	335	754	603	528	684	-	901	338	730	652	650	247	619	591	753	770	612	844	819	359	391	440	
LV	804	804	704	543	605	703	909	799	567	575	722	582	540	901	-	554	684	461	620	483	712	591	718	746	457	757	708	463	563	476	
LU	784	768	326	769	172	677	609	622	835	-073	663	123	338	554	-	421	-042	418	749	599	599	473	427	412	-033	129	219	578	730	754	
HU	757	796	827	636	740	733	619	774	462	580	453	729	536	730	684	421	-	559	627	388	759	780	729	860	611	699	683	235	487	513	
MT	348	316	624	021	734	429	411	482	-184	880	128	255	701	652	461	-042	559	-	675	-	214	355	563	730	594	756	666	720	122	-109	110
DE	743	706	640	385	677	640	572	770	310	548	471	517	487	650	620	418	627	675	-	191	592	672	855	705	478	517	596	460	219	433	
NL	650	741	392	864	087	664	435	613	927	-190	429	628	147	247	483	749	388	-214	191	-	631	465	211	303	-107	132	236	202	907	582	
PL	835	838	797	703	556	779	594	762	677	349	479	694	429	619	712	599	759	355	592	631	-	692	644	756	339	576	485	388	605	540	
PT	746	835	762	724	716	791	491	840	463	475	327	810	599	591	591	473	780	563	672	465	692	-	746	813	646	587	729	139	573	449	
AT	732	727	763	459	806	663	684	795	301	698	466	519	700	753	718	427	729	730	855	211	644	746	-	817	651	669	731	363	306	445	
RO	740	772	814	564	898	705	639	786	406	642	421	717	549	770	746	412	860	594	705	303	756	813	817	-	688	780	689	246	417	352	
GR	325	380	659	157	737	372	362	464	-106	852	105	361	680	612	457	-033	611	756	478	-107	339	646	651	688	-	771	754	-074	091	036	
SK	518	592	817	288	745	510	636	618	185	812	335	447	721	844	757	129	699	666	517	132	576	587	669	780	771	-	818	083	261	224	
SI	562	633	799	414	701	631	665	739	227	764	323	522	785	819	708	219	683	720	596	236	485	729	731	689	754	818	-	055	408	299	
UK	653	455	100	248	093	412	571	372	396	099	695	212	047	359	463	578	235	122	460	202	388	139	363	246	-074	083	055	-	176	542	
ES	694	798	479	886	185	735	569	674	879	-037	517	737	261	391	563	730	487	-109	219	907	605	573	306	417	091	261	408	176	-	610	
SE	771	741	419	718	209	747	605	644	724	048	556	655	309	440	476	754	513	110	433	582	540	449	445	352	036	224	299	542	610	-	

Zdroj: Eurostat 2014d; Mastní výpočty.

Hladina významnosti: ** 0,01, * 0,05; Interpretace síly korelačního koeficientu dle Davida de Vause (2002: 272):
0,01–0,09 = triviální; žádná; 0,10–0,29 = nízká až střední; 0,30–0,49 = střední až podstatná; 0,50–0,69 = podstatná až velmi silná; 0,70–0,89 = velmi silná; 0,90–0,99 = téměř perfektní

Poznámka: Ke komparaci dat HDP jednotlivých států je zvolena jednotná metodika Eurostatu ESA95. Země, které tuto metodiku začaly využívat později, jsou do modelu začleněny dodatečně: Irsko a Chorvatsko od roku 1997; Rumunsko od roku 1998; Malta od roku 2000. Eurozóna je začleněna do modelu od svého vzniku v roce 1999. Průměry EU a eurozóny jsou v datovém souboru dopočítávány podle jejich rozšiřování. (Použití zkratky: Evropská unie (EU), eurozóna (EUR), Česká republika (CZ), Belgie (BE), Bulharsko (BG), Dánsko (DK), Estonsko (EE), Finsko (FI), Francie (FR), Chorvatsko (HR), Irsko (IE), Kypr (CY), Litva (LT), Lotyšsko (LU), Maďarsko (HU), Malta (MT), Německo (DE), Nizozemsko (NL), Portugalsko (PT), Rakousko (AT), Rumunsko (RO), Řecko (GR), Slovensko (SK), Slovenská republika (SR), Švédsko (SE).

Zdroj: Eurostat 2014d; vlastní výpočty.

Hladina významnosti: ** 0,01, * 0,05; interpretace síly korelačního koeficientu dle Davida de Vause (2002: 272):

0,01 – 0,09 = triviální; žádná; 0,10 – 0,29 = nízká až střední; 0,30 – 0,49 = střední až podstatná; 0,50 – 0,69 = podstatná až velmi silná; 0,70 – 0,89 = velmi silná; 0,90 – 0,99 = téměř perfektní

Poznámka: Ke komparaci dat HDP jednotlivých států je zvolena jednotná metodika Eurostatu ESA95. Země, které tuto metodiku začaly využívat později, jsou do modelu začleněny dodatečně: Irsko a Chorvatsko od roku 1997, Rumunsko od roku 1998, Malta od roku 2000. Eurozóna je zařazena do modelu od svého vzniku v roce 1999. Průměry EU a eurozóny jsou v datovém souboru dopočítávány podle jejich rozšiřování. Použité zkratky: Evropská unie (EU), eurozóna (EUR), Česká republika (CZ), Belgie (BE), Bulharsko (BG), Dánsko (DK), Estonsko (EE), Francie (FR), Chorvatsko (HR), Irsko (IE), Kypr (CY), Litva (LT), Lotyšsko (LU), Maďarsko (HU), Malta (MT), Německo (DE), Nizozemsko (NL), Polsko (PL), Portugalsko (PT), Rakousko (AT), Rumunsko (RO), Recko (GR), Slovensko (SK), Slovinsko (SI), Spojené království (UK), Španělsko (ES), Švédsko (SE).

Tabulka č. 1 znázorňuje Pearsonovy korelační koeficienty sladění hospodářských cyklů všech současných členských zemí EU na základě vývoje jejich HDP v časovém období od roku 1995 až první čtvrtletí 2014 v čtvrtletní periodicitě rozložených na cyklovou složku pomocí HP filtru (hodnota $\lambda=1600$) v souladu s teorií OCA. Z výsledků křížové korelace plyne celá řada závěrů o podobnosti hospodářských cyklů mezi členskými státy EU.

Prvním závěrem je skutečnost, že sladění hospodářských cyklů země s EU není přímo úměrná délce jejího členství. Dle kategorizace síly korelačního koeficientu Davida de Vause (2002: 272) má ze států EU-15 téměř perfektní či velmi silný vztah vůči EU hned 11 členských zemí, nicméně například korelace Řecka je nižší než Chorvatska. Hospodářské cykly Nizozemska, Spojeného království a Španělska pak vykazují silnou závislost vůči EU, nicméně vyšších hodnot než tyto státy dosahuje Rumunsko, které přistoupilo do Unie až v roce 2007. Z nových členských států dosáhlo největší sladění cyklického vývoje s EU Polsko následované Lotyšskem. Nejmenších hodnot dosáhla vedle jmenovaného Řecka a Chorvatska také Kypr a Malta.

Ačkoliv intenzita závislosti hospodářských cyklů s EU není přímo úměrná délce členství, lze konstatovat, že samotné členství států v Unii má postupný vliv na jejich míru sladění hospodářských cyklů. Pokud se upraví výpočet Pearsonova korelačního období na období 1995-2001, kdy se země střední a východní Evropy potýkaly s důsledky ekonomické transformace, jsou patrné výrazně nižší hodnoty korelace s EU oproti tabulce č. 1. Výjimku tvoří Polsko a Lotyšsko, tyto dva státy vykazují dlouhodobě silnou korelaci sladění cyklického vývoje s EU, naproti tomu Slovensko v tomto období dosahuje pětinové korelace oproti stavu v celém sledovaném období, tato hodnota však není statisticky významná. Nicméně je třeba podotknout, že vztah mezi členstvím v Unii a rostoucí mírou sladění cyklů je částečně zkreslen změnou průměru EU, který je ovlivněn zejména vstupem nových zemí v roce 2004. Pokud se však přihlédne ke korelaci těchto států k původní EU-15, lze dojít ke stejnému závěru, tedy, že se intenzita závislosti hospodářských cyklů postupně u nových členských zemí zvětšuje. Není bez zajímavosti, že Řecko a Spojené království i v této době dosahovaly nižší sladění hospodářských cyklů než ostatní země EU-15.

Jestliže v období 1995-2001 docházelo k nízké korelaci u nových členských států vůči EU, v období po finanční krizi je naopak až na výjimky patrný u všech

členských států významný nárůst sladění cyklického vývoje. Z třinácti zemí, které přistoupilo do EU po roce 2004, jedenáct vykazovalo vyšší míru sladění hospodářských cyklů než v období pokrývající převážně 90. léta. Výjimku tvoří opět Lotyšsko a také Litva.

Tento jev, tedy, že členství států v Unii má vliv na postupnou míru sladění hospodářských cyklů, odpovídá hypotéze o endogenním charakteru kritérií optimální měnové oblasti. Tato hypotéza je postavena na myšlence, že prohlubování ekonomické integrace vede postupně k sladění hospodářských cyklů zúčastněných zemí a tedy i zvýšení jejich připravenosti stát se členy měnové unie (De Grauwe, Mongelli 2005: 5). Tuto hypotézu však nelze zcela potvrdit. Výše zmíněný jev je patrný zejména v období během ekonomické krize, která může stát za intenzivnější závislostí hospodářských cyklů, neboť postihla symetricky téměř všechny členské země EU. K tomuto závěru dávají přednost ve své analýze dva roky po začátku ekonomické krize Luboš Lacina a Petr Rozmahel, podle kterých *„zvyšující se korelace nepotvrzuje trend rostoucí vzájemné provázanosti a sladění hospodářských cyklů v rámci měnově se integrující Evropy, ale spíše ukazují na vliv světového hospodářského cyklu“* (2010: 33).

Z tabulky č. 1 je rovněž patrné, že státy EU-15 mají až na výjimky mezi sebou vysoký vztah sladění hospodářských cyklů. Za „téměř perfektní“ podle terminologie Davida de Vause lze označit korelaci mezi Francií a Nizozemskem. Zvláštností je, že čtyři nejsilnější ekonomiky EU dle HDP, tedy Německo, Francie, Spojené království a Itálie (Eurostat 2014d), mezi sebou nevykazují výraznou sladěnost cyklického vývoje. Zemí vykazující menší korelaci v rámci EU-15 je zejména Řecko, dále Spojené království a Irsko, v menší míře také Německo a Rakousko. Zejména v prvních třech jmenovaných státech je zřetelný vliv geografické polohy států. Řecko dosahuje vyšších hodnot korelace s geograficky bližšími státy, které přistoupily až po roce 2004, výjimkou je pouze silnější vztah s Rakouskem a Portugalskem. V případě Spojeného království a Irska je geografické hledisko zcela zřejmé, prvně jmenovaný má silný vztah pouze s Irskem, které navíc výrazněji koreluje také s pobaltskými republikami.

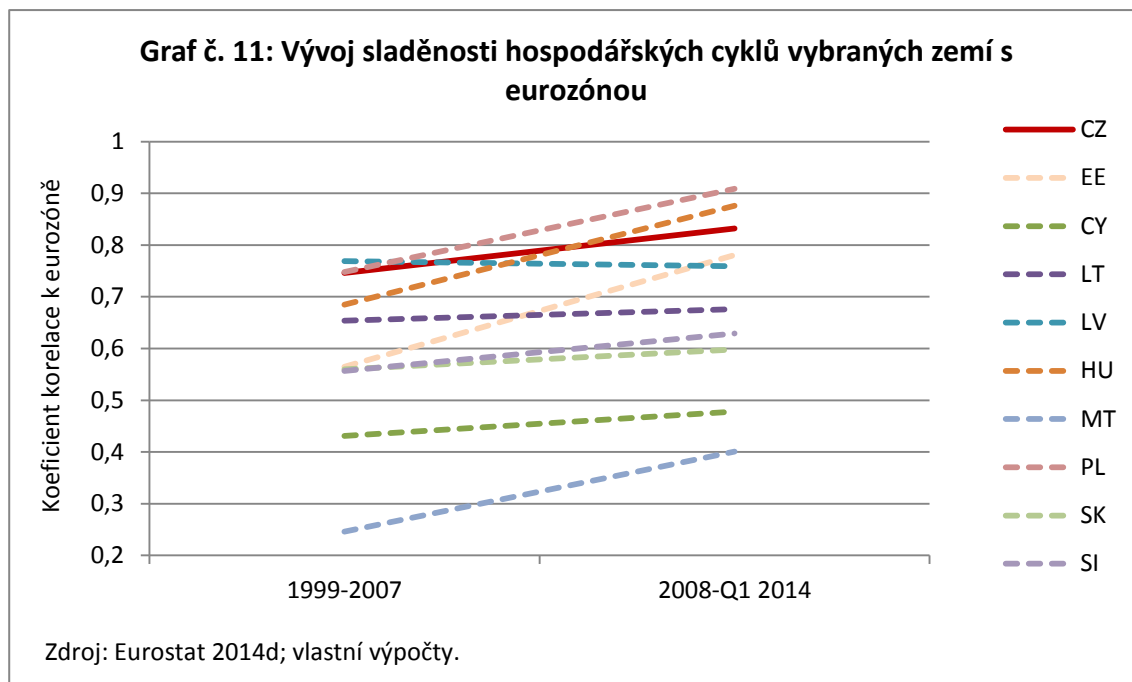
Z členských států, které přistoupily do EU po roce 2004, nelze vysledovat výrazný trend vysoké korelace mezi sebou, výraznou odchylku tvoří pouze vztah mezi Estonskem, Litvou a Lotyšskem. V období 1995-2001 je patrné, že na rozdíl do států EU-15, nové budoucí členské země nemají až na pobaltské republiky výraznou

sladěnost hospodářských cyklů, tomuto jevu docházelo až v následujících letech. Zvláštní odchylku představuje Chorvatsko, které je členem EU teprve od roku 2013. Chorvatsko vykazuje ze všech členských států EU v průměru nejmenší hospodářskou sladěnost. Nejvyšších svých hodnot však dosahuje až na výjimky se státy, které přistoupily po roce 2004. Naopak vykazuje slabou korelaci se všemi státy EU-15. Zvláštností je korelace s Řeckem, s touto zemí Chorvatsko naopak dosahuje nejsilnější sladěnosti hospodářských cyklů. Geografické hledisko může hrát vedle silnější korelace u Řecka také u Rakouska nebo Slovinska, naopak v případě Maďarska není sledován silnější sladěnost cyklického vývoje.

Eurozóna vykazuje nejvyšší korelaci s EU, což je logické, neboť osmnáct států je součástí obou skupin. Jak je patrné z tabulky č. 1, státy, které tvoří původních EU-15 a přijaly euro jako svou měnu, mají výrazně vyšší sladěnost hospodářských cyklů s eurozónou. Výjimku opět tvoří Řecko, které vykazuje až na výše uvedené Chorvatsko nízkou sladěnost hospodářských cyklů se všemi zařazenými subjekty. Z členských států, které přistoupily do EU po roce 2004, vykazují obdobné hodnoty pouze Estonsko a Lotyšsko. Malta, která je členem eurozóny od roku 2008, vykazuje pouze střední korelaci, přičemž po Chorvatsku dosahuje nejnižší sladěnosti cyklického vývoje ze všech zemí EU.

Česká republika vykazuje velmi silnou korelaci v sladěnosti hospodářských cyklů jak s EU, tak i s eurozónou, nicméně ani v jednom případě nedosahuje ve srovnání se všemi členskými státy EU výrazných hodnot. Česká republika dosahuje se všemi členskými státy, které přistoupily po roce 2004 podstatných až velmi silných vztahů, s některými státy EU-15, jmenovitě s Belgií, Francií, Irskem, Lucemburskem, Nizozemskem, Španělskem, Švédskem dosahuje spíše střední sladěnosti hospodářských cyklů, v případě Spojeného království dokonce pouze nízké korelace, tato hodnota však není statisticky významná. Největší sladěnost cyklického vývoje dosahuje Česká republika se státy Visegrádské čtyřky. Těmto jevům, tedy vyšší sladěnost hospodářských cyklů s novými zeměmi EU, zvláště pak s Visegrádskou čtyřkou a naopak nízké korelaci s výše zmíněným státem EU-15 dochází i v případě rozložení časové řady na období pokrývající převážně 90. léta, na období ekonomického růstu, či na období po začátku ekonomické krize. Během ekonomické krize je také patrná velmi silná sladěnost hospodářských cyklů s Rakouskem.

Jak již bylo řečeno, Česká republika vykazuje ve sledovaném období velmi silnou intenzitu závislosti hospodářských cyklů k eurozóně, čímž je dle teorie OCA předpoklad pro snížení rizika asymetrických šoků v případě přistoupení země do měnové unie. Graf č. 11 sleduje vývoj korelačního koeficientu ve dvou po sobě jdoucích obdobích. Tato období byla rozdělena podle ekonomického vývoje většiny vybraných zemí, zatímco v letech 1999-2007 většina ekonomik výrazně rostla, v období ekonomické krize většina ekonomik stagnovala.

Z grafu lze vyčíst patrný proces konvergence sladění hospodářských cyklů. Zvyšující trend korelace k eurozóně ve dvou po sobě jdoucích obdobích je patrný téměř u všech zemí, které přistoupily do EU v roce 2004. Pouze Lotyšsko vykazuje nepatrné snížení korelačního koeficientu. Česká republika po Polsku a Maďarsku vykazuje největší sladění hospodářských cyklů. Proces konvergence sladění hospodářských cyklů s eurozónou tedy nadále zesiluje téměř u všech států přistoupivších v roce 2004 do EU. Estonsko mezi vybranými obdobími vykazuje nejvyšší růst intenzity závislosti, Česká republika se mezi porovnávanými zeměmi vyskytuje v tempu růstu uprostřed.

Při interpretaci těchto výsledků je však třeba mít stále na paměti, že zvyšující se korelační koeficient může být jednak důsledkem prohlubování evropské integrace a tedy postupným zvětšováním sladění hospodářských cyklů, ale na výsledné hodnoty má také vliv současná ekonomická krize, během které se všechny členské státy

nacházejí ve stejné, tedy klesající, fázi hospodářského cyklu. Ze závěrů analýzy ČNB v roce 2013 plyne shodný závěr jako v této diplomové práci, tedy že se míra sladění České republiky s eurozónou v porovnání s předkrizovým obdobím vzrostla. Míru sladění cyklického vývoje je však významně ovlivněna dopady globální ekonomické krize. Je tedy otázkou, zda zvýšená sladění hospodářského cyklu přetrvá i po skončení této krize (ČNB 2013: 34).

Vedle sladění hospodářských cyklů je v odborné literatuře používaným indikátorem k ohodnocení připravenosti země vstoupit do měnové unie také sladění ekonomických šoků. Tento ukazatel je zaměřen na podobnost výskytu a efektu poptávkových a nabídkových šoků na jednotlivé země. Zjištěním míry symetrie či asymetrie ekonomických šoků s ostatními zeměmi eurozóny se obdobně jako u kritéria sladění hospodářských cyklů sleduje míra rizika plynoucího z potencionálního vstupu kandidátské země do měnové unie.

Hodnocením výskytu poptávkových a nabídkových šoků České republiky vůči eurozóně se dlouhodobě věnuje ČNB v dokumentech *Analýzy stupně ekonomické sladění České republiky s eurozónou*, které obdobně jako dokumenty zabývající se plněním maastrichtských konvergenčních kritérií každoročně hodnotí stupeň reálné konvergence země vůči měnové unii. K identifikaci poptávkových a nabídkových šoků používá ČNB SVAR model, výsledky následně koreluje mezi vybranými zeměmi s eurozónou. Vývoj tohoto kritéria sleduje ČNB v různých časových obdobích ve snaze posoudit vývoj synchronizace ekonomických šoků v čase. Nejaktuálnější analýza sladění ekonomických šoků proběhla k roku 2012.

Tabulka č. 2: Vývoj sladění poptávkových šoků vybraných zemí s eurozónou			
Země/období	1996-2001	2002-Q2 2008	Q3 2008 - 2012
CZ	,01	-,03	-,05
AT	,05	-,01	,02
DE	,31	,61***	-,28
PT	,03	,10	-,12
HU	,35*	-,11	,40
PL	,16	-,03	-,30
SI	-,12	,18	,24
SK	,11	,03	,40
Zdroj: ČNB 2010; 2012			
Hladina významnosti: *** 0,01, ** 0,05, * 0,1			

České republice za celé sledované období nedosáhla statisticky významných výsledků v korelaci poptávkových šoků ve vztahu k eurozóně. V tabulce č. 2 lze sledovat výsledky korelačních hodnot blízké nule hodnoty značící asymetrii poptávkových šoků ve všech vybraných obdobích. Vzhledem ke statisticky nevýznamným korelačním koeficientům lze pouze konstatovat, že nedochází ke změně v symetrii či asymetrii poptávkových šoků v České republice vůči eurozóně. Z výsledků rovněž plyne, že riziko z asymetrie poptávkových šoků není pro Českou republiku vyšší než u ostatních vybraných států, neboť jejich korelační koeficienty dosahují podobných statisticky nevýznamných hodnot. Výjimku tvoří pouze Maďarsko a zejména Německo, které vykazuje zvláště v překrizovém období symetrii poptávkových šoků.

Tabulka č. 3: Vývoj sladění nabídkových šoků vybraných zemí s eurozónou			
Země/období	1996-2001	2002-Q2 2008	Q3 2008 - 2012
CZ	,02	,05	,80***
AT	-,08	-,44**	-,57**
DE	,70***	,76***	,93***
PT	,01	,40**	,60**
HU	-,07	,36*	,62**
PL	-,32	-,35*	-,42
SI	-,31	,33	,96***
SK	,27	,14	,58**
Zdroj: ČNB 2010: 2012			
Hladina významnosti: *** 0,01, ** 0,05, * 0,1			

Sladění nabídkových šoků České republiky vůči eurozóně dosahovala až do začátku ekonomické krize obdobných statisticky nevýznamných hodnot jako v případě poptávkových šoků. Tabulka č. 3 poukazuje, že v období během ekonomické krize byla České republice naměřena statisticky významná korelace koeficientu, která odpovídá symetrii nabídkových šoků s eurozónou. Ve srovnání s poptávkovými šoky více zemí dosáhla statisticky signifikantních výsledků korelačních koeficientů vůči eurozóně. Nejvyšší hodnoty byly naměřeny opět Německu, u kterého byla identifikována vysoká symetrie těchto nabídkových šoků k eurozóně po celé sledované období. Ekonomická krize se na korelaci těchto šoků neprojevila symetricky pouze u České republiky, obdobný nárůst sladění nabídkových šoků dosahuje i Portugalsko, Maďarsko, Slovinsko a Slovensko. Naopak Rakousku vykazuje nárůst asymetrie nabídkových

šoků, podobného růst dosahuje také Polsko, jeho výsledky však nejsou statisticky významné.

Z výsledků analýzy tedy vychází, že poptávkové šoky České republiky v celém sledovaném období nedosahují statisticky významných korelací s poptávkovými šoky v eurozóně. Naopak podle analýzy nabídkových šoků se česká ekonomika vyznačuje sladěností s eurozónou od začátku ekonomické krize. Česká ekonomika vykazuje obdobné výsledky ve sladěnosti ekonomických šoků jako většina sledovaných zemí. Nicméně podobně jako v případě sladěnosti hospodářských cyklů, i zde může být tento statisticky významný nárůst sladěnosti ekonomických šoků spojen s důsledky ekonomické krize (ČNB 2012: 38).

5. Ekonomické dopady vstupu České republiky do eurozóny

Vstup České republiky do třetí etapy HMU s sebou přináší celou řadu pozitivních i negativních ekonomických a celospolečenských dopadů, které se poměrně složitě kvantifikují, neboť jsou závislé na mnoha proměnných, které se navíc mění v čase.

Jak vyplývá z průzkumu veřejného mínění, čeští občané nahlízejí spíše pesimisticky na možné přínosy vstupu země do eurozóny, stejně tak i relevantní politické strany se k tomu kroku stavějí spíše rezervovaně. Nicméně zkušenosti zemí eurozóny a ekonometrické modely naznačují, že zavedení eura v České republice má potenciál přispět k větší ekonomické výkonnosti země.

Mezi nejdůležitější výhody plynoucí ze zavedení eura odborná literatura zmiňuje především zvýšení mikroekonomické efektivnosti země způsobené zejména vlivem omezení kurzového rizika a snížení transakčních nákladů. Odstranění kurzového rizika a snížení transakčních nákladů je trvalým a okamžitým přínosem pro českou ekonomiku, které povedou k rozvoji finančního trhu, ke stimulaci zahraničního obchodu, a k potencionálnímu přílivu přímých zahraničních investic (MF ČR, ČNB 2013: 42). Omezení kurzového rizika a snížení transakčních nákladů jsou hlavními impulsy pro ekonomiku, které by měly vést k dalším nepřímým přínosům, například zvýšení zahraničního obchodu může zvýšit zaměstnanost, což by mělo pozitivní efekt na životní úroveň v České republice (Lacina, Rozmahel 2010: 41).

Odstranění kurzového rizika má největší dopad na podnikatelské subjekty, nicméně má vliv např. také na cestovní ruch (Helísek et al. 2009: 162-163). Eliminace kurzového rizika je pro české podniky jeden z největších přínosů související se vstupem země do eurozóny, neboť kolísání měnového kurzu české koruny k euru v praxi ovlivňuje hodnotu pohledávky. Podnikům by tak odpadlo riziko dodatečných nákladů způsobené volatilitou měnového kurzu (MF ČR 2007a: 69). Podle ekonometrického modelu se očekává, že česká ekonomika každý rok ušetří přibližně 0,22 % HDP, což představuje zhruba 8 miliard korun, přičemž tato hodnota bude pravděpodobně větší, neboť řada podniků sjednává mezinárodní obchod skrze euro.

Vstup do eurozóny zajistí také snížení transakčních nákladů, nicméně kvantifikovat její výši v českých podmínkách je obtížné, neboť neexistují relevantní

data ani studie sledující finanční či administrativní transakční náklady v české ekonomice. V zemích Visegrádské čtyřky se odhad celkové výše transakčních úspor odhaduje v rozmezí zhruba 0,2 až 0,5 % HDP (Lacina, Rozmahel 2010: 43). Další výhodou členství České republiky v eurozóně představuje možnost zapojit se do Jednotné oblasti pro platby v eurech SEPA (Single Euro Payment Area), které vedou k snížení transakčních nákladů tím, že na veškeré platby v eurech, tedy jak na vnitrostátní tak i na příhraniční, se uplatňují stejné poplatky (Helísek et al. 2009: 93). Naopak administrativní a technické náklady související s přechodem na euro jsou jednorázového charakteru. Součástí těchto nákladů je i očekávaná informační kampaň, náklady podnikatelů na úpravu nových cen a informování veřejnosti. Tyto náklady jsou odhadovány v rozmezí 0,3 % až 0,8 % HDP, nicméně úspory spojené se společnou měnou kompenzují tyto náklady za dva měsíce až jeden rok (SEZ ÚV 2014: 49). Další položkou jsou specifické náklady bankovního sektoru, zde musí banky počítat s ušlým ziskem z devizových operací, které jsou v očekávané hodnotě zhruba 0,15 % HDP (Lacina, Rozmahel 2010: 51).

Česká republika bude díky vstupu do eurozóny také těžit ze zvýšené makroekonomické stability. Česká ekonomika by měla díky nízkým úrokovým sazbám ušetřit náklady na obstarání kapitálu na finančních trzích. Rovněž bude umožněn přístup k novým produktům na těchto trzích, které mohou ušetřit další náklady ekonomickým subjektům. Snížení nákladů na obstarávání kapitálů znamená trvalý přínos pro českou ekonomiku ve střednědobém horizontu. Před ekonomickou krizí se očekával růst české ekonomiky až o 0,06 % HDP (MF ČR 2007a: 82) způsobený snížením nákladů na obstarávání kapitálů, nicméně nové studie tato očekávání mírní (SEZ ÚV 2014: 46).

Mezi největší náklady, které souvisí se vstupem České republiky do eurozóny, by měla být podle odborné literatury především ztráta autonomní měnové a kurzové politiky, neboť se zužuje nabídka nástrojů, jaké může vláda využít v boji proti asymetrickým šokům (Tavlas 2004: 98). Nicméně vzhledem ke geografické poloze České republiky a její exportně orientované malé otevřené ekonomice lze zpochybnit současnou míru autonomie české měnové politiky, tedy rozdíl mezi současným stavem a stavem, kdy by byla Česká republika nucena akceptovat měnovou a kurzovou politiku ESCB (Glopolis 2014: 43-44). Centrální banka nemůže vzhledem k velikosti země kontrolovat měnový kurz, ani mobilitu kapitálu, což je důsledek globalizace

mezinárodního měnového trhu, její vliv na stabilitu cenové hladiny tak není absolutní ani při existenci národní měny (Helísek et al. 2009: 51).

Z průzkumu veřejného mínění plyne, že si čeští občané spojují přechod na euro s růstem cen, nicméně zkušenosti dosavadních členů eurozóny naznačují, že jsou tyto obavy liché, neboť zavedením eura nedochází k bezprostřednímu růstu cenové hladiny. K růstu může dojít v případě, že podnikatelé při přeceňování cen na euro zakomponují i dříve odložené úpravy. V procesu zavádění eura je potřeba dostatečně informovat občany o hodnotě nové měny a věnovat pozornost, aby nedocházelo k zneužívání cen při přepočtu částky podle přepočítávacího koeficientu. Vlastní zvýšení cenové hladiny po přechodu na euro je malé, velkou roly však hraje vlastní vnímání občanů, které zpravidla poukazuje na mnohem vyšší růst cenové hladiny než je reálný stav. Podcenit nelze ani psychologické náklady související s přechodem na novou měnu (MF ČR 2007a: 13-14). Čeští občané naopak získávají příležitost snadněji porovnávat ceny, dochází tedy k vyšší transparentnosti cen, k té však dochází až v dlouhodobém horizontu (Lacina, Rozmahel 2010: 45).

Přestože se zavedením eura nedochází ke skokovému růstu cen, má měnová unie v dlouhodobém horizontu vliv na cenovou hladinu země, neboť lze očekávat nárůst dlouhodobé inflace. Důvodem je skutečnost, že cenová hladina je v České republice vzhledem k ekonomické úrovni podhodnocena, dojde tedy k procesu dohánění cenové úrovně zemí eurozóny. (SEZ ÚV 2014: 49-50).

Česká republika musí počítat s řadou nákladů související s nahrazením české koruny za euro, nicméně celkové předpokládané přínosy by měly tyto náklady překonat. Vstupem země do eurozóny by mělo dojít k zrychlení ekonomické konvergence k vyspělým členům měnové unie (Lacina, Rozmahel 2010: 97). Česká republika by se měla stát atraktivnější pro zahraniční investory, neboť eura má vyšší důvěryhodnost ve srovnání s českou korunou. Společnou měnou by mělo dojít k výraznějšímu zjednodušení obchodních operací a růstu investic, zvláště vzhledem k již zmíněnému odstranění kurzového rizika a snížení transakčních nákladů. To v důsledku znamená silnější konkurenci ve vnitřním trhu a zvýšení objemu obchodu, které mají celou řadu dlouhodobých pozitivních synergií na české hospodářství a povedou k ekonomickému růstu. Jen zvýšením liberalizace vzájemného obchodu by podle odhadů mělo přispět k růstu konkurenceschopnosti českých podniků, což by mělo vést k vyššímu

obchodování o 30 až 50 % oproti současnému stavu (SEZ ÚV 2014: 44-45). Je však potřeba počítat i s krátkodobými negativními vlivy způsobené silnější konkurencí zahraničních subjektů na českém trhu, které mohou vést ke strukturálním změnám ekonomiky a k zániku méně výkonných podnikatelských subjektů. Zavedení jednotné měny bude mít pouze omezený vliv na tok přímých zahraničních investic do České republiky, neboť ty jsou v současné době více podmíněny regionálními a celosvětovými ekonomickými trendy (MF ČR 2007a: 121, 131).

Podle ČNB celá řada ukazatelů hovoří dlouhodobě pro přijetí eura v České republice, zejména vlivem samotné struktury ekonomiky, která je charakterizována vysokou mírou otevřenosti a velkou obchodní i vlastnickou provázaností s eurozónou. Nicméně jak již bylo poznamenáno v kapitole 4.2, současná ekonomická krize narušila proces reálné konvergence země k eurozóně, zejména je patrná stagnace ve vývoji ekonomické výkonnosti a cenové hladiny české ekonomiky. Jak však dlouhodobě upozorňuje ČNB, vedle těchto ukazatelů, kde lze po skončení krize opět očekávat pozitivní růst sladivosti, existují oblasti vykazující dlouhodobé problémy či nesoulad, u kterých zároveň nedochází k významnému zlepšení. Jedná se zejména o nedostatečnou pružnost trhu práce, zvláště pak dlouhodobě nízká mobilita pracovní síly a relativně vysoké implicitní zdanění práce (ČNB 2013: 7-8).

Ekonometrické modely analyzující celkové odhady ekonomických dopadů přijetí eura v České republice na HDP se vlivem finanční krize rozcházejí. Potencionální zisk plynoucí ze vstupu země do eurozóny se pohybuje v rozpětí 0,6 až 1,5 % HDP ročně. Přijetí společné měny tak může v cenách v roce 2013 České republiky přinést zvýšení HDP o 25-60 miliard korun (SEZ ÚV 2014: 48). Při průměrné hodnotě z výše uvedeného rozptylu ročního zisku HDP by podle těchto ekonometrických modelů mohla Česká republika v roce 2014 kumulativně získat více než 210 miliard korun, pokud by země vstoupila do měnové unie v plánovaném termínu v roce 2010. Tyto optimistické odhady vlivu zavedení eura na ekonomický růst však tlumí Mojmir Helisek, který ve svých analýzách dochází k závěru, že nelze s jistotou potvrdit pozitivní efekt přijetí eura na vývoj HDP v České republice, přesto však hodnotí vstup do eurozóny jako prospěšný pro českou ekonomiku (Helisek et al. 2009: 49, 134).

Vstup do třetí etapy HMU přináší celou řadu závazků, neboť Česká republika bude muset respektovat jednotnou měnovou politiku ECB a bude nucena posílit hospodářskou a fiskální koordinaci, v případě nedodržení fiskální disciplíny ji budou hrozit sankce. Vstupem do eurozóny bude muset Česká republika rovněž přispět do ESM. Z účasti na záchranném mechanismu plyne pro českou ekonomiku povinnost splatit během pěti let přibližně 35 miliard korun a garantovat kapitál ve výši až 300 miliard korun. Garance však slouží především jako preventivní mechanismus, v případě krizových situací pravděpodobně příspěvek České republiky nepřekročí přímo splacených 35 miliard korun, což je částka, která by byla vykompenzována úsporami z přijetí jednotné měny za sedm až sedmnáct měsíců (SEZ ÚV 2014: 52).

I přes tyto závazky plynoucí z nutnosti udržet ekonomickou stabilitu měnové unie, získá Česká republika příležitost podílet se na formulaci evropské měnové a kurzové politiky. Guvernér ČNB se stane členem Rady guvernérů ECB, kteří přijímají rozhodnutí o měnové politice eurozóny (Úřední věstník 2012: protokol č. 4, kap. 3, čl. 10). Ministr financí bude mít možnost účastnit se neformálních zasedání Euroskupiny, která si klade za cíl hlouběji koordinovat spolupráci hospodářských politik eurozóny (Úřední věstník 2012: protokol č. 14). Přijetím eura tak Česká republika završí integraci do evropských měnových struktur.

ZÁVĚR

Česká republika se vstupem do EU v roce 2004 zavázala účastnit třetí etapy HMU. Prohloubit integraci země do evropských měnových struktur by mělo velké celospolečenské dopady, které by přinesly nejen významné změny pro ekonomiku státu, ale rovněž i pro její občany. Rozhodnutí o vstupu České republiky do eurozóny je v kompetenci vlády, která zrušila původní plánovaná data přijetí eura, přičemž se rozhodla nestanovit žádný nový závazný termín. Česká republika i přes svůj závazek tak rozhodla neprohlubovat svou integraci v EU. Samotná problematika vstupu České republiky do eurozóny se těší dlouhodobému zájmu laické i odborné veřejnosti, která získává v různých obdobích na intenzitě, zároveň je to téma, které dokáže polarizovat českou společnost v evropských otázkách. Po volbách do PSP ČR v roce 2013 je patrná změna politického diskursu otevírající možnost vstoupit do měnové unie v dlouhodobějším horizontu, lze tedy očekávat opětovné zintenzivnění celospolečenské diskuze o připravenosti České republiky stát se součástí eurozóny a o dopadech tohoto kroku na českou ekonomiku.

Předložená diplomová práce si kladla za cíl kvalitativně i kvantitativně analyzovat připravenost České republiky vstoupit do eurozóny. Ve snaze o komplexní analýzu připravenosti země přijmout euro se práce neomezovala jen na zhodnocení plnění maastrichtských konvergenčních kritérií, jejichž úspěšné zvládnutí je předpokladem pro vstup země do třetí etapy HMU, nýbrž věnovala jednotlivé kapitoly analytické části různým aspektům připravenosti země vstoupit do eurozóny. Diplomová práce tak v první analytické kapitole reflektovala dosavadní stav organizačních, legislativních a technických příprav. Vzhledem k faktu, že by vstup České republiky do eurozóny měl velké celospolečenské dopady, diplomová práce se v následující kapitole rovněž zabývala stavem veřejného a politického mínění v této problematice. Potencionální rizika z přijetí společné měny se odvíjí především od ekonomické připravenosti země, proto se diplomová práce ve třetí analytické kapitole zaměřila na připravenost české ekonomiky vstoupit do eurozóny. Vedle analýzy plnění nominálních konvergenčních kritérií byla pozornost zaměřena také na reálnou konvergenci české ekonomiky vůči eurozóně za využití vybraných makroekonomických ukazatelů. Zvláštní pozornost pak byla věnována tzv. nové teorii optimální měnové oblasti, která je dominantním teoretickým přístupem v analyzování připravenosti země vstoupit do

eurozóny. V poslední kapitole se diplomová práce zabývala analýzou přínosů a nákladů plynoucích z přijetí jednotné měny euro na ekonomiku České republiky.

Teoretický koncept práce tvořil první kapitolu diplomové práce. Tato kapitola představila teoretické předpoklady nominálních konvergenčních kritérií pro vstup do měnové unie a dominantní přístup sloužící ke zkoumání reálné konvergence země za použití teorie optimální měnové oblasti. V neposlední řadě se teoretická část práce věnovala rovněž vymezení přínosů a nákladů souvisejících se zavedením jednotné měny.

První kapitola analytické části se věnovala dosavadní přípravě České republiky na vstup do eurozóny. Česká republika si již několikrát připravila plán na zavedení eura. V prvních vypracovaných strategiích se počítalo s rokem 2007, který byl postupně odložen na rok 2010. Topolánkova vláda však rozhodla o oficiálním zrušení termínů vstupu země do eurozóny. Česká republika si přesto stačila vytvořit celou řadu dokumentů vztahujících se organizačním, legislativním a technickým přípravám přijetí eura. Jedním z prvních důležitých kroků bylo vytvoření Národní koordinační skupiny pro zavedení eura, která zajišťuje institucionální zabezpečení a koordinaci technických příprav vstupu země do eurozóny. Klíčovým dokumentem v přípravě České republiky k přijetí eura je dokument *Národní plán zavedení eura v České republice* z roku 2007, který detailně popisuje samotný scénář, jednotlivé etapy a časový harmonogram zavedení jednotné měny v ČR pokrývající přípravu od rozhodnutí vlády až po samotné nahrazení české koruny eurem. NKS zvolila jako vhodný scénář tohoto nahrazení tzv. velký třesk, který počítá se současným zavedením bezhotovostní i hotovostní euro do oběhu.

Vybraný způsob scénáře a harmonogramu přechodu země do eurozóny byl v souladu s doporučeními EK. Česká republika se od EU dočkala pochvaly, jakožto dobrý příklad včasné přípravy na přechod na euro i v případě, že není stanovené cílové datum. NKS vypracovávala celou řadu navazujících dokumentů, které se zabývaly různými aspekty vstupu země do měnové unie. Aktivita NKS se však na základě politického rozhodnutí výrazně snížila na konci roku 2009, neboť pro Nečasovu vládu nebylo přijetí eura prioritou. Ke konci roku 2009 byla připravenost České republiky na vstup do měnové unie největší, podle EK byla země na srovnatelné úrovni připravenosti

s Estonskem, Lotyšskem a Litvou, tedy se zeměmi, které buď již vstoupily nebo v nejbližší době vstoupí do eurozóny.

V současné době NKS vyvíjí jen minimální aktivitu. Předseda vlády ČR Bohuslav Sobotka připustil jako možný termín vstupu země do měnové unie kolem roku 2020, tedy v období přesahující mandát současné vlády. NKS však prozatím nedostala pokyn pro opětovné zintenzivnění přípravy na vstup České republiky do eurozóny.

Druhá kapitola analytické části se zabývala stavem veřejného a politického mínění. Zavedení jednotné měny v České republice by představovalo jeden z nejviditelnějších dopadů členství země v EU, i proto se těší tato problematika dlouhodobému zájmu veřejnosti. Problematika přijetí eura je jedno z témat, které, jak již bylo řečeno, dokáže polarizovat českou společnost v evropských otázkách. Podpora veřejnosti v zavedení eura po vstupu do EU postupně klesala a i přes současný malý růst se více než tři čtvrtiny občanů staví proti vstupu České republiky do měnové unie. Zvláště po začátku ekonomické krize a následným problémům některých zemí eurozóny je patrný nárůst negativního postoje společnosti vůči přijetí eura. Je otázkou, jaký vliv na vnímání veřejnosti bude mít zlepšující se ekonomická situace v EU a Sobotkova vláda, která se oproti svým předchůdcům nestaví tak negativně vůči prohlubování evropské integrace. Jak ukazují průzkumy veřejného mínění, čeští občané věří, že v budoucnu země vstoupí do eurozóny. Rovněž se domnívají, že euro má pozitivní vliv na země, které jej již užívají. Nicméně z těchto průzkumů vyplývá také skutečnost, že česká občané ve srovnání s ostatními zeměmi, které se zavázaly přijmout euro, jsou pesimisty v důsledcích zavedení jednotné měny. Právě zajištění pozitivního veřejného vnímání a dostatečnou informovanost občanů o euru je jedním z hlavních předpokladů pro případný hladký vstup země do eurozóny, proto je klíčové připravit odpovídající komunikační kampaň. Připravovaná strategie komunikační kampaně si zvolila správné cíle a nástroje k informování občanů o vstupu země do eurozóny, neboť jak vyplývá z průzkumů veřejného mínění, reaguje na jejich největší obavy a je i v souladu s jejich preferencemi.

Vstup České republiky je primárně výsledkem politického rozhodnutí, proto je třeba v analýze připravenosti země posoudit i současný stav postoje politických stran v této problematice. Obecně lze říci, že i přes postupné zvyšování zájmu politických

stran o témata spojené s EU, volební programy většiny politických stran věnují problematice přijetí eura v České republice pouze malý prostor. Z volebních programů proevropsky orientovaných stran, tedy ČSSD, KDU-ČSL a TOP09, je znatelný vývoj v podpoře přijetí eura směrem k větší obezřetnosti způsobené především ekonomickou krizí. Jestliže v předešlých letech byly tyto politické strany hlasitými zastánci vstupu země do eurozóny, ve volebních programech k volbám do PSP ČR v roce 2013 či k volbám do EP jsou patrné mnohem opatrnější a vágnější vyjádření k této problematice. Rezervovaným postojem se vyznačuje i ANO, ačkoliv přiznává výhody plynoucí z přijetí eura, podobně jako výše zmíněné strany zastává názor, že nyní není vhodná doba pro stanovení data přijetí eura v ČR. Naopak ODS či Svobodní se stavějí jasně proti zavedení jednotné měny, podobného názoru je i hnutí Úsvit, jehož program se však věnuje dané problematice pouze stroze. Poslední zařazenou stranou bylo KSČM, její postoj k euru je však nejednoznačný, neboť se dlouhodobě této problematice ve svých volebních programech nezabývá.

Připravenost země zavést euro se vedle výše zmíněných aspektů odvíjí především od ekonomické připravenosti země vstoupit do třetí etapy HMU. Posoudit ekonomickou připravenost České republiky na vstup do eurozóny bylo předmětem třetí analytické kapitoly, která se zabývala plněním nominálních konvergenčních kritérií a stavem reálné konvergence země vůči eurozóně za využití vybraných makroekonomických ukazatelů a teorie optimální měnové oblasti.

Posoudit ekonomickou připravenost a zajistit plynulou integraci mezi členské státy eurozóny mají maastrichtská konvergenční kritéria. Česká republika v současné době plní tři ze čtyř těchto kritérií. Česká republika se vyznačuje poměrně nízkoinflačním prostředím a po většinu sledovaného období země splňuje kritérium cenové stability. Vzhledem k měnové politice ČNB lze navíc předpokládat plnění tohoto kritéria i ve střednědobém horizontu. Česká republika plní rovněž kritérium udržitelnosti veřejných financí, které je rozděleno na kritérium veřejného deficitu a veřejného dluhu. Přestože Česká republika porušovala hodnotu kritéria veřejného deficitu, dokázala zkonsolidovat veřejné rozpočty a její míra vládního deficitu je již pod stanovenou referenční hodnotou. Česká republika se řadí mezi nejméně zadlužené země EU, proto kritérium veřejného dluhu plní bez problémů. Kritérium udržitelnosti veřejných financí země plní i ve střednědobém výhledu. Optimistický výhled platí rovněž u kritéria dlouhodobých úrokových sazeb, neboť si Česká republika dlouhodobě

zachovává důvěru finančních trhů. Vzhledem ke skutečnosti, že Česká republika nevstoupila do kurzového mechanismu ERM II, neplní kritérium směnného kurzu. Nicméně s ohledem na provedenou simulaci a měnovou politiku ČNB lze usuzovat, že v případě politického rozhodnutí o připojení k ERM II, Česká republika bude schopná plnit i toto kritérium. Česká republika v současné době rovněž nedodržuje požadavek slučitelnosti národní legislativy s evropským právem, hlavní překážkou je pak zejména zákon o ČNB. Nicméně již Národní plán zavedení eura počítá s přípravou požadovaných legislativních opatření po rozhodnutí o vstupu země do eurozóny. Přestože země v současné době neplní všechna nominální kritéria ke vstupu do měnové unie, z analýzy jednotlivých podmínek lze usuzovat, že Česká republika má předpoklady tato maastrichtská konvergenční kritéria plnit i ve střednědobém horizontu.

Maastrichtská konvergenční kritéria jsou však v odborné veřejnosti předmětem časté kritiky pro jejich omezenou vypovídací schopnost ohodnotit dostatečně reálnou konvergenci. K analýze připravenosti země vstoupit do měnové unie se rovněž využívají vybrané makroekonomické ukazatele, zejména pak sbližování ekonomické úrovně a sbližování cenových hladin. Z výsledků těchto makroekonomických ukazatelů plyne, že česká ekonomika dosahuje postupné konvergence k nejvyspělejšími zemím EU, a patří mezi nejvýkonnější ve srovnání s ostatními zeměmi, které přistoupily do EU po roce 2004. Dlouhodobý trend reálné konvergence země v obou makroekonomických ukazatelích byl však přerušen ekonomickou krizí, zvláště cenová hladina ve srovnání s eurozónou začala stagnovat.

Hlavním teoreticko-metodologický přístupem k posouzení připravenosti země vstoupit do eurozóny je dle odborné literatury teorie OCA. Tato teorie se zaměřuje na kritéria, jejichž splněním se minimalizují rizika a usnadní se adaptace na asymetrické šoky a zvýší se přínosy z přistoupení do měnové unie. Diplomová práce aplikovala kritérium sladění hospodářských cyklů, které se stalo v odborné literatuře dominantním způsobem v analýze připravenosti země vstoupit do eurozóny. Dostatečná sladění hospodářských cyklů české ekonomiky s eurozónou má podle teorie OCA předpoklad k minimalizování rizik způsobených zejména z absence vlastní monetární politiky po vstupu do měnové unie. K analýze sladění hospodářských cyklů byla použita metoda tzv. křížové korelace, která zkoumala intenzitu závislosti cyklů v rámci EU.

Česká republika vykazuje velmi silnou korelaci v sladění hospodářských cyklů s EU i s eurozónou, čímž je dle teorie OCA předpoklad pro snížení rizika asymetrických šoků v případě přistoupení země do měnové unie. Z výsledků této analýzy rovněž plyne, že proces konvergence České republiky ve sladění hospodářských cyklů s eurozónou stále pokračuje. Tento trend je v souladu s hypotézou o endogenním charakteru kritérií optimální měnové oblasti, podle které prohlubování ekonomické integrace vede postupně ke sladění hospodářských cyklů zúčastněných zemí a tedy i zvýšení jejich připravenosti stát se členy měnové unie. Nicméně tuto hypotézu nelze potvrdit, neboť na výsledné hodnoty má vliv současná ekonomická krize, během které se všechny členské státy nacházejí ve stejné, tedy klesající, fázi hospodářského cyklu. Míra konvergence ve sladění cyklického vývoje je tak do jisté míry ovlivněna dopady ekonomické krize.

Druhým využívaným indikátorem k hodnocení připravenosti země vstoupit do eurozóny je sladění ekonomických šoků. Toto kritérium je zaměřeno na podobnost výskytu a efektu poptávkových a nabídkových šoků na jednotlivé země, čímž podobně jako u prvního kritéria sladění hospodářských cyklů sleduje míru rizika plynoucího z potencionálního vstupu kandidátské země do měnové unie. Česká republika dosahuje statisticky významných výsledků pouze při analýze nabídkových šoků v období po roce 2008, je tak pravděpodobné, že je tento výsledek spojen s důsledky ekonomické krize.

Výsledky analýz obou kritérií OCA jsou ovlivněny globální ekonomickou krizí, která výrazně působí na ekonomiku České republiky a ostatních členských zemí EU. Zvláště v případě sladění ekonomických šoků jsou znát viditelné důsledky ekonomické krize na zvýšení nabídkových šoků. V případě prvního kritéria je patrný dlouhodobý trend postupné sladění hospodářských cyklů České republiky s eurozónou, který byl znatelný v období před ekonomickou krizí a následně ještě zesílil, je však otázkou jakou intenzitu závislosti cyklického vývoje bude česká ekonomika vykazovat po překonání ekonomické krize. Jestliže v případě analýzy sladění ekonomických šoků nelze v současné době stanovit závěr o připravenosti země vstoupit do měnové unie, výsledky sladění hospodářských cyklů napovídají o vhodnosti vstupu České republiky do eurozóny.

Vstup České republiky bude mít celou řadu pozitivních ale i negativních ekonomických dopadů, kterým byla věnována poslední kapitola diplomové práce. Jak

naznačují zkušenosti zemí eurozóny a ekonometrické modely, předpokládané přínosy ze zavedení eura v České republice by měly překonat náklady plynoucí z tohoto kroku. Zavedení eura v České republice má potenciál přispět k větší ekonomické výkonnosti země a k zrychlení ekonomické konvergence k vyspělým členům měnové unie. Potencionální zisk plynoucí ze vstupu země do eurozóny se pohybuje v rozpětí 0,6 až 1,5 % HDP ročně. Nicméně, existují také oblasti české ekonomiky, které vykazují dlouhodobé problémy. Zejména nedostatečná pružnost trhu práce představuje riziko při vstupu země do eurozóny. Přijetí eura přináší rovněž celou řadu závazků, neboť Česká republika bude muset respektovat jednotnou měnovou politiku ECB a bude nucena mimo jiné posílit hospodářskou a fiskální koordinaci. Na druhou stranu završením integrace do evropských měnových struktur získá Česká republika rovněž příležitost podílet se na formulaci evropské měnové a kurzové politiky.

Ze závěrů diplomové práce vyplývá, že stanovenou hypotézu lze potvrdit, neboť Česká republika se vyznačuje potenciálem splnit potřebná kritéria ke vstupu země do měnové unie a vyznačuje se také ekonomickou sladěností s eurozónou, přičemž může stavět na již připravených dokumentech zabývajících se různými aspekty vstupu země do měnové unie. Přestože je třeba brát zřetel na některé problematické oblasti české ekonomiky a na doznívající dopady ekonomické krize v EU, lze usuzovat i na základě ekonometrických modelů a ze zkušenosti zemí eurozóny, že předpokládané přínosy vstupu České republiky do eurozóny by měly překonat náklady plynoucí z nahrazení české koruny eurem. Hlavní překážkou vstupu země do eurozóny je politická neochota plně integrovat zemi do evropských měnových struktur. V případě politického rozhodnutí stanovit závazný termín přijetí eura je potřeba adekvátně čelit vysoké nedůvěře společnosti v zavedení eura, neboť pozitivní veřejné mínění je jedním z hlavních předpokladů pro hladký vstup České republiky do eurozóny.

SEZNAM PRAMENŮ A LITERATURY

Prameny

ANO. 2014. *ANO V EVROPĚ*. 12 s. Dostupné z: <http://www.anobudelip.cz/file/edee/ke-stazeni/ano-v-evrope.pdf> (24. 11. 2014).

ANO. 2013. *Resortní program*. Dostupné z: <http://www.anobudelip.cz/cs/onas/program/volby-2013/resortni-program/> (24. 11. 2014).

ČNB. 2010. *Analýzy stupně ekonomické sladění České republiky s eurozónou 2010*. 133 s. Dostupné z: https://www.cnb.cz/cs/menova_politika/strategicke_dokumenty/pristoupeni_emu.html (30. 11. 2014).

ČNB. 2012. *Analýzy stupně ekonomické sladění České republiky s eurozónou 2012*. 124 s. Dostupné z: https://www.cnb.cz/cs/menova_politika/strategicke_dokumenty/pristoupeni_emu.html (30. 11. 2014).

ČNB. 2013. *Analýzy stupně ekonomické sladění České republiky s eurozónou 2013*. 116 s. Dostupné z: https://www.cnb.cz/cs/menova_politika/strategicke_dokumenty/pristoupeni_emu.html (30. 11. 2014).

ČNB. 2014a. *Prohlášení bankovní rady na tiskové konferenci po skončení měnového zasedání*. Dostupné z: http://www.cnb.cz/cs/menova_politika/br_zapisy_z_jednani/2014/141106_prohlaseni.html (28. 11. 2014).

ČNB. 2014b. *Srovnávací tabulka ratingového ohodnocení vybraných zemí*. Dostupné z: https://www.cnb.cz/cs/o_cnb/mezinarodni_vztahy/rating/ (30. 11. 2014).

Council of the European Union. 2012. *Implementation of the European Semester*. No, 6662/12, 21 s. Dostupné z: <http://www.consilium.europa.eu/special-reports/european-semester/documents-in-2012?lang=cs> (4. 11. 2014).

ČSSD. *Dlouhodobý (základní) program ČSSD*. 59 s. Dostupné z: <http://www.cssd.cz/program/dlouhodoby-program-cssd/> (24. 11. 2014).

- ČSSD. 2010. *Program změny a naděje: lepší budoucnost pro obyčejné lidi*. 35 s. Dostupné z: http://www.cssd.cz/data/files/volebni_program_velky2010.pdf (24. 11. 2014).
- ČSSD. 2013. *Prosadíme dobře fungující stát: Volební program ČSSD Volby do Poslanecké sněmovny PČR 25. - 26. 10. 2013*. 33 s. Dostupné z: http://www.cssd.cz/data/files/volebni_program.pdf (24. 11. 2014).
- ČSÚ. 2014a. *Evropský srovnávací program*. Dostupné z: http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/evropsky_srovnavaci_program (24. 11. 2014).
- ČSÚ. 2014b. *Databáze ročních národních účtů*. HDP výrobní metodou. Dostupné z: http://apl.czso.cz/pll/rocenka/rocenkavyber.makroek_prod (29. 11. 2014).
- CVVM. 2014. *Občané o přijetí eura a dopadech vstupu ČR do EU – duben 2014*. 5 s. Dostupné z: <http://cvvm.soc.cas.cz/mezinarodni-vztahy/obcane-o-prijeti-eura-a-dopadech-vstupu-cr-do-eu-duben-2014> (25. 11. 2014).
- EC. 1990. One Market, One Money: An evaluation of the potential benefits and cost of forming an economic and monetary union. *European Economy*. No. 44, 347 s. Dostupné z: http://ec.europa.eu/economy_finance/publications/publication7454_en.pdf (12. 11. 2014).
- EC. 2009. *Ninth Report on the practical preparations for the future enlargement of the euro area. Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Central Bank, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions*. COM (2009) 692. 8 s. Dostupné z: <http://www.zavedenieura.cz/cs/dokumenty/dokumenty-ek-a-ecb/zpravy-o-praktickych-pripravach> (21. 11. 2014).
- EC. 2012. *Treaty establishing the European stability mechanism*. 60 s. Dostupné z: <http://www.european-council.europa.eu/media/582311/05-tesm2.en12.pdf> (15. 11. 2014).
- EC. 2014a. *A comprehensive EU response to the financial crisis: substantial progress towards a strong financial framework for Europe and a banking union for the eurozone*. MEMO 14/244. 10 s. Dostupné z: http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-14-244_en.htm (24. 11. 2014).

EC. 2014b. *Flash Eurobarometer 400: Introduction of the Euro in the more recently acceded member states*. Spring 2014. 93 s. Dostupné z:

http://ec.europa.eu/public_opinion/topics/euro_en.htm (24. 11. 2014).

EC. 2014c. *Standard Eurobarometer 81: Public opinion in the European Union*. First results. Spring 2014. 34 s. Dostupné z:

http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/eb/eb81/eb81_en.htm (24. 11. 2014).

ECB. 2014. *Konvergenční zpráva: červen 2014*. 94. s. Dostupné z:

<http://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/conrep/cr201406cs.pdf> (27. 10. 2014).

EK. 2004. *První zpráva o praktických přípravách na budoucí rozšíření eurozóny*.

Sdělení Komise Radě, Evropskému parlamentu, Evropskému hospodářskému a

sociálnímu výbor, Výboru regionů a Evropské centrální bance. KOM (2004) 748. 11 s.

Dostupné z: <http://www.zavedenieura.cz/cs/dokumenty/dokumenty-ek-a-ecb/zpravy-o-praktickych-pripravach> (20. 11. 2014).

EK. 2005. *Druhá zpráva o praktických přípravách na budoucí rozšíření eurozóny*.

Sdělení Komise Radě, Evropskému parlamentu, Evropskému hospodářskému a

sociálnímu výbor, Výboru regionů a Evropské centrální bance. KOM (2005) 545. 16 s.

Dostupné z: <http://www.zavedenieura.cz/cs/dokumenty/dokumenty-ek-a-ecb/zpravy-o-praktickych-pripravach> (20. 11. 2014).

EK. 2007. *Pátá zpráva o praktických přípravách na budoucí rozšíření eurozóny*.

Sdělení Komise Radě, Evropskému parlamentu, Evropskému hospodářskému a

sociálnímu výbor, Výboru regionů a Evropské centrální bance. KOM (2007) 434. 36 s.

Dostupné z: <http://www.zavedenieura.cz/cs/dokumenty/dokumenty-ek-a-ecb/zpravy-o-praktickych-pripravach> (20. 11. 2014).

EK. 2008. *Doporučení Komise o opatření k usnadnění budoucího přechodu na euro*.

Oznámeno pod číslem K (2007) 6912. 008/78/ES. 4 s. Dostupné z:

<http://www.zavedenieura.cz/cs/dokumenty/dokumenty-ek-a-ecb/zpravy-o-praktickych-pripravach> (20. 11. 2014).

EK. 2014. *Konvergenční zpráva 2014. Zpráva Komise Evropského parlamentu a Radě*.

COM (2014) 326 final. 24 s. Dostupné z:

<http://www.zavedenieura.cz/cs/dokumenty/dokumenty-ek-a-ecb/konvergenční-zpravy> (29. 11. 2014).

EUROSTAT. 2014a. *Provision of deficit and debt data for 2013 - first notification*. 16 s. Dostupné z: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_PUBLIC/2-23042014-AP/EN/2-23042014-AP-EN.PDF (28. 11. 2014).

EUROSTAT. 2014b. *GDP and main components - Current prices*. Economy and Finance. National Accounts (including GDP) ESA95. Dostupné z: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/statistics/search_database (30. 11. 2014).

EUROSTAT. 2014c. *Purchasing power parities (PPPs), price level indices and real expenditures for ESA95*. Prices. Purchasing power parities (PPPs). Dostupné z: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/statistics/search_database (30. 11. 2014).

EUROSTAT. 2014d. *GDP and main components - Current prices*. Economy and Finance. Quarterly national accounts . Dostupné z: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/statistics/search_database (1. 12. 2014).

GLOPOLIS. 2014. *10 let členství české republiky v evropské unii: Makroekonomický vývoj a ekonomická integrace*. 49 s. Dostupné z: <http://glopolis.org/cs/clanky/studie-10-let-clenstvi-cr-v-eu-dusledky-prinosy-pro-ceskou-republiku-jeji-obyvatele/> (27. 10. 2014).

KDU-ČSL. 2010. *Volební program 2010 – 2014*. 54 s. Dostupné z: [http://www.kdu.cz/getattachment/8965795e-295d-4a1e-b2f8-24676c6358e3/Volebni-program-pro-volby-do-poslanecke-snemov-\(1\).aspx](http://www.kdu.cz/getattachment/8965795e-295d-4a1e-b2f8-24676c6358e3/Volebni-program-pro-volby-do-poslanecke-snemov-(1).aspx) (25. 11. 2014).

KDU-ČSL. 2013. *Volební program KDU-ČSL 2013 – 2017: Dáme zemi do pořádku*. 13 s. Dostupné z: <http://www.kdu.cz/getattachment/6089d21c-eba3-4e8e-b390-1b922500af73/Volebni-program-pro-volby-do-poslanecke-snemovny-2.aspx> (25. 11. 2014).

KDU-ČSL. 2014. *Program KDU-ČSL pro volby do Evropského parlamentu 23. a 24. května 2014*. 7 s. Dostupné z: <http://www.kdu.cz/getattachment/fdabd0ef-47a6-4d12->

b049-3bbe77adca2d/Volebni-program-pro-volby-do-Evropskeho-parlamentu.aspx (25. 11. 2014).

KSČM. 2006. *Volební program Komunistické strany Čechy a Moravy na období 2006 – 2010: Volby do poslanecké sněmovny Parlamentu ČR v roce 2006*. 19 s. Dostupné z: <http://www.kscm.cz/politika-kscm/volebni-program> (25. 11. 2014).

KURZY. 2014. *EUR euro: Historie kurzů měn. ČNB kurzy*. Dostupné z: <http://www.kurzy.cz/kurzy-men/kurzy.asp?A=H&KM=EUR&D1=30.11.2013&D2=30.11.2014&I=1> (26. 11. 2014).

MF ČR. 2005. *Institucionální zajištění zavedení eura v České republice*. Schváleno usnesením vlády ČR č. 1510 ze dne 23. listopadu 2005. 10 s. Dostupné z: <http://www.zavedenieura.cz/cs/dokumenty/vladni-materialy/ostatni-dokumenty> (15. 11. 2014).

MF ČR. 2006. *Volby scénáře zavedení eura v České republice*. Národní koordinační skupina pro zavedení eura v České republice. 14 s. Dostupné z: <http://www.zavedenieura.cz/cs/dokumenty/vladni-materialy/ostatni-dokumenty> (27. 10. 2014).

MF ČR. 2007a. *Studie vlivu zavedení eura na ekonomiku ČR*. Výzkumné centrum PEF MZLU v Brně. 295 s. Dostupné z: http://www.euroskop.cz/gallery/2/850-studie_vlivu_zavedeni_eura_v_cr_na_ekonomiku.pdf (27. 10. 2014).

MF ČR. 2007b. *Národní plán zavedení eura v České republice*. Národní koordinační skupina pro zavedení eura v České republice. 82 s. Dostupné z: <http://www.zavedenieura.cz/cs/dokumenty/vladni-materialy/narodni-plan-zavedeni-eura-v-cr> (27. 10. 2014).

MF ČR. 2014. *Konvergenční program České republiky*. Duben 2014. Schváleno usnesením vlády ČR ze dne 28. dubna 2014 č. 319. 40 s. Dostupné z: <http://www.zavedenieura.cz/cs/dokumenty/vladni-materialy/konvergenčni-program> (20. 11. 2014).

MF ČR, ČNB. 2004. *Vyhodnocení plnění Maastrichtských konvergenčních kritérií a stupně ekonomické sladění ČR s eurozónou 2004*. 13 s. Dostupné z:

<http://www.zavedenieura.cz/cs/dokumenty/vladni-materialy/plneni-maastrichských-kriterii> (25. 11. 2014).

MF ČR, ČNB. 2007. *Vyhodnocení plnění Maastrichtských konvergenčních kritérií a stupně ekonomické sladění ČR s eurozónou 2007*. 21 s. Dostupné z: <http://www.zavedenieura.cz/cs/dokumenty/vladni-materialy/plneni-maastrichských-kriterii> (25. 11. 2014).

MF ČR, ČNB. 2009. *Vyhodnocení plnění Maastrichtských konvergenčních kritérií a stupně ekonomické sladění ČR s eurozónou 2009*. 23 s. Dostupné z: <http://www.zavedenieura.cz/cs/dokumenty/vladni-materialy/plneni-maastrichských-kriterii> (27. 10. 2014).

MF ČR, ČNB. 2010. *Vyhodnocení plnění Maastrichtských konvergenčních kritérií a stupně ekonomické sladění ČR s eurozónou 2010*. 23 s. Dostupné z: <http://www.zavedenieura.cz/cs/dokumenty/vladni-materialy/plneni-maastrichských-kriterii> (27. 10. 2014).

MF ČR, ČNB. 2013. *Vyhodnocení plnění Maastrichtských konvergenčních kritérií a stupně ekonomické sladění ČR s eurozónou 2013*. 24 s. Dostupné z: <http://www.zavedenieura.cz/cs/dokumenty/vladni-materialy/plneni-maastrichských-kriterii> (27. 10. 2014).

NKS. 2008a. *Obecný zákon o zavedení eura v České republice – základní principy*. 29 s. Dostupné z: <http://www.zavedenieura.cz/cs/dokumenty/pravni-predpisy/legislativa-cr> (22. 11. 2014).

NKS. 2008b. *Monitorování cenového vývoje v období zavádění eura*. 5 s. Dostupné z: <http://www.zavedenieura.cz/cs/dokumenty/pravni-predpisy/legislativa-cr> (22. 11. 2014).

NKS. 2008c. NKS. 2009d. *Zpráva o činnosti Národní koordinační skupiny a plnění Národního plánu zavedení eura v České republice za období červenec – prosinec 2007*. Vláda ČR vzala na vědomí dne 11. února 2008. 13 s. Dostupné z: <http://www.zavedenieura.cz/cs/dokumenty/vladni-materialy/narodni-plan-zavedeni-eura-v-cr> (23. 11. 2014).

- NKS. 2009a. *Příprava právního prostředí na zavedení eura v České republice*. Schváleno usnesením vlády ČR ze dne 30. března 2009 č. 404. 17 s.
<http://www.zavedenieura.cz/cs/dokumenty/pravni-predpisy/legislativa-cr> (23. 11. 2014).
- NKS. 2009b. *Příprava finančního sektoru na zavedení eura*. Pracovní skupina NKS pro finanční sektor. 66 s. Dostupné z:
<http://www.zavedenieura.cz/cs/dokumenty/metodicke-texty> (22. 11. 2014).
- NKS. 2009c. *Doporučené postupy při duálním označování spotřebitelských cen*. Pracovní verze pro Ministerstvo financí ČR. 23 s. Dostupné z:
<http://www.zavedenieura.cz/cs/dokumenty/metodicke-texty> (22. 11. 2014).
- NKS. 2009d. *Zpráva o činnosti Národní koordinační skupiny a plnění Národního plánu zavedení eura v České republice za období leden – prosinec 2008*. Vláda ČR vzala na vědomí dne 9. února 2009. 15 s. Dostupné z:
<http://www.zavedenieura.cz/cs/dokumenty/vladni-materialy/narodni-plan-zavedeni-eura-v-cr> (23. 11. 2014).
- NKS. 2011. *Zpráva o činnosti Národní koordinační skupiny a plnění Národního plánu zavedení eura v České republice za období leden – prosinec 2010*. Vláda ČR vzala na vědomí dne 2. března 2011. 10 s. Dostupné z:
<http://www.zavedenieura.cz/cs/dokumenty/vladni-materialy/narodni-plan-zavedeni-eura-v-cr> (22. 11. 2014).
- NKS. 2012. *Zpráva o činnosti Národní koordinační skupiny a plnění Národního plánu zavedení eura v České republice za období leden – prosinec 2011*. Vláda ČR vzala na vědomí dne 15. února 2012. 8 s. Dostupné z:
<http://www.zavedenieura.cz/cs/dokumenty/vladni-materialy/narodni-plan-zavedeni-eura-v-cr> (22. 11. 2014).
- NKS. 2014. *Zpráva o činnosti Národní koordinační skupiny a plnění Národního plánu zavedení eura v České republice za období leden – prosinec 2013*. Vláda ČR vzala na vědomí dne 12. března 2014. 6 s. Dostupné z:
<http://www.zavedenieura.cz/cs/dokumenty/vladni-materialy/narodni-plan-zavedeni-eura-v-cr> (22. 11. 2014).

- ODS: 2013. *Volební program #Volím _pravici*. Volební program pro volby do Poslanecké sněmovny PČR 2013. 30 s. Dostupné z: <http://www.ods.cz/docs/programy/volebni-program-2013.pdf> (25. 11. 2014).
- ODS. 2014. *Otáčíme EU správným směrem*. Volební program pro volby do Evropského parlamentu 2014. 27 s. <http://www.ods.cz/docs/programy/program-volbyEP2014-velky.pdf> (25. 11. 2014).
- SEZ ÚV. 2014. *Ekonomické vyhodnocení členství České republiky v EU po deseti letech: Alternativní scénáře a kvantifikace*. Diskuzní dokument SEZ ÚV. 95 s. Dostupné z: <http://www.vlada.cz/assets/evropske-zalezitosti/aktualne/finalni-verze.pdf> (27. 10. 2014).
- Svobodní. 2009. *Volební program Strany svobodných občanů pro volby do Evropského parlamentu 5. – 6. června 2009: EU má ALTERNATIVU*. 2 s. Dostupné z: <https://www.svobodni.cz/files/docs/VOLEBNI-PROGRAM-2str.pdf> (25. 11. 2014).
- Svobodní. 2013. *Politický program Strany svobodných občanů*. 5 vyd. 40 s. Dostupné z: <http://web.svobodni.cz/public/media/Archiv-dokumentu/Politicky-program-1.pdf> (25. 11. 2014).
- Svobodní. 2014. *Volební noviny Strany svobodných občanů: Volby do Evropského parlamentu 23. – 24. 5. 2014*. 2 s. Dostupné z: <http://web.svobodni.cz/public/media/Prilohy/Volebni-noviny.pdf> (25. 11. 2014).
- TOP 09. 2013. *Víme, kam jdeme*. Volby 2013 do Poslanecké sněmovny. 30 s. Dostupné z: http://www.top09.cz/files/soubory/volebni-program-do-evropskeho-parlamentu-2014_1043.pdf (25. 11. 2014).
- TOP 09. 2014. *Evropa jsme my, ne oni*. Volby 2014 do Evropského parlamentu. 19 s. Dostupné z: http://www.top09.cz/files/soubory/volebni-program-do-evropskeho-parlamentu-2014_1043.pdf (25. 11. 2014).
- Úřední věstník. 2008a. *Protokol č. 13 o konvergenčních kritériích*. 6655/1/08 REV 1. Dostupné z: <http://www.zavedenieura.cz/cs/dokumenty/pravni-predpisy/primarni-pravo-eu> (1. 11. 2014).

Úřední věstník. 2008b. *Protokol č. 12 o postupu při nadměrném schodku*. 6655/1/08 REV 1. Dostupné z: <http://www.zavedenieura.cz/cs/dokumenty/pravni-predpisy/primarni-pravo-eu> (1. 11. 2014).

Úřední věstník. 2012. *Smlouva o fungování Evropské unie (konsolidované znění)*. C 326/127. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:12012E/TXT&from=CS> (26. 10. 2014).

Úsvit. 2013. *Program hnutí: Deset zásadních programových bodů politického hnutí Úsvit přímé demokracie*. Dostupné z: <http://www.hnutiusvit.cz/program-hnuti/> (25. 11. 2014).

Úsvit. 2014. *Hnutí Úsvit – volby do Evropského parlamentu 2014*. Dostupné z: <http://www.hnutiusvit.cz/glosa/hnuti-usvit-volby-do-evropskeho-parlamentu-2014/> (25. 11. 2014).

Vláda ČR, ČNB. 2003. *Strategie přistoupení České republiky k eurozóně*. Schváleno usnesením vlády ČR ze dne 13. října 2003 č. 1026. S. 8. Dostupné z: <http://www.zavedenieura.cz/cs/dokumenty/vladni-materialy/eurostrategie> (15. 11. 2014).

Vláda ČR, ČNB. 2007. *Aktualizovaná strategie přistoupení České republiky k eurozóně*. Schváleno usnesením vlády ČR ze dne 29. srpna 2007 č. 1002. S. 9. Dostupné z: <http://www.zavedenieura.cz/cs/dokumenty/vladni-materialy/eurostrategie> (15. 11. 2014).

Literatura

BALDWIN, Richard, WYPLOSZ, Charles. 2013. *Ekonomie Evropské integrace*. 4. vyd. Praha: Grada Publishing. 584 s. ISBN 978-80-247-4568-8.

BAYOUMI, Tamim, EICHENGREEN, Barry. 1994. *One Money or many?: Analyzing the Prospects for Monetary Unification in Various Parts of the World*. Princeton Studies in International Finances. No. 76, s. 44. Dostupné z: https://www.princeton.edu/~ies/IES_Studies/S76.pdf (8. 11. 2014).

BIRD, Graham, MANDILARAS, Alex. 2013. Fiscal imbalances and output crises in Europe: will the fiscal compact help or hinder? *Journal of Economic Policy Reform*. Vol. 16, No. 1, s. 1-16. Dostupné z:

<http://eds.b.ebscohost.com/eds/detail/detail?vid=2&sid=90e46545-9f54-48b3-9fd7-9173af5b6b36%40sessionmgr114&hid=117&bdata=JnNpdGU9ZWRzLWxpdmU%3d#db=bth&AN=85879570> (4. 11. 2014).

VAUS, de David. 2002. *Analyzing Social Science Data: 50 Key Problems in Data Analysis*. SAGE. 422 s. ISBN 0-7619-5938-6. Dostupné z: http://books.google.cz/books?id=2WadjkQouSEC&dq=correlation+coefficient+interpretation+social+sciences&hl=cs&source=gbp_navlinks_s (30. 11. 2014).

DE GRAUWE, Paul. 1996. Monetary union and convergence economics. *European Economic Review*. Vol. 40, No. 3, s. 1091-1101. Dostupné z: <http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/0014292195001174#> (4. 11. 2014).

DE GRAUWE, Paul, MONGELLI, P. Francesco. 2005. Endogeneities of Optimum Currency Areas: What Brings Countries Sharing a Single Currency Closer Together?. ECB. Working paper series. No. 468. 38 s. Dostupné z: <https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/scpwps/ecbwp468.pdf> (10. 11. 2014).

DE GRAUWE, Paul. 2009. *Economics of Monetary Union*. 8. vyd. Oxford: Oxford University Press. 290 s. ISBN 978-0-19-9563234.

DĚDEK, Oldřich. 2014. *Rozhovor s Oldřichem Dědkem, národním koordinátorem pro zavedení eura*. Lidové noviny. 26. 4. 2014. 11 s. Dostupné z: <http://www.mfcr.cz/cs/aktualne/v-mediich/2014/rozhovor-s-narodnim-koordinatorem-pro-za-17747> (20. 11. 2014).

DĚDEK, Oldřich. 2008. *Historie evropské měnové integrace: od národních měn k euru*. 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 260 s. ISBN 978-80-7400-076-8.

DIZDAREVIĆ, Vesna, VOLČJAK, Robert. 2012. Convergence of Business Cycles as a Confirmation of OCA Theory. *Our Economy*. Vol. 58, No. 3-4, s. 3-15. Dostupné z: <http://eds.b.ebscohost.com/eds/pdfviewer/pdfviewer?sid=f0937161-31b4-4b58-8457-7a4412f84b6b%40sessionmgr110&vid=4&hid=120> (11. 11. 2014).

DUBSKÁ, Drahomíra. 2014. Riziko insolvence: Pomohla měnová intervence ČNB zvýšit konkurenceschopnost českých exportérů?. In: *Insolvence 2014: Hledání cesty k vyšším výnosům*. Sborník z mezinárodní vědecké konference. Vysoká škola

ekonomická v Praze. s. 5-17. Dostupné z:

<http://www.vyzkuminsolvence.cz/data/files/vedecke-konference/cnb-2014/sbornik-2014-final.pdf#page=5> (27. 11. 2014).

DÜRR, Jakub, MAREK, Dan, ŠARADÍN, Pavel. 2004. Europeizace české politické scény – politické strany a referendum o přistoupení k Evropské unii. *Mezinárodní vztahy*. Roč. 39, č. 1, s. 29–49. Dostupné z:

<http://www.mezinarodnivztahy.com/article/view/103> (25. 11. 2014).

DYSON, Kenneth. 2002. European states and the Euro: Europeanization, Variation, and Convergence. 432 s. ISBN 978-0-19-925025-7.

FIDRMUC, Jarko, KORHONEN, Iikka. 2006. *Meta-Analysis of the Business Cycle Correlation Between the Euro Area and the CEEC's*. CESifo Working Paper Serie No. 1693. 32 s. Dostupné z: https://ideas.repec.org/p/ces/ceswps/_1693.html (7. 11. 2014).

FRÍZLOVÁ, Iveta a kol. 2006. *Vliv evropeizace na české politické strany*. FSS MU. Working paper č. 20. 40 s. Dostupné z:

http://www.iips.cz/userfiles/file/wp_20_vliv_evropeizace.pdf (25. 11. 2014).

HANLEY, Seán. 2011. Dynamika utváření nových stran v České republice v letech 1996-2010: hledání možných příčin politického zemětřesení. *Sociologický časopis*. Roč. 47, č. 1, s. 115-136. Dostupné zde:

<http://eds.a.ebscohost.com/eds/pdfviewer/pdfviewer?sid=5456a4a6-b2bf-4fe2-bc91-0dacad2715c6%40sessionmgr4004&vid=5&hid=4213> (25. 11. 2014).

HELÍSEK, Mojmír, a kol. 2009. Euro v ČR z pohledů ekonomů. Plzeň: vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk. 206 s. ISBN 978-80-7380-182-3.

HLOUŠEK, Vít, PŠEJA, Pavel. 2009. Evropeizace politických stran v České republice. In: FIALA, Petr et al. *Evropeizace zájmů: Politické strany a zájmové skupiny v České republice*. Brno: Masarykova univerzita, Mezinárodní politologický ústav. 373 s. ISBN 978-80-210-4920-8.

HODRICK, J. Robert, PRESCOTT, C. Edward. 1997. Postwar U.S. Business Cycles: An Empirical Investigation. *Journal of Money, Credit and Banking*, Vol. 29, No. 1, s. 1-16. Dostupné z:

<http://eds.b.ebscohost.com/eds/pdfviewer/pdfviewer?vid=1&sid=3adc938d-48b3-44f6-bcb1-e30b12830b00%40sessionmgr111&hid=114> (8. 11. 2014).

HOLGER, Wolf. 2012. Eurozone entry criteria after the crisis. *International Economics & Economic Policy*. Vol. 9, No. 1, s. 1-6. Dostupné z:

<http://eds.b.ebscohost.com/eds/pdfviewer/pdfviewer?sid=abd0b398-8f60-4c27-9a0a-7833b517a6b6%40sessionmgr198&vid=0&hid=105> (3. 11. 2014).

HORVATH, Roman, KOMAREK, Lubos. 2002. *The Optimum Currency Area: An Approach for thinking about monetary integration*. The University of Warwick.

Warwick economic research paper No. 647. 30 s. Dostupné z:

http://wrap.warwick.ac.uk/1539/1/WRAP_Horvath_twerp647.pdf (27. 10. 2014).

CHAGNY, Odile, DÖPKE, Jörg. 2001. *Measures of the Output Gap in the Euro-Zone: An Empirical Assessment of Selected Methods*. Kiel Working Papers. No. 1053. 37 s.

Dostupné z: <https://www.ifw-members.ifw-kiel.de/publications/measures-of-the-output-gap-in-the-euro-zone-an-empirical-assessment-of-selected-methods/kap1053.pdf> (11. 11. 2014).

JONÁŠ, Jiří. 2001. Vybrané otázky měnové politiky ČR. VP č. 29, 58 s. Dostupné z:

http://invenio.nusl.cz/record/123905/files/nusl-123905_1.pdf (29. 11. 2014).

JOVANOVIĆ, N. Miroslav. 2013. *The Economics of European Integration*. 2. Vydání. Edward Elgar Publishing. 1056 s. ISBN 978-0-85793-397-3.

KENEN, B. Peter. 1969. *The Theory of Optimum currency areas*. In: Mundell, A.

Robert. 1994. *Exchange Rates and the Monetary System: Selected Essays of Peter B. Kenen*. Edward Elgar Publishing. Pp. 41-60. ISBN 1-85278-943-3.

KOPECKÝ, Petr, MUDDE, Cas. 2002. The Two Sides of Euroscepticism. Party

Positions on European Integration in East Central Europe. *European Union Politics*.

Vol. 3, No. 3, s. 297 – 326. Dostupné z: <http://eup.sagepub.com/content/3/3/297.abstract> (25. 11. 2014).

KUČEROVÁ, Zuzana. 2005. Teorie optimální měnové oblasti a možnosti její aplikace na země střední a východní Evropy. *Studie národohospodářského ústavu Josefa Hlávky*. č. 3, s. 141. ISBN 80-86729-18-4

LACINA, Lubor. 2007. Měnová integrace: náklady a přínosy členství v měnové unii. Praha: C. H. Beck. 538 s. ISBN 978-80-7179-560-5.

LACINA, Lubor, ROZMAHEL, Petr. 2010. *Euro: ano / ne?*. Praha: Alfa, 319 s. ISBN 978-80-87197-26-4.

MAREK, Dan, BAUN, Michael. 2010. *Česká republika a Evropská unie*. Brno: Barrister & Principal. 227 s. ISBN 978-80-87029-89-3.

McKINNON, Ronald. 1963. Optimum currency areas. *American Economic Review*. Vol. 53, n. 4, s. 717-725. Dostupné z: <https://www.aeaweb.org/aer/top20/51.4.657-665.pdf> (5. 11. 2014).

MICOSSI, Stefano, PEIRCE, Fabrizia. 2014. *Flexibility clauses in the Stability and Growth Pact: No need for revision*. CEPS Policy Brief. No. 319. 14 p. Dostupné z: <http://www.ceps.eu/book/flexibility-clauses-stability-and-growth-pact-no-need-revision> (5. 11. 2014).

MONGELLI, P. Francesco. 2002. „*New*“ *Views on the Optimum Currency Area Theory: What is EMU Telling Us?* ECB Working Paper. No. 138. S. 53. Dostupné z: <https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/scpwps/ecbwp138.pdf> (27. 10. 2014).

MUNDEL, A. Robert. 1961. A theory of optimum currency areas. *American Economic Review*. Vol. 51, No. 4, s. 657-665. Dostupné zde: <http://digamo.free.fr/mundell61.pdf> (5. 11. 2014).

PELKMAN, Jacques. 2006. *European Integration: Methods and Economic Analysis*. 3. vyd. Harlow: Pearson Education. 480 s. ISBN 978-8-273-69449-6.

PLAŠIL, Miroslav. 2011. Potenciální produkt, mezera výstupu a míra nejistoty spojená s jejich určením při použití Hodrick-Prescottova filtru. *Politická ekonomie*. Roč. 13, č. 4, s. 490-507. ISSN 0032-3233.

PLAZA, P. Vincente. 1999. The Euro as a Political Communication Process: Quality Requirements. *Journal of Consumer Policy*. Vol. 22, No. 1, s. 135-147. Dostupné z: <http://eds.b.ebscohost.com/eds/detail/detail?vid=1&sid=d1bedeaf-7263-4a88-a6e6-4cf0d6411f6c%40sessionmgr115&hid=103&bdata=JnNpdGU9ZWRzLWxpdmU%3d#db=bth&AN=2177128> (15. 11. 2014).

PLCHOVÁ, Božena, ABRHÁM, Jozef, HELÍSEK, Mojmír. 2010. *Česká republika a EU. Ekonomika – Měna – Hospodářská politika*. 1. vyd. Praha: Agentura Krigl. 206 s. ISBN 978-80-86912-39-4.

PROUZA, Tomáš. 2014. *Komentář Státního tajemníka pro evropské záležitosti: S Českou republikou byla právě ukončena procedura při nadměrném schodku*. Vláda ČR 20. 6. 2014. Dostupné z: <http://www.vlada.cz/cz/evropske-zalezitosti/komentar/s-ceskou-republikou-byla-prave-ukoncena-procedura-pri-nadmernem-schodku-120108/> (28. 11. 2014).

SOBOTKA, Bohuslav. 2014. *Sobotka plánuje přijetí eura v roce 2020. Pro je prezident i část opozice*. Ct24.cz. 11. 4. 2014. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/ekonomika/269448-sobotka-planuje-prijeti-eura-v-roce-2020-pro-je-prezident-i-cast-opozice/> (27. 10. 2014).

SYCHRA, Zdeněk. 2010. *Jednotná evropská měna. Realizace hospodářské a měnové unie v EU*. Brno: MPÚ. 291 s. ISBN 978-80-210-5082-2.

TAVLAS, S. George. 2004. Benefits and costs of entering the eurozone. *Cato Journal*. Vol. 24, s. 89-106. Dostupné z: <http://object.cato.org/sites/cato.org/files/serials/files/cato-journal/2004/5/cj24n1-2-11.pdf> (27. 10. 2014).

TSIONAS, G. Efthymios, CHRISTOPOULOS, K. Dimitris. 2003. Maastricht convergence and real convergence: European evidence from threshold and smooth transition regression models. *Journal of Policy Modeling*. Vol. 25, No. 1, s. 43-52. Dostupné z: <http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0161893802002004#> (4. 11. 2014).

WYPLOSZ, Charles. 2006. European Monetary Union: the dark sides of a major success. *Economic Policy*. Vol. 21, No. 46, s. 207-261. Dostupné z: <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1468-0327.2006.00158.x/abstract> (2. 11. 2014)

ZAHRADNÍK, Petr. 1999. Význam maastrichtských kritérií. *Finance a úvěr*. Roč. 49, č. 1, s. 33-45. ISSN 0015-1920.

ZAHRADNÍK, Petr. 2003. *Vstup do Evropské unie: přínosy a náklady konvergence*. 1. vyd. Praha : C.H. Beck, 364 s. ISBN 80-7179-472-4.

SEZNAM PŘÍLOH

Tabulka č. 4: Kritérium cenové stability (míra inflace v %)																	
	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Průměr 3 zemí s nejnižší inflací	1,6	1,1	1,2	0,7	1	1,4	1,3	2,6	0	0,9	1,6	1,6	0,3	0,4*	1,0*	1,4*	1,5*
Hodnota kritéria	3,1	2,6	2,7	2,2	2,5	2,9	2,8	4,1	1,5	2,4	3,1	3,1	1,8	1,9*	2,5*	2,9*	3,0*
Česká republika	4,5	1,4	-0,1	2,6	1,6	2,1	3	6,3	0,6	1,2	2,1	3,5	1,4	1,0*	2,3*	2,1*	2,0*

Zdroj: MF ČR, ČNB 2004; 2007; 2010; 2013. Aktuálníce dat z dokumentu Vyhodnocení plnění Maastrichtských konvergenčních kritérií a stupně ekonomické sladěnosti ČR s eurozónou 2014, které byly předloženy uveřejněny na webových stránkách Zavedenieura.cz. Období 2014 - 2017 odhad.

Poznámka: hodnoty označené * jsou predikce MF ČR a ČNB.

Tabulka č. 5: Kritérium veřejného deficitu (schodek veřejných financí v % k HDP)																	
	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Hodnota kritéria	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0*	-3,0*	-3,0*	-3,0*
Česká republika	-5,9	-6,8	-12,6	-3	-3,5	-2,6	-0,7	-2,2	-5,8	-4,8	-3,2	-4,2	-1,5	-1,5*	-2,5*	-1,8*	-1,6*

Zdroj: MF ČR, ČNB 2004; 2007; 2010; 2013. Aktuálníce dat z dokumentu Vyhodnocení plnění Maastrichtských konvergenčních kritérií a stupně ekonomické sladěnosti ČR s eurozónou 2014, které byly předloženy uveřejněny na webových stránkách Zavedenieura.cz. Období 2014 - 2017 odhad.

Poznámka: hodnoty označené * jsou predikce MF ČR a ČNB.

Tabulka č. 6: Kritérium veřejného dluhu (veřejný dluh v % k HDP)																	
	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Hodnota kritéria	60,0	60,0	60,0	60,0	60,0	60,0	60,0	60,0	60,0	60,0	60,0	60,0	60,0	60*	60*	60*	60*
Česká republika	25	28,8	30,1	30,4	29,8	29,6	29,0	28,7	34,3	38,4	41,4	46,2	46,0	44,0*	43,3*	44,0*	44,1*

Zdroj: MF ČR, ČNB 2004; 2007; 2010; 2013. Aktuálníce dat z dokumentu Vyhodnocení plnění Maastrichtských konvergenčních kritérií a stupně ekonomické sladěnosti ČR s eurozónou 2014, které byly předloženy uveřejněny na webových stránkách Zavedenieura.cz. Období 2014 - 2017 odhad.

Poznámka: hodnoty označené * jsou predikce MF ČR a ČNB.

Tabulka č. 7: Kritérium dlouhodobých úrokových sazeb (dlouhodobé úrokové sazby pro konvergenční účely v %)																	
	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Průměr 3 zemí s nejnižší inflací	4,9	4,7	4,1	4,3	3,4	4,2	4,4	4,2	3,9	4	3,3	3,1	4,4	3,9*	4,3*	3,2*	3,1*
Hodnota kritéria	6,9	6,7	6,1	6,3	5,4	6,2	6,4	6,2	5,9	6,0	5,3	5,1	6,4	5,9*	6,3*	5,2*	5,1*
Česká republika	6,3	4,9	4,1	4,8	3,5	3,8	4,3	4,6	4,8	4,2	3,7	2,8	2,1	2,4*	2,6*	2,8*	3,0*

Zdroj: MF ČR, ČNB 2004; 2007; 2010; 2013. Aktualizace dat z dokumentu Vyhodnocení plnění Maastrichtských konvergenčních kritérií a stupně ekonomické sladěnosti ČR s eurozónou 2014, které byly předloženy uveřejněny na webových stránkách Zavedenieura.cz. Období 2014 - 2017 odhad.

Poznámka: hodnoty označené * jsou predikce MF ČR a ČNB.

Rok/země	EU průměr	EU-15	EU-10 (2004)	NMS7	EU průměr	BE	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	GR	ES	FR	HR	IT	CY	LV	LT	LU	HU	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	UK
1995	17593	17593	8380	6614	0	18 800	4 600	11 200	19 300	18 800	5 300	15 200	11 000	13 400	17 000	6 700	17 800	12 800	4 600	5 200	32 500	7 500	13 000	18 100	19 700	6 300	11 300	4 800	10 900	7 000	15 800	18 300	16 900
1996	18460	18460	8850	7014	0	19 900	3 900	12 100	20 400	19 500	5 800	16 600	11 500	14 200	17 600	7 600	18 600	13 300	5 000	5 600	34 000	7 900	12 600	19 200	20 600	6 900	11 900	5 100	11 700	7 600	16 300	19 200	18 000
1997	19520	19520	9530	7371	0	20 400	4 100	12 300	21 600	20 100	6 800	18 600	12 200	15 100	18 500	8 200	19 400	13 800	5 600	6 200	34 800	8 500	13 500	20 600	21 400	7 600	12 700	4 700	12 700	8 300	17 900	20 000	19 500
1998	20527	20527	10060	7729	0	20 800	4 700	12 300	22 300	20 700	7 200	20 500	12 600	16 200	19 500	8 600	20 400	14 600	6 200	6 800	36 900	9 100	14 100	21 800	22 400	8 100	13 400	4 500	13 400	8 800	19 300	20 900	20 200
1999	21900	21900	10550	8000	22582	21 900	4 900	12 800	23 300	21 600	7 600	22 400	13 200	17 100	20 400	8 600	21 000	15 400	6 400	6 900	42 300	9 500	14 900	23 300	23 500	8 600	14 500	4 700	14 400	9 000	20 400	22 400	21 200
2000	23813	23813	11390	8629	24455	24 000	5 400	13 500	25 000	22 400	8 600	25 100	15 000	18 500	21 900	9 500	22 300	16 700	6 900	7 500	46 500	10 300	16 500	25 500	25 100	9 200	15 400	5 000	15 200	9 500	22 300	24 300	22 900
2001	24380	24380	12040	9286	24367	24 500	5 900	14 400	25 200	22 900	9 200	26 200	17 100	19 400	22 800	10 000	23 400	17 800	7 600	8 300	46 200	11 500	16 100	26 400	24 900	9 400	15 900	5 500	15 800	10 300	22 700	24 200	23 900
2002	25387	25387	12790	10014	25400	25 600	6 500	15 000	26 200	23 400	10 200	28 200	18 400	20 600	23 600	11 100	23 000	18 100	8 400	9 100	49 000	12 500	16 800	27 200	26 000	9 900	16 300	6 000	16 800	11 100	23 500	25 000	24 800
2003	25707	25707	13360	10600	25733	25 600	6 900	15 800	25 700	23 900	11 300	29 300	19 200	20 900	23 000	11 700	23 000	18 300	9 100	10 300	51 100	12 900	17 000	26 700	26 400	10 100	16 400	6 500	17 300	11 500	23 300	25 700	25 400
2004	21876	26940	14280	11429	26900	26 200	7 500	16 900	27 100	25 000	12 400	30 800	20 300	21 900	23 700	12 500	23 100	19 600	10 100	11 100	54 500	13 600	17 200	27 900	27 600	10 900	16 700	7 500	18 700	12 300	25 100	27 300	26 900
2005	22812	27847	15260	12171	27908	26 900	8 200	17 800	27 700	26 000	13 800	32 400	20 400	22 900	24 700	13 200	23 600	20 800	11 100	12 300	57 000	14 200	18 000	29 300	28 100	11 500	17 900	8 000	19 600	13 500	25 700	27 300	27 800
2006	24304	29573	16400	13143	29700	27 800	9 000	18 900	29 300	27 300	15 600	34 400	21 800	24 800	25 500	14 100	24 700	22 000	12 500	13 600	63 800	14 900	18 600	31 000	29 700	12 300	18 700	9 200	20 700	14 900	26 900	29 000	28 900
2007	24737	31220	17890	14471	30708	28 900	10 000	20 600	30 600	28 800	17 500	36 500	22 600	26 200	26 900	15 600	26 000	23 500	14 300	15 500	68 400	15 300	19 600	33 000	30 900	13 600	19 600	10 700	22 100	16 900	29 300	31 200	29 400
2008	24811	30853	18400	15086	29333	28 900	10 900	20 200	31 100	29 000	17 200	32 900	23 200	25 900	26 700	16 200	26 000	24 800	14 600	16 100	65 800	15 900	20 300	33 500	31 100	14 100	19 500	12 200	22 700	18 100	29 700	30 900	28 600
2009	23044	28647	17050	14200	26669	27 600	10 300	19 400	28 900	26 900	14 900	30 100	22 300	24 200	25 500	14 900	24 300	23 400	12 700	13 600	59 200	15 300	19 800	31 000	29 500	14 200	18 800	11 700	20 200	17 000	26 900	28 200	26 300
2010	24137	29953	17920	14886	27825	29 400	10 800	19 700	31 200	29 200	15 800	31 400	21 600	24 200	26 600	14 700	25 100	23 600	13 500	15 100	64 000	16 100	21 300	31 700	30 900	15 400	19 600	12 400	20 600	18 100	27 900	30 200	26 300
2011	24911	30667	18800	15757	27835	30 200	11 700	20 300	31 500	30 800	17 300	32 300	20 300	24 300	27 400	15 200	25 500	23 500	15 000	16 900	66 700	16 900	21 600	32 500	32 300	16 400	19 300	12 900	21 200	18 900	29 100	31 400	26 400
2012	25352	30980	19410	16343	28141	30 700	12 100	20 700	32 100	31 500	18 300	32 900	19 500	24 400	27 700	15 600	25 600	23 400	16 400	18 300	67 100	17 000	22 100	32 500	33 100	17 100	19 400	13 600	21 400	19 400	29 400	32 200	26 600
2013	25125	31053	19620	16557	28135	30 500	12 000	20 600	32 100	32 000	18 800	32 500	19500	24 500	27 800	15 600	25 200	22 100	17 300	19 100	67 900	17 200	22 700	32 600	33 200	17 500	19 400	13 900	21 300	19 600	28 700	32 700	27 200

Zdroj: Eurostat 2014b; vlastní výpočty.

Poznámka: Zdrojový soubor neobsahuje hodnotu HDP v PPS u Řecka v roce 2013; tato hodnota je proto v modelu rovna předcházejícímu roku.

Tabulka č. 9: Vývoj cenové hladiny vůči EU-15 v PLI (v %)															
Země/rok	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
EU-15	100	100,0	100	100,0	100	100,0	100	100,0	100	100,0	100	100,0	100	100,0	100
Eurozóna	97,9	96,8	96,8	96,9	98,3	98,2	97,8	97,5	96,8	98,9	100,1	98,3	97,9	96,7	97,4
NMS7	40,2	42,9	45,2	46,4	45,4	46,4	50,5	52,3	54,8	59,4	55,7	56,0	55,8	54,4	54,8
Česká republika	41,8	43,5	46,1	51,6	49,3	50,2	54,4	57,7	58,7	69,8	66,1	68,4	68,7	66,2	65,1
Estonsko	48,4	49,6	52,7	53,0	53,7	54,4	56,8	60,6	64,9	67,0	65,9	64,9	65,7	67,1	69,6
Kypr	80,9	81,3	81,3	81,6	83,6	83,0	83,6	84,0	83,5	83,6	84,0	83,9	84,4	82,6	80,9
Lotyšsko	41,9	48,5	49,1	47,7	45,1	46,1	49,1	54,5	63,3	68,6	64,5	60,3	61,6	62,8	63,0
Malta	61,8	64,3	67,4	66,0	64,5	63,6	64,1	65,4	66,4	68,4	68,7	69,1	70,0	70,1	71,1
Slovensko	37,3	40,5	40,1	41,3	45,0	48,2	50,0	52,3	56,9	62,6	64,2	63,2	63,7	63,7	63,9
Slovinsko	68,6	67,2	68,7	69,2	70,4	68,5	69,2	70,8	73,6	77,4	81,0	79,4	78,4	75,5	75,7
Zdroj: Eurostat 2014c; vlastní výpočty															

Tabulka č. 12: Sladěnost hospodářských cyklů členských zemí EU v období 1995-2001																															
	EU	EUR	BE	BG	CZ	DK	EE	FI	FR	HR	IE	IT	CY	LT	LV	LU	HU	MT	DE	NL	PL	PT	AT	RO	GR	ES	SK	SI	UK	SE	NMS7
EU	1																														
EUR	.887**	1																													
BE	.843**	.911**	1																												
BG	.462*	.387	.312	1																											
CZ	.547**	.519	.360	.269	1																										
DK	.888**	.923**	.891**	.236	.538**	1																									
EE	.426*	.414	.304	.062	.616**	.420*	1																								
FI	.839**	.790**	.720**	.665**	.614**	.697**	.391*	1																							
FR	.546**	.654*	.810**	-.013	.073	.683**	-.005	.277	1																						
HR	.261	-.191	-.055	.419	.476*	.060	.636**	.379	-.295	1																					
IE	.594**	.529	.395	.131	.448*	.507*	.569**	.449*	.121	.475*	1																				
IT	.786**	.941**	.589**	.078	.628**	.758**	.517**	.555**	.449*	.152	.534*	1																			
CY	.261	.058	.248	.402*	.490**	.231	.568**	.536**	-.194	.575**	.243	.008	1																		
LT	.468*	.499	.145	.385*	.572**	.276	.809**	.499**	-.281	.747**	.568**	.405*	.539**	1																	
LV	.799**	.733**	.650**	.374	.542*	.725**	.682*	.633**	.300	.540*	.683**	.587**	.451*	.728**	1																
LU	.477*	.667*	.700**	.173	-.004	.567**	-.137	.384	.669**	-.336	.147	.201	.038	-.175	.275	1															
HU	.600**	.412	.446*	.379	.663**	.546**	.625**	.528**	.169	.576**	.609**	.480**	.453*	.568**	.749**	-.002	1														
MT	.305	.154	.085	.748*	.414	.313	.447	.621	-.493	.874**	.347	.089	.836**	.725*	.583	-.187	.448	1													
DE	.671**	.580*	.510*	.722*	.628**	.551*	.177	.861**	.150	.242	.289	.412*	.480**	.336	.435*	.381*	.428*	.526	1												
NL	.644**	.602*	.894**	.063	.169	.726**	.150	.480**	.913**	-.188	.304	.465*	.036	-.134	.398*	.687**	.311	-.475	.300	1											
PL	.750**	.619*	.572**	.307	.770**	.667**	.633*	.603**	.355	.505	.661**	.699**	.257	.625**	.807**	.108	.777**	.242	.467*	.425*	1										
PT	.793**	.797**	.651**	.549**	.748**	.731**	.457*	.894**	.198	.268	.396	.607**	.588**	.551*	.709**	.342	.579**	.642	.837**	.352	.641**	1									
AT	.461*	.349	.373	.630**	.536**	.390*	.264	.693**	-.028	.349	.287	.145	.752**	.395*	.412*	.354	.323	.912**	.838**	.132	.324	.723**	1								
RO	.565*	.513	.244	.894*	.878*	.450	.559*	.725**	-.127	.616*	.415	.499*	.515*	.813**	.666**	-.203	.690**	.695	.692**	-.150	.723**	.732**	.624**	1							
GR	.232	-.129	.033	.168	.433*	.187	.471*	.333	-.253	.714**	.526*	.064	.626**	.562**	.442*	.115	.381*	.878**	.385*	-.058	.298	.405*	.555**	.358	1						
ES	.742**	.755**	.907**	.109	.479**	.857**	.359	.600**	.845**	-.060	.375	.690**	.178	.061	.512**	.624**	.434*	-.198	.449*	.909**	.587**	.555**	.290	.154	.069	1					
SK	.155	.130	-.035	.072	.446*	.081	.814**	.164	-.307	.842*	.518*	.134	.526**	.804*	.561*	-.392	.500**	.751*	.001	-.199	.472*	.213	.195	.649**	.537**	-.052	1				
SI	.561**	.678*	.527*	.411*	.579**	.554**	.546**	.749**	.082	.141	.185	.416*	.718**	.486**	.494**	.125	.434*	.619	.629**	.270	.373	.808**	.626**	.555*	.249	.448*	.295	1			
UK	.334	.359	.064	.156	-.298	.081	-.004	.116	-.095	.301	.422	.046	-.092	.312	.365	-.018	.103	.281	-.084	-.056	.093	.016	-.102	.098	.086	-.211	.176	-.089	1		
SE	.633**	.744**	.651**	-.071	.111	.656**	.258	.312	.575**	-.060	.432	.638**	-.039	.141	.502**	.601**	.094	.167	.127	.551**	.305	.321	.094	-.033	.049	.598**	-.015	.141	.270	1	
NMS7	.701**	.498	.504**	.417*	.893**	.636**	.611**	.680**	.238	.621*	.628**	.651**	.461*	.610**	.731**	.173	.769**	.463	.690**	.336	.893**	.749**	.595**	.816**	.515**	.573**	.443*	.448*	-.107	.249	1
Zdroj: Eurostat 2014c; vlastní výpočty.																															
ladina významnost: ** 0,01, * 0,05																															

Zdroj: Eurostat 2014d; vlastní výpočty.

Hladina významnosti: ** 0,01, * 0,05

Tabulka č. 13: Sladěnost hospodářských cyklů členských zemí EU v období 2001-2008																															
	EU	EUR	BE	BG	CZ	DK	EE	FI	FR	HR	IE	IT	CY	LT	LV	LU	HU	MT	DE	NL	PL	PT	AT	RO	GR	ES	SK	SI	UK	SE	NMS7
EU	1																														
EUR	.887**	1																													
BE	.843**	.911**	1																												
BG	.462**	.387	.312	1																											
CZ	.547**	.519	.360	.269	1																										
DK	.888**	.923**	.891**	.236	.538**	1																									
EE	.426*	.414	.304	.062	.616**	.420*	1																								
FI	.839**	.790**	.720**	.665**	.614**	.697**	.391*	1																							
FR	.546**	.654*	.810**	-.013	.073	.683**	-.005	.277	1																						
HR	.261	-.191	-.055	.419	.476	.060	.636**	.379	-.295	1																					
IE	.594**	.529	.395	.131	.448*	.507*	.569**	.449*	.121	.475*	1																				
IT	.786**	.941**	.589**	.078	.628**	.758**	.517**	.555**	.449*	.152	.534*	1																			
CY	.261	.058	.248	.402	.490**	.231	.568**	.536**	-.194	.575**	.243	.008	1																		
LT	.468*	.499	.145	.385	.572*	.276	.809**	.499**	-.281	.747**	.568**	.405*	.539**	1																	
LV	.799**	.733**	.650**	.374	.542**	.725**	.682**	.633**	.300	.540*	.683**	.587**	.451*	.728**	1																
LU	.477*	.667*	.700**	.173	-.004	.567**	-.137	.384*	.669**	-.336	.147	.201	.038	-.175	.275	1															
HU	.600**	.412	.446*	.379*	.663*	.546**	.625**	.528**	.169	.576**	.609*	.480**	.453*	.568**	.749**	-.002	1														
MT	.305	.154	.085	.748*	.414	.313	.447	.621	-.493	.874**	.347	.089	.836**	.725*	.583	-.187	.448	1													
DE	.671**	.580*	.510**	.722**	.628**	.551**	.177	.861**	.150	.242	.289	.412*	.480**	.336	.435*	.381*	.428*	.526	1												
NL	.644**	.602*	.894**	.063	.169	.726**	.150	.480**	.913**	-.188	.304	.465*	.036	-.134	.398*	.687**	.311	-.475	.300	1											
PL	.750**	.619*	.572**	.307	.770*	.667**	.633**	.603**	.355	.505*	.661**	.699**	.257	.625**	.807*	.108	.777**	.242	.467*	.425*	1										
PT	.793**	.797**	.651**	.549*	.748*	.731**	.457*	.894**	.198	.268	.396	.607*	.588**	.551*	.709**	.342	.579**	.642	.837**	.352	.641**	1									
AT	.461*	.349	.373	.630*	.536**	.390	.264	.693**	-.028	.349	.287	.145	.752**	.395*	.412*	.354	.323	.912**	.838**	.132	.324	.723**	1								
RO	.565*	.513	.244	.894*	.878**	.450	.559*	.725**	-.127	.616*	.415	.499*	.515*	.813**	.666**	-.203	.690**	.695	.692**	-.150	.723**	.732**	.624**	1							
GR	.232	-.129	.033	.168	.433*	.187	.471*	.333	-.253	.714**	.526*	.064	.626**	.562**	.442*	.115	.381*	.878**	.385*	-.058	.298	.405*	.550**	.358	1						
ES	.742**	.755*	.907**	.109	.479**	.857**	.359	.600**	.845**	-.060	.375	.690**	.178	.061	.512*	.624**	.434*	-.198	.449	.909**	.587**	.555*	.290	.154	.069	1					
SK	.155	.130	-.035	.072	.446*	.081	.814**	.164	-.307	.842**	.518*	.134	.526**	.804**	.561*	-.392	.500**	.751*	.001	-.199	.472*	.213	.195	.649**	.537**	-.052	1				
SI	.561**	.678*	.527**	.411	.579**	.554**	.546**	.749**	.082	.141	.185	.416	.718**	.486**	.494**	.125	.434	.619	.629**	.270	.373	.808**	.626**	.555*	.249	.448*	.295	1			
UK	.334	.359	.064	.156	-.298	.081	-.004	.116	-.095	.301	.422	.046	-.092	.312	.365	-.018	.103	.281	-.084	-.056	.093	.016	-.102	.098	.086	-.211	.176	-.089	1		
SE	.633**	.744**	.651**	-.071	.111	.656**	.258	.312	.575**	-.060	.432	.638**	-.039	.141	.502**	.601*	.094	.167	.127	.551**	.305	.321	.094	-.033	.049	.598**	-.015	.141	.270	1	
NMS7	.701**	.498	.504**	.417	.893**	.636**	.611*	.680**	.238	.621*	.628**	.651**	.461*	.610**	.731**	.173	.769**	.463	.690**	.336	.893**	.749**	.595**	.816**	.515**	.573**	.443*	.448*	-.107	.249	1
Zdroj: Eurostat 2014d; vlastní výpočty.																															
Hladina významnosti: ** 0.01, * 0.05																															

Zdroj: Eurostat 2014d; vlastní výpočty.

Hladina významnosti: **0,01, *0,05

Tabulka č. 14: Sládnost hospodářských cyklů členských zemí EU v období 2008-Q1 2014																															
	EU	EUR	BE	BG	CZ	DK	EE	FI	FR	HR	IE	IT	CY	LT	LV	LU	HU	MT	DE	NL	PL	PT	AT	RO	GR	ES	SK	SI	UK	SE	NMS7
	EU	1																													
	EUR	.971"	1																												
	BE	.857"	.911"	1																											
	BG	.739"	.705"	.447"	1																										
	CZ	.896"	.868"	.654"	.884"	1																									
	DK	.902"	.887"	.818"	.668"	.847"	1																								
	EE	.554"	.621"	.542"	.770"	.622"	.575"	1																							
	FI	.890"	.925"	.827"	.772"	.877"	.862"	.803"	1																						
	FR	.707"	.759"	.912"	.137"	.401"	.636"	.310"	.638"	1																					
	HR	.415"	.375"	.061"	.876"	.709"	.424"	.598"	.495"	-.290	1																				
	IE	.162"	.196"	.133"	.403"	.214"	.072"	.581"	.266"	.031"	.371	1																			
	IT	.958"	.985"	.895"	.739"	.872"	.859"	.637"	.909"	.706"	.430	.243	1																		
	CY	.559"	.520"	.333"	.684"	.766"	.625"	.607"	.711"	.143	.659"	.198	.514"	1																	
	LT	.392"	.416"	.195"	.817"	.627"	.428"	.852"	.635"	-.094	.847"	.591"	.443"	.734"	1																
	LV	.525"	.561"	.451"	.761"	.532"	.435"	.915"	.686"	.257	.571"	.726"	.594"	.432	.797"	1															
	LU	.739"	.764"	.877"	.234	.478	.692"	.281	.613"	.891"	-.141	.106	.736"	.097	-.054	.272	1														
	HU	.865"	.856"	.664"	.872"	.901"	.764"	.588"	.774"	.401	.662"	.284	.882"	.528	.564"	.581"	.491"	1													
	MT	.351"	.288	-.050	.763"	.641"	.414	.375	.355	-.358	.914"	.123	.312	.590"	.694"	.333	-.168	.598"	1												
	DE	.609"	.543	.168	.737"	.745"	.485"	.282	.510"	.003	.702"	.058	.522	.495"	.472	.337	.126	.677"	.770"	1											
	NL	.593"	.669"	.884"	.024	.288	.579"	.274	.557"	.971"	-.387	-.011	.621"	.052	-.159	.180	.870"	.295	-.445"	-.163	1										
	PL	.925"	.880"	.799"	.627"	.786"	.796"	.349	.702"	.687"	.279	.121	.876"	.336	.183	.383	.771"	.865"	.268	.539"	.585"	1									
	PT	.864"	.871"	.673"	.783"	.878"	.824"	.508"	.781"	.416	.620"	.130	.883"	.493	.494"	.461"	.537	.887"	.588"	.709"	.328	.789"	1								
	AT	.779"	.754"	.462"	.954"	.904"	.680"	.688"	.784"	.211	.802"	.321	.757"	.654"	.721"	.682"	.259	.867"	.709"	.839"	.074	.673"	.820"	1							
	RO	.810"	.809"	.594"	.907"	.847"	.688"	.642"	.745"	.310	.720"	.345	.849"	.444"	.608"	.700"	.441"	.931"	.617"	.720"	.199	.772"	.889"	.899"	1						
	GR	.520	.499	.222	.831"	.768"	.510	.483"	.529	-.148	.920"	.191	.562"	.602"	.694"	.420	-.032	.765"	.846"	.678"	-.233	.414	.758"	.778"	1						
	ES	.625"	.729"	.919"	.183	.401	.659"	.446"	.657"	.879"	-.154	.058	.709"	.195	.072	.287	.759"	.446"	-.259	-.149	.917"	.569"	.465"	.182	.326	.043	1				
	SK	.593"	.552"	.250	.937"	.824"	.586"	.696"	.671"	-.069	.953"	.395	.589"	.769"	.869"	.678"	.055	.744"	.866"	.761"	-.189	.435"	.701"	.885"	.802"	.867"	-.008	1			
	SI	.563"	.592"	.372	.815"	.796"	.637"	.711"	.727"	.024	.848"	.317	.610"	.734"	.845"	.553"	.100	.690"	.750"	.584"	-.021	.352	.747"	.770	.686"	.859"	.245	.853"	1		
	UK	.159	-.057	-.087	-.047	.008	.061	-.327	-.104	.026	-.101	-.205	-.069	.049	-.281	-.200	.041	-.112	-.035	.156	-.070	.154	-.083	-.035	-.122	-.135	-.251	-.043	-.249	1	
	SE	.727"	.695"	.717"	.388	.658"	.798"	.378	.709"	.698"	.110	-.085	.632"	.646"	.221	.182	.659"	.511"	.139	.239	.647"	.658"	.487"	.406	.319	.163	.634"	.288	.334	.135	1
	NMS7	.920"	.894"	.704"	.886"	.925"	.808"	.598"	.812"	.460"	.641"	.282	.915"	.532	.539"	.615"	.570"	.978"	.571"	.714"	.343	.902"	.908"	.894"	.956"	.721"	.438"	.755"	.662"	-.009	.541"
Zdroj: Eurostat 2014d; vlastní výpočty.																															
Hladina významnosti: ** 0,01, * 0,05																															